ชุมชนเมืองกับแนวความคิดในการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) กรณีศึกษา : ทางด่วนฉลองรัช (รามอินทรา-อาจณรงค์) ช่วงคลองพระโขนง ถึงสี่แยกคลองตัน

THE URBAN COMMUNITIES AND THE CONCEPTS OF DEVELOPMENT OF VACANT LANDS UNDER THE EXPRESS WAY : A CASE OF THE CHALONGRACH EXPRESS WAY (RAMINDRA-ARJNARONG) FROM KLONG PRAKHANONG TO KLONGTON TO KLONGTON JUNCTION

สุริยัณห์ แก้วเพิ่ม
SUR YAHN GAWPERM

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางผังภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางผังชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2545

ISBN 974-324-027-6

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ชุมชนเมืองกับแนวความคิดในการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) กรณีศึกษา : ทางด่วนฉลองรัช (รามอินทรา-อาจณรงค์) ช่วงคลองพระโขนง ถึงสี่แยกคลองตัน

THE URBAN COMMUNITIES AND THE CONCEPTS OF DEVELOPMENT OF VACANT LANDS UNDER THE EXPRESS WAY : A CASE OF THE CHALONGRACH EXPRESS WAY (RAMINDRA-ARJNARONG) FROM KLONG PRAKHANONG TO KLONGTON JUNCTION

สุริยัณห์ แก้วเพิ่ม

SURIYAHN GAWPERM

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 44114
วัน, เดือน, ปี 13 ก.ค. 2545

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2545

ISBN 974-324-027-6

THE URBAN COMMUNITIES AND THE CONCEPTS OF DEVELOPMENT OF VACANT LANDS UNDER THE EXPRESS WAY : A CASE OF THE CHALONGRACH EXPRESS WAY (RAMINDRA-ARJNARONG) FROM KLONG PRAKHANONG TO KLONGTON JUNCTION

SURIYAHN GAWPERM

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULLFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF URBAN AND REGIONAL PLANNING IN URBAN
AND ENVIRONMENTAL PLANNING
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG
2002

ISBN 974-324-027-6

COPYRIGHT 2002

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ชุมชนเมืองกับแนวความคิดในการพัฒนาพื้นที่ว่าง ในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) กรณีศึกษา : ทางด่วนฉลองรัช (รามอินทรา - อาจณรงค์) ช่วงคลองพระโขนงถึงสี่แยกคลองตัน
นักศึกษา	นายสุริยัณห์ แก้วเพิ่ม
รหัสประจำตัว	40063005
ปริญญา	การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ผศ.ดร.นพดล สหชัยเสรี
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ดร.นันทนา ศิระประภาศิริ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงความต้องการด้านพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ในชุมชน ตลอดจนศึกษาแนวทางการจัดการ การใช้พื้นที่เพื่อรองรับพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) ในเชิงสาธารณะโดยมีชุมชนที่อยู่โดยรอบทางด่วนฉลองรัช(รามอินทรา – อาจณรงค์) ช่วงคลองพระโขนงถึงสี่แยกคลองตัน โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 6 ชุมชนและ 3 กลุ่มพื้นที่นอกชุมชน เป็นกรณีศึกษา

วิธีการศึกษาใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจ (Survey or Exploratory Studies) โดยจะแยกการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานหรือข้อมูลทางด้านปฐมภูมิโดยการสำรวจข้อมูลทางภาคสนาม ในพื้นศึกษา ซึ่งจะใช้วิธีการสังเกต จัดทำแผนที่ การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและจัดทำแผนที่จะเป็นข้อมูลทางด้านลักษณะทางกายภาพทั่วไปของพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) เช่น ที่ตั้ง ขนาดของพื้นที่ รูปแบบของเส้นทางการสัญจรและการเข้าถึง ลักษณะทางกายภาพของชุมชน เช่น ตำแหน่งที่ตั้งขนาดชุมชน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลเหล่านี้จะนำมาแสดงไว้ในรูปของแผนที่ หรือตาราง เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์และการทำความเข้าใจ ส่วนการสัมภาษณ์และแบบสอบถามนั้นจะใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลที่มีรายละเอียดสูงเพื่อหาข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเฉพาะตัว เช่น ข้อมูลทางด้านพื้นที่สาธารณะของชุมชน ความต้องการประเภทกิจกรรมต่าง ๆ รูปแบบในการเข้าไปใช้พื้นที่ ลักษณะและระดับของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ที่จะดำเนินการในพื้นนที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) รวมทั้งข้อมูลทางด้านประชากรในแต่ละชุมชน เช่น ระดับการศึกษา รายได้ รูปแบบของครัวเรือน โครงสร้างทางอายุ

และระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนข้อมูลส่วนนี้จะนำมาใช้การวิเคราะห์ และหาความสัมพันธ์ในมิติด้าน ต่าง ๆ ว่าเกี่ยวข้องกับหรือไม่ อย่างไร โดยจะนำมาเสนอในรูปแบบของตารางและข้อมูลทางด้านสถิติ ในส่วนที่ 2 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว ได้แก่ประวัติศาสตร์ของชุมชน สถิติข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น จำนวนประชากร อัตราการเกิดการตาย ข้อมูลเหล่านี้จะนำมาใช้เสริมหรือมาประกอบเพื่อให้การวิจัยมีข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนทั้ง 6 ชุมชนและพื้นที่ที่อยู่นอกชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่ไม่มีพื้นที่สาธารณะในบริเวณชุมชนและมีความต้องการที่จะให้ชุมชนนำพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)มาใช้สอย เพื่อใช้ดำเนินการกิจกรรมของชุมชน โดยมีรูปแบบของกิจกรรมตามความต้องการของชุมชนอยู่ 9 ประเภท คือ ลานกีฬา สนามเด็กเล่น ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน ลานเต้นแอโรบิค สวนสาธารณะ ตลาดนัดชุมชน และห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน ส่วนรูปแบบและวิธีการ เดินทางเข้าไปร่วมดำเนินการในกิจกรรมแต่ละประเภทในพื้นที่ที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)นั้น มีอยู่ 2 รูปแบบ คือ การเดินทางโดยใช้พาหนะหรือวิธีการเพียงอย่างเดียวได้แก่ การเดินเท้า จักรยาน 2 ล้อ จักรยานยนต์ รถยนต์ และการเดินทางโดยใช้พาหนะหลายๆอย่างร่วมกัน ได้แก่ การเดินเท้าและจักรยาน 2 ล้อ การเดินเท้าและจักรยานยนต์ เป็นต้น โดยแต่ละชุมชนจะมีรูปแบบของการเดินทางที่แตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมของชุมชนในแต่ละประเภท ส่วนทางด้านลักษณะและระดับของการมีส่วนร่วมนั้น พบว่า ในการดำเนินงานด้านกิจกรรมต่างๆ ตามความต้องการของชุมชนนั้น ทุกชุมชนจะมีส่วนร่วม มีความยินดีช่วยเหลือทางด้านแรงงาน ช่วยค่าบำรุง และช่วยเมื่อไปใช้บริการ และระดับของการมีส่วนร่วม ในด้านการวางแผนและดำเนินการในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) ได้แก่ ด้านการจัด(การการติดต่อ ประสานงาน) การลงทุนในการพัฒนาเบื้องต้น(ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง)และการบริหาร(การดูแล การบำรุงรักษา)ทุกชุมชนจะมีระดับของการมีส่วนร่วมน้อย ส่วนใหญ่จะให้ภาครัฐ(สำนักงานเขตวัฒนา)เป็นผู้ดำเนินการ เนื่องจากมีความเห็นว่ามีศักยภาพสูงกว่าชุมชนทุกด้านไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางด้านบุคคล วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ในแต่ละชุมชนในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่แล้วไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ทั้งทางด้านลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ พฤติกรรมการใช้สอยและความต้องการกิจกรรมต่าง ๆในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) รวมทั้งแนวทางการจัดการ

Thesis Title	The urban communities and the concepts of development of vacant lands under The express way : A case of the Chalongrach Express Way (Ramindra – Arjnarong) From Klong Prakhanong to Klongton junction
Student	Mr.Suriyahn Gawperm
Student ID.	41063003
Degree	Master of Urban and Regional Planning
Programme	Urban and Environmental Planning
Year	2002
Thesis Advisor	Assoc.Prof.Dr.Moppadon Sahachaisaeree
Thesis Co-advisor	Dr.Nantana Siraprapasiri

ABSTRACT

Major objectives of this thesis in attenpling to learn about the local people need and and public use of the vacant lands along the express way. The case study is the communities sited on the area along Chalongrach Express Way (Ramindra – Arjnarong) which is the length from Klong Prakanong to Klong Ton junction. The study area was divided into three major groups. The first group comprises the communities near the Klong Ton Bridge, the Kasem Samran Communities and surroundings areas .The second group comprises the Ban Sam In Development Community, the Salla Loy Community and surrounding areas. The third group comprises the Mee Suwan 3 Community, the Bang ma Kuea Mosque Community and surrounding areas

In the major methodology of study is the survey and exploratory studies. In order to obtain necessary data and information, both primary and secondary sources have been used. Primary data consist of the field survey, an observation, mapping, interview and questionnaire survey. The obtained data are physical and general characteristics of the case study, i.e. physical feathers of vacant area under the express way in term of location, size, accessibility and traffic system. In addition the physical characteristic of the communities are also studies, i.e. location, size and the land use etc.

In order to analysis, the primary data these obtained data are provided and presented in form of graphic presentation, i.e. maps, diagrams and tables. The interview and questionnaire survey were implemented in order to collect the detail and specific data of communities i.e. public land use, people need, activity forms, accessibility, level of public participation in the local activities which

will be performed under the express way, other essential data are communities population and relative issues, i.e. education incomes, household, age structure and the length of living in the communities. These obtained data are significant in term of an analysis of the relationship between all relative sectors in order to complete the able so. The secondary data have been received from major sources and previous studies, for instance, the history of the communities, data statistic and demographic information.

Results from the study are found that six communities and three surrounding areas are lack of public open spaces. Therefore the vacant lands under the express way are required for the communities activities. According of the local people need, there are major types of activities which were proposed for land uses under the express way; sport ground, play ground, training, pre-school development centre, public health centre , aerobic floor ,public park, community market and library. In term of the accessibility to these open spaces, there are two major accesses; (1) One type of mobility i.e. walking or cycling, and (2) mixed types of mobility i.e. walking and cycling, walking and motor cycling etc. There are different styles of mobility because of the different types of activities in each community. In terms of the level of public participation on the activities, The study found that local people were willing to participate in all activities with high intention and eagerly, for instance donation and paying for service fee. In addition, They are willing to pay for any maintenance cost. However, in term of planning and management, the local people are lack of ability to manage and plan for any development of the vacant lands by themselves. Therefor, it is necessary for the governmental authorities to involve in these issues. Recently, most plans and management are the responsibility of the Wattana District government i.e., investment for land development and management of the project. It was because of high potential of the government sector rather than local people.

In conclusion, the study has presented that all communities are not different in terms of physical features of the areas, behavior and activities and land uses on the vacant lands under the express way including the management methods.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงลงได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.นพดล สหชัยเสรี และ ดร.นันทนา ศิรประภาศิริ ซึ่งท่านทั้ง 2 ได้ให้กำลังใจและสนับสนุน ข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนแนวทางการแก้ไขในส่วนข้อมูลที่มีปัญหาหรือข้อมูลที่ขาดความสมบูรณ์ไป โดยเฉพาะ ดร.นันทนา ศิรประภาศิรินั้น ท่านอุทิศเวลาให้ผู้วิจัยจนไม่ทราบว่าจะตอบแทนท่านอย่างไรดี (คณะที่ผู้วิจัยกำลังเร่งรีบทำการวิจัยอยู่ซึ่งมีเวลาจำกัด คุณพ่อ อาจารย์ป่วยและต้องดูแลอยู่ที่โรงพยาบาล ท่านยังอุตสาห์ ให้คำแนะนำทางโทรศัพท์ ซึ่งในส่วนที่ไม่เข้าใจท่านก็ให้จดบันทึกและให้ทำความเข้าใจภายหลัง)

นอกจากนี้ยังได้รับความเมตตากรุณาจาก ผศ.เลิศวิทย์ รังสิรักษ์ ที่ช่วยเป็นคณะกรรมการคุมสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ช่วยเหลือมาตั้งแต่ต้น ตั้งแต่การเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณคณะอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรม-ศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่ให้โอกาสเข้ามาศึกษาหาความรู้ จนสามาถนำไปประกอบกับวิชาชีพที่รับผิดชอบอยู่ ที่สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ได้เป็นอย่างดี

สุดท้ายขอขอบคุณ คุณสำเร็จ มานะศิลป์ ที่ช่วยเหลือและจัดการข้อมูลทางด้านแผนที่ คุณ พัชรี ดีไพบูลย์ และคณะนักศึกษารามคำแหง ที่ช่วยเหลือข้อมูลทางด้านการสำรวจทางภาคสนาม และที่สำคัญที่สุด คุณชัชย์ ปลอดดี นักผังเมือง(จังหวัดภูเก็ต) คุณ สมาน เคลิ้มวิลัย หัวหน้าฝ่ายแผนที่ และ คุณวิมล ซิมมณี ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลตลอดมา ซึ่งเป็นทั้งพี่ หัวหน้า และเพื่อนร่วมงานที่ดี

สุริยัณห์ แก้วเพิ่ม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....I

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....III

กิตติกรรมประกาศ.....V

สารบัญ.....VI

สารบัญตาราง.....XIII

สารบัญภาพ.....X

บทที่ 1 บทนำ.....1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....4

1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....5

1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....5

1.5 ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....7

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม.....8

2.1 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....8

2.2 พฤติกรรม และความต้องการพื้นที่ใช้สอย.....8

2.3 ธรรมรัฐ (Good Governance).....18

2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

(Community Participation Concept).....21

บทที่ 3 ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย.....36

3.1 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....36

3.2 วิธีการวิจัย(Research Methodology).....40

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....45

3.4 ข้อจำกัดของการวิจัย.....46

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ลักษณะทางกายภาพทั่วไป.....47

4.1 ลักษณะทางกายภาพของชุมชน.....47

4.2 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ทางด่วน).....61

4.3 ลักษณะประชากรในชุมชน.....65

บทที่ 5 การวิเคราะห์ความต้องการพื้นที่สาธารณะของชุมชน.....75

5.1 วิเคราะห์ความต้องการพื้นที่สาธารณะและลักษณะการใช้สอยพื้นที่ว่าง ในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)ของชุมชน.....75

5.2 วิเคราะห์ลักษณะของการมีส่วนร่วมและแนวทางการจัดการของชุมชนใน การดำเนินการกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน).....96

บทที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ.....108

6.1 สรุปผลการวิเคราะห์.....108

6.2 ข้อเสนอแนะ.....110

บรรณานุกรม.....114

ภาคผนวก.....117

ประวัติผู้เขียน.....142

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

2.1 แบบจำลองของ Sherry Arnstein.....31

3.1 แสดงตัวแปรและเครื่องมือวิจัย.....43

4.1 ขนาดพื้นที่ จำนวน หลังคาเรือน ครอบครัว ประชากรความหนาแน่น ที่อยู่อาศัยและขนาดครัวเรือนโดยเฉลี่ย.....52

4.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณพื้นที่ศึกษา.....56

4.3 แสดงข้อมูลพื้นที่ว่างที่ยังไม่ได้ใช้ (Vacant land) ในพื้นที่ชุมชนในแต่ละกลุ่ม 57

4.4 แสดงค่าร้อยละของอาคารที่พักอาศัยประเภทต่างๆในพื้นที่ศึกษา จำแนกตามกลุ่ม (ค่าร้อยละ).....59

4.5 แสดงขนาด โครงสร้าง ครอบครัว ในชุมชนศึกษา.....67

5.1 แสดงการขาดแคลนพื้นที่สาธารณะในชุมชนและความต้องการใช้สอยพื้นที่ว่าง ในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน).....78

5.2 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการการใช้พื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) เพื่อกิจกรรมประเภทต่างๆ.....79

5.3 แสดงค่าร้อยละของการดำเนินการที่ประชาชนต้องการให้หน่วยงานต่างๆ ส่วนร่วม.....105

ผ.1 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมสาธารณะประเภทต่าง ๆ ของประชากร ที่อยู่ในนอกชุมชนในกลุ่มที่ 1.....118

ผ.2 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมสาธารณะประเภทต่าง ๆ ของประชากร ที่อยู่ในนอกชุมชนในกลุ่มที่ 2.....119

ผ.3 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมสาธารณะประเภทต่าง ๆ ของประชากร ที่อยู่ในนอกชุมชนในกลุ่มที่ 3.....120

ผ.4 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมสาธารณะประเภทต่าง ๆ ของผู้มีการศึกษา ในระดับต่าง ๆ.....121

ผ.5 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมสาธารณะประเภทต่าง ๆ ของผู้มีรายได้ ในระดับต่าง ๆ.....123

ผ.6 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมสาธารณะประเภทต่าง ๆ ของรูปแบบ ครอบครัว.....125

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่

ผ.7 แสดงลักษณะการสนับสนุนกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) (ค่าร้อยละ).....130

ผ.8 แสดงการเดินทางเพื่อทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่ม (ร้อยละ).....134

สารบัญภาพ

ภาพที่ หน้า

1.1 แสดงระบบทางด่วน (ทางพิเศษ).....2
1.2 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษาและที่ตั้งชุมชน.....6
2.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....34
3.1 แสดงพื้นที่ศึกษาในแต่ละกลุ่ม.....41
4.1 แสดงที่ตั้งและขนาดชุมชน.....50
4.2 แสดงเส้นทาง ในการเข้าถึงชุมชนศึกษาในแต่ละกลุ่ม.....51
4.3 แสดงพื้นที่ปลูกสร้าง (Built-up Area).....54
4.4 แสดงตำแหน่งสาธารณูปการ.....55
4.5 แสดงที่ตั้งระบบทางด่วนฉลองรัช.....63
4.6 แสดงเส้นทางในการเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน).....64
4.7 แสดงสภาพลักษณะทางกายภาพของชุมชนข้างสะพานคลองตัน.....68
4.8 แสดงสภาพลักษณะทางกายภาพของชุมชนเกษมสำราญ.....69
4.9 แสดงสภาพลักษณะทางกายภาพของชุมชนพัฒนาบ้านสามอิน.....70
4.10 แสดงสภาพลักษณะทางกายภาพของชุมชนศาลาลอย.....71
4.11 แสดงสภาพลักษณะทางกายภาพของชุมชนมีสุวรรณ 3.....72
4.12 แสดงสภาพลักษณะทางกายภาพของชุมชนสุเหร่าบางมะเขือ.....73
4.13 แสดงลักษณะทางกายภาพบริเวณพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน).....74
6.1 แสดงความเหมาะสมและศักยภาพของพื้นที่ ที่จะนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรม.....112

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเติบโตของกรุงเทพมหานครก่อให้เกิดระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพื่อรองรับความเจริญต่างๆ อย่างมากมาย สนองความต้องการของประชาชน เส้นทางคมนาคมภายในเมืองเป็นสาธารณูปโภค ที่สำคัญที่จะช่วยให้การเดินทางภายในเมือง มีประสิทธิภาพส่งเสริมกิจการต่างๆของเมืองให้ดำเนินไปด้วยดี ปัจจุบันการเดินทางของประชาชนภายในกรุงเทพมหานคร อาศัยการเดินทางโดยทางด่วนมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากความสะดวกและความรวดเร็วของทางด่วน โครงการทางด่วนที่เกิดขึ้นมีหลายพื้นที่การพัฒนาใช้ประโยชน์ของทางด่วนจะพัฒนาเฉพาะผิวจราจรด้านบนทางด่วน แต่บริเวณพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษยังเป็นพื้นที่ว่างเปล่าที่ถูกปล่อยให้รกร้าง ไม่มีการนำใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ถึงแม้ว่าบางพื้นที่จะมีการใช้ประโยชน์อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณใกล้เคียง ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยในการใช้พื้นที่ ก่อให้เกิดความสกปรกและรกรุงรัง เกิดทรรศนะอุจาดแก่ผู้พบเห็น

ปัจจุบันพื้นที่กรุงเทพมหานครและรอบปริมณฑล มีระบบทางด่วนเปิดให้บริการแล้วจำนวน 5 เส้นทาง ได้แก่ (รายละเอียดในแผนที่ 1.1)

1) ระบบทางด่วนขั้นที่ 1 : เฉลิมนคร

2) ระบบทางด่วนขั้นที่ 2 : ศรีรัช

3) ระบบทางด่วน ฉลองรัช (สายรามอินทรา – อาจณรงค์)

4) ระบบทางด่วน อุดรรัถยา (สายบางปะอิน – ปากเกร็ด)

5) ระบบทางด่วน บูรพาวิถี (สายบางนา – ชลบุรี)

มีระยะทางรวมกันทั้งสิ้น 171.2 กิโลเมตร อยู่ในความรับผิดชอบของการทางพิเศษแห่งประเทศไทยหรือใช้ชื่อย่อว่า กทพ. มีผู้ใช้บริการมาก สามารถช่วยบรรเทาปัญหาการจราจรได้เป็นอย่างดี ในขณะที่พื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ ส่วนใหญ่ถูกทิ้งไว้ไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์บางแห่งมีการบุกรุกของผู้ไร้ที่อยู่อาศัย มีการใช้พื้นที่อย่างไม่เป็นระเบียบ ในปัจจุบันได้มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้มาขอเข้าไปใช้พื้นที่ เพื่อดำเนินกิจกรรมทางด้านต่างๆ เช่น กิจกรรมทางด้าน

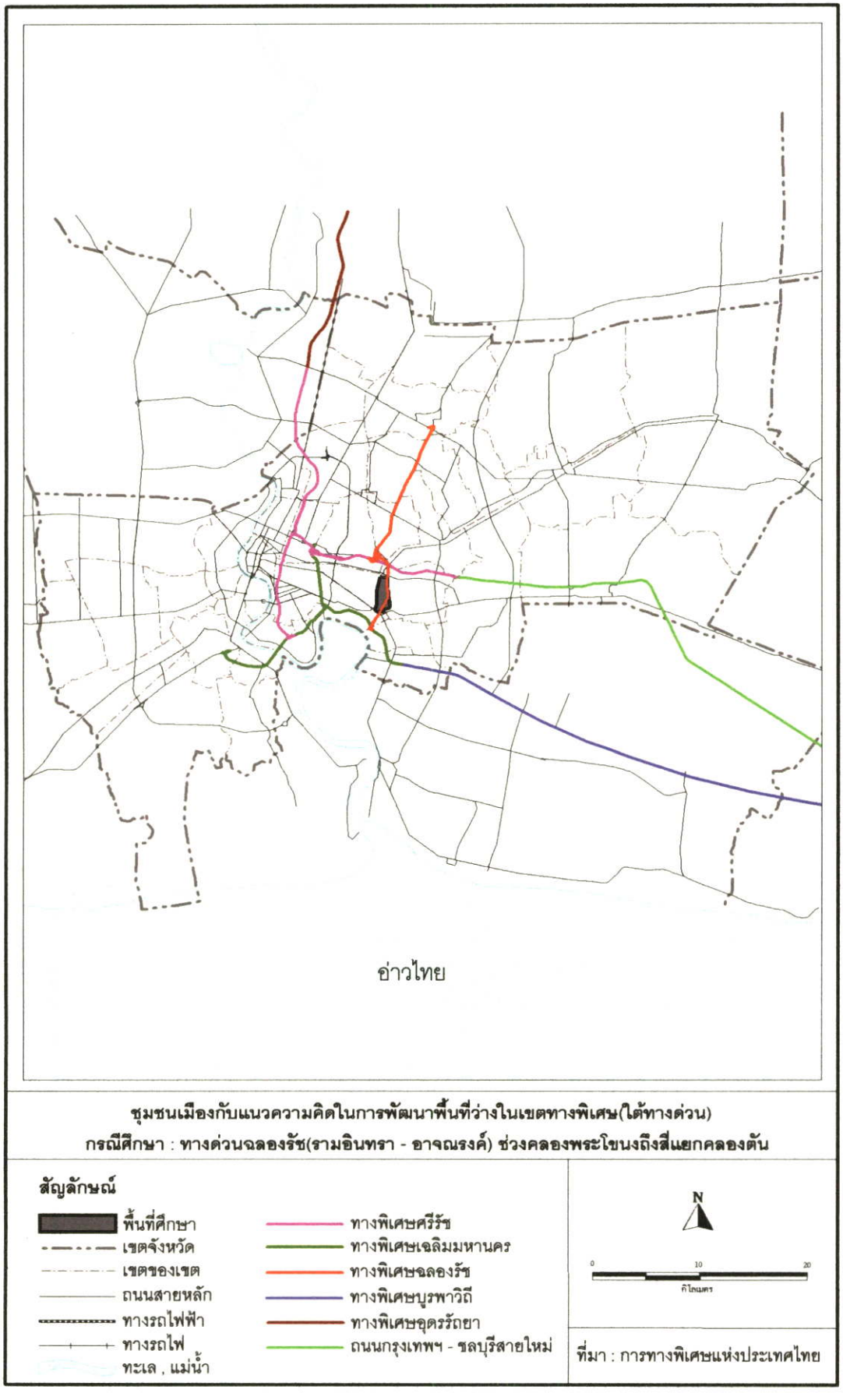

ภาพที่ 1.1 แสดงระบบทางด่วน (ทางพิเศษ)

การค้า การบริการ การสันทนาการ ที่ตั้งหน่วยงานราชการ ซึ่งได้แก่หน่วยงานของกรุงเทพมหานคร การทางพิเศษแห่งประเทศไทย บริษัท ห้างร้าน เอกชน รวมทั้งประชาชนบริเวณใกล้เคียงทางด่วนซึ่งกิจกรรมที่พบส่วนใหญ่ จะถูกจัดเป็นสถานที่จอดรถของส่วนงานราชการ บริษัท ห้างร้านและรถยนต์ส่วนบุคคล และ ในบริเวณที่เป็นจุดตัดที่สำคัญ ๆ บางพื้นที่ถูกจัดทำเป็นสวนหย่อมสวนสาธารณะ ลานกีฬา สนามเด็กเล่น ซึ่งพื้นที่เหล่านี้จะอยู่ใกล้ชุมชน

ปัจจุบันกรุงเทพมหานครและการทางพิเศษแห่งเทศไทยได้ดำเนินการร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ทางด่วน) ในส่วนที่พื้นที่ที่พิจารณาแล้วว่าไม่มีความเหมาะสมหรือไม่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเพื่อจัดหาผลประโยชน์การทางพิเศษแห่งประเทศไทยโดยจะส่งมอบพื้นที่ให้กรุงเทพมหานครเข้าไปใช้ปรับปรุง จัดสรรพื้นที่เพื่อประโยชน์ด้านสังคมด้านต่าง ๆ โดยไม่ต้องรอประชุมบอร์ดการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ในลักษณะ 2 รูปแบบ คือ ให้ใช้พื้นที่โดยไม่คิดมูลค่า กับการให้เช่าในราคาถูก

ด้านแผนการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษของกรุงเทพมหานครนั้น จะใช้หลักการพิจารณาถึงความเหมาะสมและอยู่ภายใต้เงื่อนไขทางข้อกฎหมายระเบียบของท้องถิ่น โดยอาศัยปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้

1. สาธารณะประโยชน์
2. รักษาสภาพแวดล้อมและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
3. อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน
4. บรรเทาปัญหาการจอดรถและที่จอดรถ
5. ภูมิทัศน์เมือง
6. ขนาดพื้นที่/การเข้าถึง

จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่ากิจกรรมบางอย่างได้ดำเนินการอยู่แล้ว โดยกระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ บริเวณใต้ทางด่วน โดยกิจกรรมเหล่านั้นมีลักษณะการใช้พื้นที่ปะปนกันหรือไม่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ บางกิจกรรมดำเนินการไปแล้วถูกปล่อยทิ้งร้าง บางพื้นที่ก็ปล่อยให้รกร้างมีต้นไม้ขึ้นเต็ม ทั้งนี้เป็นผลมาจากการดำเนินกิจกรรมเหล่านั้น ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเฉพาะกิจ เช่น ใช้เป็นที่จอดรถขนถ่ายขยะมูลฝอย เป็นที่จอดรถของบริษัท ห้างร้านต่างๆ ร้านค้า ป้ายโฆษณา เป็นต้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมเหล่านี้ไม่ได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาพื้นที่แก่ชุมชนที่อยู่โดยรอบ ตรงกันข้ามกลับส่งผลเสีย เช่น ถ้าใช้เป็นที่จอดรถขนถ่ายขยะมูลฝอยก็จะทำให้เกิดมลภาวะทางด้านกลิ่นที่เน่าเหม็น ถ้าปล่อยให้พื้นที่รกร้างก็อาจเป็นแหล่งอาชญากรรม ไม่ปลอดภัยกับชุมชนที่อยู่โดยรอบ เป็นต้น

ระบบทางด่วนฉลองรัชเป็นเส้นทางหนึ่งที่มีระบบการก่อสร้างเป็นทางด่วนยกระดับโดยมีจุดเริ่มต้นจากจุดเชื่อมต่อระบบทางด่วนขั้นที่ 1 เฉลิมนคร ที่บริเวณอาจณรงค์ ขึ้นไปทางทิศเหนือตัดผ่านถนนสุขุมวิท บริเวณสะพานพระโขนงเลียบคลองตันวกไปทางทิศตะวันตก

เฉียงเหนือตัดผ่านถนนพัฒนาการ ถนนรามคำแหงเชื่อมกับระบบทางด่วนขั้นที่ 2 ศรีรัช ที่ถนนพระรามที่ 9 แล้ววกไปทางเหนือ ตัดกับถนนลาดพร้าว บริเวณซอยลาดพร้าว ที่ 71-73 ขึ้นไปทางตะวันออกเฉียงเหนือเล็กน้อย สิ้นสุดที่ถนนรามอินทรา บริเวณกิโลเมตรที่ 5.5 หน้าซอยวัชรพล มีระยะทางประมาณ 18.20 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีถนนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร ที่เริ่มจากปลายถนนเอกมัยไปบรรจบและขนานกับทางด่วนบริเวณถนนพระรามที่ 9 จนถึงถนนรามอินทรา มีระยะทาง 13.10 กิโลเมตร ส่วนระยะทางที่เหลือประมาณ 5.10 กิโลเมตร ช่วง สี่แยกคลองตัน ถึง อาจณรงค์เป็นทางยกระดับทั้งหมด พื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษยังไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์ ประกอบกับมีแนวคลองพระโขนงขนานกับทางด่วน มีชุมชนกระจายล้อมรอบอยู่ทั้ง 2 ด้านและมีระยะห่างจากถนนสายหลัก คือ ซอยสุขุมวิท 71 ประมาณ 800 – 900 เมตร ศักยภาพในการนำพื้นที่มาใช้ในเชิงพาณิชย์เพื่อหารายได้ยังไม่มีศักยภาพพอประกอบกับสภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ จากสภาพการณ์ดังกล่าวน่าจะมีการนำเอาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ กลับมาพัฒนาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับชุมชนเดิมที่หรือชุมชนที่อยู่โดยรอบ ซึ่งสภาพปัจจุบันชุมชนที่อยู่โดยรอบนี้ ยังไม่มีพื้นที่สาธารณะที่นำใช้ในการดำเนินกิจกรรม ประกอบกับปัจจุบันการทางพิเศษแห่งประเทศไทย และ สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ได้เห็นความสำคัญของการนำพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาเมือง ซึ่งในการพัฒนาเมืองนั้น จะต้องอาศัยข้อมูลหลายๆ ด้านมาประกอบ เช่น นโยบายของภาครัฐ ความต้องการของชุมชน ผลประโยชน์และคุณค่าที่จะได้รับ แต่สิ่งหนึ่งที่ไม่น่ามองข้ามไป คือ แนวความคิด ข้อคิดเห็น และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่ทางด่วนนั้น ควรจะนำมาพิจารณา เพราะว่าการดำเนินการกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้บรรลุผลและมีความยั่งยืนนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่ได้รับความสนับสนุนมาจากประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ จึงจะสัมฤทธิผล

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความต้องการด้านพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ในชุมชน

2. ศึกษาแนวทางการจัดการ การใช้พื้นที่เพื่อรองรับพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ ในเชิงสาธารณะโดยมีชุมชนที่อยู่โดยรอบทางด่วนฉลองรัฐ (รามอินทรา - อาจณรงค์) ช่วงคลองพระโขนงถึงสี่แยกคลองตัน เป็นกรณีศึกษา

3. เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาประกอบการพิจารณาในการกำหนด มาตรฐานการควบคุมการจัดทำผังแม่บทการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (Master Plan)

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

พื้นที่ศึกษา : ชุมชนที่อยู่โดยรอบทางด่วนฉลองรัชซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงตั้งแต่สี่แยกคลองตันถึงพระโขนง(บริเวณแนวตัดกับถนนสุขุมวิท) ประกอบด้วยชุมชนที่ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2544 ไว้จำนวน 6 ชุมชน คือ ชุมชนข้างสะพานคลองตัน ชุมชนพัฒนาบ้านสามอิน ชุมชนศาลาลอย ชุมชนเกษมสำราญ ชุมชนมีสุวรรณ 3 และชุมชนสุเหร่าบางมะเขือ และพื้นที่อยู่นอกชุมชน โดยมีขอบเขตดังนี้ (รายละเอียดในแผนที่ 1.2)

ทิศเหนือ	ตั้งแต่ซอยสุขุมวิท 71 ฝั่งตะวันออกตัดกับแนวคลองพระโขนงฝั่งใต้ ไปทางทิศตะวันออก
ทิศตะวันออก	ไปตามแนวคลองพระโขนงฝั่งทิศตะวันตกไปจนถึงแนวตัดของถนนสุขุมวิท บริเวณตลาดพระโขนง
ทิศใต้	ตั้งแต่แนวคลองพระโขนงตัดกับถนนสุขุมวิทฝั่งทิศเหนือบริเวณตลาดพระโขนงไปจนตัดกับซอยสุขุม 71 ฝั่งตะวันออก
ทิศตะวันตก	ตั้งแต่บริเวณถนนสุขุมวิทฝั่งเหนือตัดกับซอยสุขุมวิท 71 ฝั่งตะวันออกไป ทางทิศเหนือจนถึงแนวตัดคลองพระโขนงฝั่งใต้

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1. การมี ไม่มี พื้นที่สาธารณะสำหรับดำเนินกิจกรรม เป็นแรงผลักดันให้ชุมชนอยากมีพื้นที่ว่างใช้สำหรับดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ใต้ทางด่วน

2. ปัจจัยด้านระดับการศึกษา รายได้ และ รูปแบบครัวเรือน สมาชิกครัวเรือน อายุ ระยะเวลาการอยู่อาศัย)มีอิทธิพลต่อความต้องการพื้นที่ใช้สอย(ประเภทใด เท่าไร ฯลฯ) และมีผลต่อลักษณะการเข้าถึงต่างกันหรือไม่

3. การใช้พื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีลักษณะการเข้าถึงต่างกัน(หรือไม่)

4. ปัจจัยทางด้านระดับ การศึกษา รายได้ และรูปแบบครัวเรือนมีผลต่อระดับระดับการมีส่วนร่วม

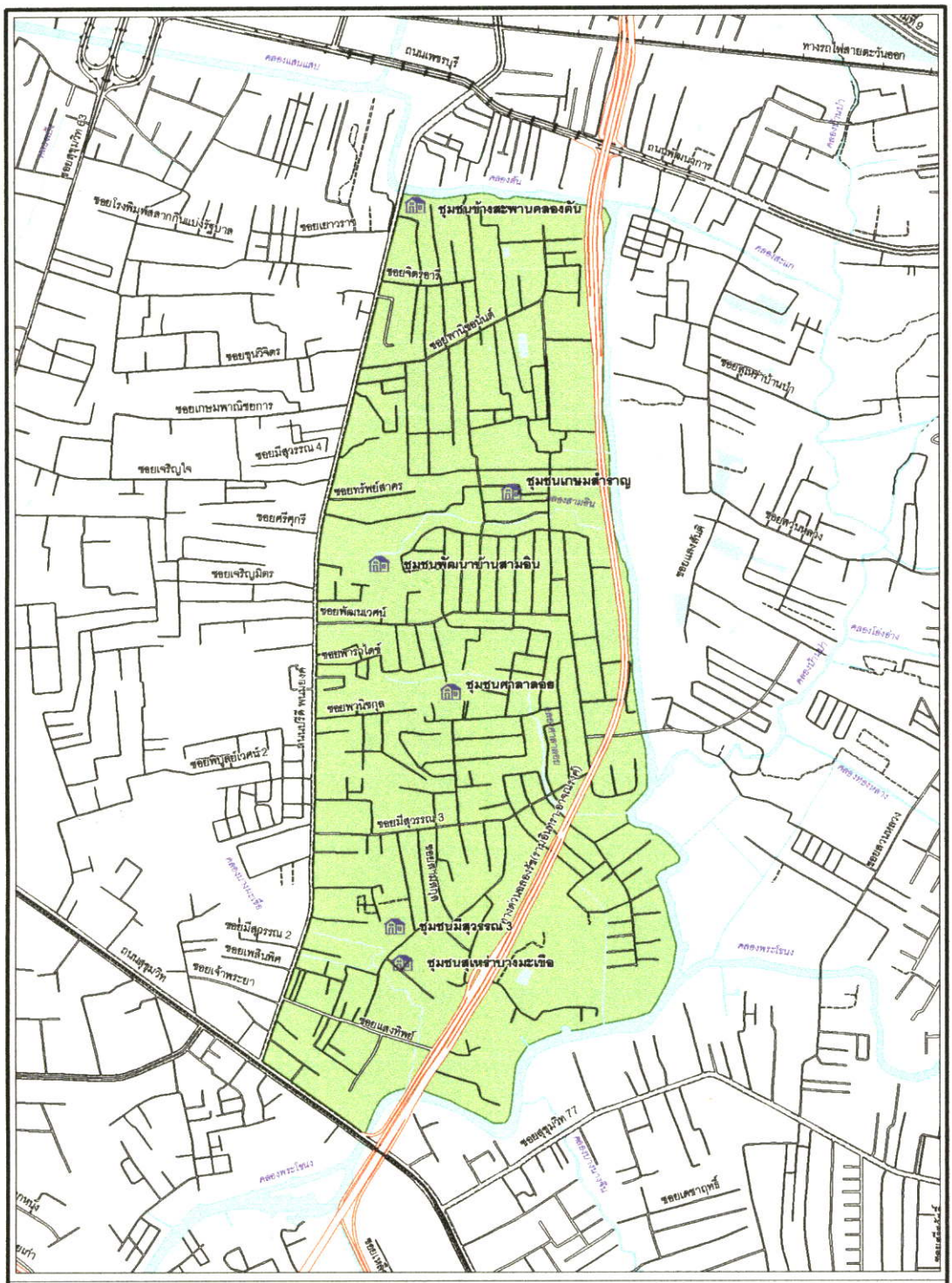

ภาพที่ 1.2 แสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษาและที่ตั้งชุมชน

1.5 ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนในชุมชนบริเวณพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ มีพื้นที่ใช้สอยในการทำกิจกรรม

2. สามารถนำเอาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษกลับคืนมาพัฒนาให้กับชุมชนเดิมหรือชุมชนที่อาศัยอยู่โดยรอบจะได้ประโยชน์ครบถ้วนทั้ง 2 ด้าน คือ โครงสร้างพื้นฐาน(ทางด่วน)และพื้นที่สาธารณะ เพื่อให้ชุมชนเดิมได้ใช้สอย

3. เป็นการเตรียมข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้กรุงเทพมหานครพิจารณานำผลของการศึกษาที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ให้สอดคล้องกับความต้องการชุมชน ในพื้นที่ซึ่งปัจจุบันกรุงเทพมหานครกำลังจัดการจัดทำแผนแม่บท เพื่อใช้ในการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษอยู่

4. เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม ไม่เกิดทัศนะอุจาดบริเวณใต้ทางด่วน

5. ช่วยป้องกันการบุกรุกพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษและปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมในเมือง

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ชุมชนเมืองกับแนวความคิดในการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) กรณีศึกษา : ทางด่วนฉลองรัช (อาจณรงค์ – รามอินทรา) ช่วงคลองพระโขนงถึงสี่แยกคลองตันนั้นจะใช้แนวความคิดและทฤษฎีที่มาเกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการอธิบายได้ด้วยแนวความคิด 3 กลุ่ม ด้วยกัน คือ

พฤติกรรมและความต้องการพื้นที่ใช้สอย เป็นแนวความคิดแรกที่จะนำมาใช้ในการศึกษาถึงอิทธิพลของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรม รวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านการใช้สอยพื้นที่ได้แก่ ปัจจัยทางด้านลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และปัจจัยด้านลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ จะเป็นตัวชี้ถึงพฤติกรรมและความต้องการพื้นที่ใช้สอยที่แท้จริงของชุมชน

ธรรมรัฐ (Good Governance) เป็นแนวความคิดที่จะนำมาใช้อธิบาย ถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดภาพรวมทางด้านแนวความคิดของความต้องการพื้นที่ใช้สอยและแนวทางการจัดการของชุมชน ซึ่งเป็นพลังที่สำคัญที่จะผลักดันกระบวนการตัดสินใจ ในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม ให้สอดคล้องกับความต้องการ เพื่อให้เป็นรูปธรรมที่สามารถนำแนวทางมาปฏิบัติใช้ ในการพัฒนาพื้นที่ได้

การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) เป็นการระดมแนวความคิดที่นำมาใช้เสริม และสนับสนุน 2 แนวความคิดแรก เพื่อหาแนวทางในการจัดการหรือดำเนินงานกับพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ เป็นขบวนการที่ต่อเนื่อง เพื่อที่จะให้โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดจากกระบวนการตัดสินใจของกลุ่ม หรือชุมชน ให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือเกิดขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือและการประสานงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ภายในและภายนอกชุมชน ได้แก่ ประชาชนในชุมชน องค์กรชุมชนหรือตัวแทนชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้นำชุมชน

2.2 พฤติกรรม และความต้องการพื้นที่ใช้สอย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ความสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ในเชิงพฤติกรรมสามารถ ศึกษาความสัมพันธ์ได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1.1 ลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น อาคาร ถนน ชุมชนหรือเมือง ฯลฯ และ สิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏตามธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ พืช พรรณต่าง ๆ ในธรรมชาติมนุษย์ไม่อาจอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคม มนุษย์จึงมีความสัมพันธ์กับมนุษย์ด้วยกันอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ มนุษย์มีความสัมพันธ์กับบุคคลหรือกลุ่มสังคมที่เป็นองค์กรหรือสถาบัน ตามบทบาทหน้าที่และโครงสร้างทางสังคม

1.2 เป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นนามธรรม ได้แก่ระบบคุณค่าที่ยึดถือ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมของกลุ่มสังคม ข่าวสาร ความรู้ ความคิด ตลอดความรู้สึกและทัศนคติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นของตนเองหรือของคนอื่น สิ่งที่เป็นเป็นนามธรรมนี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเป็นไปได้โดยเป็นไปตามบรรทัดฐาน ที่สังคมกำหนดไว้ ซึ่งมนุษย์ไม่มีความจำเป็นต้องเกิดการเรียนรู้ใหม่ หรือเกิดการคาดคะเนใหม่ในพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นทุกครั้งไป

ในแต่ละสถานการณ์ของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ย่อมมีมิติทางด้านเวลาเข้ามาเกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันกิจกรรมต่าง ๆ มักเกิดขึ้นตามเวลา กิจกรรมอาจเปลี่ยนไปตามสัปดาห์ เดือน ปี หรือ ฤดูกาล โดยทั่วไปแล้ว พฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับมิติด้านเวลาโดยตรง เช่น ในการวิ่งแข่งขันหรือการแข่งขันอื่น ๆ ที่กำกับโดยเวลา แต่มนุษย์มีการจัดสรรเวลาที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมประจำวัน พฤติกรรมของมนุษย์จึงผูกพันกับเวลาเสมอ องค์ประกอบของความสัมพันธ์เหล่านี้ จะมีส่วนในการสนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อการเกิดพฤติกรรมก็เป็นได้

ทางด้านตัวกำหนดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม จากการรวบรวมทางเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยได้รับอิทธิพลจากมนุษย์ แบ่งออกเป็น

1.1 อิทธิพลทางด้านสรีรวิทยา ได้แก่อิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการพื้นฐานทางชีวภาพของมนุษย์

1.2 อิทธิพลทางด้านบุคลิกภาพ บุคลิกภาพเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความซับซ้อนบุคลิกภาพต่างๆ บางส่วนเกิดจากการเรียนรู้ บางส่วนอาจเกิดมาแต่กำเนิด บุคคลมักมีแรงจูงใจในระดับที่แตกต่างกัน แรงจูงใจเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมในลักษณะเฉพาะ

1.3 อิทธิพลทางด้านสังคม การที่บุคคลอยู่รวมกันเป็นสังคม ย่อมมีการจัดระเบียบทางหน้าที่สังคม เป็นโครงสร้างทางสังคม และบุคคลมีหน้าที่ตามสถานภาพของตนในสังคม พฤติกรรมของมนุษย์จึงขึ้นอยู่กับสถานภาพเป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับบทบาททางสังคมที่แต่ละสังคมกำหนด

1.4 อิทธิพลทางด้านวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ทางสังคมและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

2. พฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยได้รับอิทธิพลจากสภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งพิจารณาได้จาก

2.1 โอกาสของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีต่อความสัมพันธ์ พฤติกรรมจะเกิดขึ้นหรือไม่ย่อมแล้วแต่โอกาสที่สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมนั้น ๆ

2.2 คุณสมบัติต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อม คุณสมบัติของสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่ควบคู่กับโอกาส ในฐานะที่เป็นสิ่งเร้า สิ่งที่ปรากฏในสภาพแวดล้อมมีสภาพหรือคุณสมบัติที่แตกต่างกัน และมีผลกระทบต่อลักษณะทางพฤติกรรม

2.3 ตำแหน่งของสภาพแวดล้อม สิ่งต่างๆ ของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ปรากฏอยู่ในปริภูมิในตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กันในระยะห่างและทิศทาง ตำแหน่งของสภาพแวดล้อมที่มนุษย์จะสัมพันธ์ด้วยนั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้น

Lewin (1952) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับ พฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลมาจากการเกิดความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลภายในตัวของบุคคลกับอิทธิพลภายนอกที่แต่ละบุคคลจะรับรู้ด้วย บุคคลจะมีพฤติกรรมอะไร อย่างไรและเมื่อไร จึงไม่ได้กำหนดโดยความต้องการของมนุษย์ หรือโดยสิ่งเร้าภายนอกอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ถูกกำหนดโดยอิทธิพลมากมายทั้งภายในและภายนอกที่สัมพันธ์ตามที่เป็นประสบการณ์ของบุคคล

ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้น ทำให้เกิดกระบวนการทางพฤติกรรม จำแนก ออกได้เป็น 3 กระบวน ดังนี้

1. กระบวนการรับรู้ (Perception) คือ กระบวนการที่รับข่าวสารจากสภาพแวดล้อมโดยผ่านทางระบบประสาทสัมผัส กระบวนการนี้จึงรวมเอาความรู้สึก (Sensation) ด้วย

2. กระบวนการเรียนรู้ (Cognition) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนทางจิตที่รวมการเรียนรู้ การจำ การคิด กระบวนการทางจิตดังกล่าวย่อมรวมถึงการพัฒนาด้วย กระบวนการรู้จึงเป็นกระบวนการทางปัญญา

พร้อมกันในขบวนการรับรู้และขบวนการเรียนรู้นี้ เกิดการตอนสนองทางด้านอารมณ์ เกิดกระบวนการทางด้านอารมณ์ (Affect) ทั้งกระบวนการรับรู้ กระบวนการรู้และขบวนการทางอารมณ์เป็นพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior)

3. กระบวนการเกิดพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม (Spatial Behavior) เป็นขบวนการที่บุคคลมีพฤติกรรมเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมผ่านการกระทำเป็นที่สังเกตได้จากภายนอก จึงเป็นพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior)

Ittelson (1974:21) ได้ให้ความเห็นว่า ขบวนการทางพฤติกรรมทั้ง 3 นี้ มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนและไม่ได้เป็นอิสระต่อกัน

ในกระบวนการทางพฤติกรรม บุคคลจะรับรู้สิ่งเร้าที่อยู่ภายนอกตัวบุคคลผ่านทางประสาทสัมผัสที่เป็นตัวรับรู้ (Receptor) สิ่งที่รับเข้ามานี้ จะผ่านกระบวนการตีความ หรือการทำ

ความเข้าใจจากประสบการณ์ที่มีมาก่อน การตีความนี้จึงเกี่ยวข้องกับข่าวสารต่าง ๆ ที่สะสมมาแต่อดีต สิ่งที่สะสมอยู่ก่อนนี้นอกจากมาจากประสบการณ์เฉพาะบุคคลแล้ว ยังได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมของสังคมด้วย เมื่อทำความเข้าใจแล้ว สิ่งที่รับเข้ามาจะกลายเป็นสิ่งที่รู้ (Cognition) ซึ่งการเกิดกระบวนการรู้นี้ไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการรับรู้โดยตรงเสมอไป เพราะอาจเกิดจากจินตนาการในตัวบุคคลเอง หลังจากนั้นก็จะเกิดการตอบสนองทางพฤติกรรม เป็นไปได้ทั้งพฤติกรรมภายในที่ตอบสนองทางด้านอารมณ์ (Affect) และพฤติกรรมภายนอกซึ่งเกิดการตอบสนองที่มีการเคลื่อนไหวขึ้น (Motor Response) ผ่านระบบประสาทที่เป็น Effector

จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้น ไม่ได้เกิดจากความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่ปรากฏอยู่จริง หากแต่เกิดจากความสัมพันธ์กับจินตภาพ หรือนิรูปของสภาพแวดล้อมนั้น ๆ รวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ในระบบมโนทัศน์ บุคคลสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งที่ปรากฏอยู่ในสมองที่ถ่ายทอดมาจากสภาพแวดล้อมจริง

Carr (1967) ได้เสนอแบบจำลองกระบวนทางพฤติกรรมที่เกี่ยวกับ ขบวนการของความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่เป็นสาเหตุให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ โดยอาศัยลักษณะขั้นตอนที่สำคัญ ในทำนองเดียวกันกับ ขั้นตอนในขบวนการตัดสินใจ หรือขั้นตอนของการวางแผน การที่บุคคลจะมีการกระทำเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม ต้องมีจุดมุ่งหมายของการกระทำ มีการค้นหา

โอกาส หรือ สภาพความพร้อมของสภาพแวดล้อม มีการวางแผนและดำเนินการตามแผน และมีการประเมินการกระทำที่เกิดขึ้นในที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมาย (Directive Phase) เป็นขั้นแรกสุด ก่อนที่ความสัมพันธ์อื่นใดระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพจะเกิดขึ้น จะต้องเกิดมีจำเป็นของการกระทำเป็นจุดมุ่งหมายที่ชักนำไปสู่การกระทำ อาจเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องโดยเหมือนของเดิม หรือแตกต่างจากเดิมเพียงเล็กน้อย หรือแตกต่างจากเดิมไปอย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้ย่อมแล้วแต่ความจำเป็นและจุดมุ่งหมายที่เปลี่ยนไปตามสภาวะของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ของการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของมนุษย์และตามสภาวะการปรับตัวของมนุษย์ ด้วยมนุษย์มีแนวโน้มที่จะปรับตัวเข้าหาระดับที่กำลังพอดี นอกจากนี้สภาพแวดล้อมย่อมสร้างโอกาสในการตอบสนองความจำเป็นหรือความต้องการของมนุษย์แตกต่างกันไป หากมีโอกาสเลือกมากขึ้น จุดมุ่งหมายอาจเปลี่ยนไปจากความต้องการพื้นฐานเดิมได้ อย่างไรก็ตามประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่า แต่ละบุคคลและกลุ่มสังคมมีความต้องการแตกต่างกัน ตามความต้องการปัจจุบัน ตามประสบการณ์ที่มีมาก่อน และตามระบบคุณค่าที่ยึดถือ

2. ขั้นค้นหาข่าวสาร (Intelligence Phase) เป็นขบวนการที่เกิดต่อเนื่องจากขบวนการแรก บุคคลจะเริ่มค้นหาข่าวสารต่าง ๆ ที่สอดคล้องที่ก่อให้เกิดการตอบสนองความต้องการ พร้อมทั้งจัดระเบียบข่าวสารและสะสมไว้ใช้ต่อไป ซึ่งในสภาพแวดล้อมนั้นมีข่าวสารมากมาย

แต่บุคคลจะเลือกรับเฉพาะข่าวสารที่คิดว่าเกี่ยวข้องหรือมีประโยชน์และไม่สนใจข่าวสารอื่น ๆ มิฉะนั้นบุคคลจะตกอยู่ในสภาพที่รับข่าวสารไว้เกินกว่าที่จะรับได้ (Information Overload) บุคคลมีแนวโน้มที่จะจัดระเบียบให้กับสภาพแวดล้อม สิ่งที่ง่ายและชัดเจน ย่อมมีโอกาสได้รับความเข้าใจและพิจารณาก่อน ข่าวสารที่ได้รับเข้ามาจะเป็นประโยชน์ในด้านการวางแผนการกระทำต่อไป ซึ่งจะขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายหรือความจำเป็นในขณะนั้น

3. ขั้นวางแผนการ (Planning Phase) เป็นขั้นตอนที่มีผลมาจากการรวบรวมข้อมูลข่าวสารทั้งหมด แล้วนำมาใช้ในการวางแผน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยพิจารณาทางเลือกต่างๆ ที่เป็นไปได้ ทำการประเมินและตัดสินใจเลือกกระทำการที่เหมาะสมที่สุด จะต้องรวบรวมเอาทุกๆ แผนงานที่กำลังดำเนินการอยู่เข้ามาพิจารณาด้วย ประสิทธิภาพในการวางแผนจะขึ้นอยู่กับความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ซึ่งมาจากสภาพแวดล้อมอีกทอดหนึ่ง หากไม่มีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ย่อมไม่เป็นการง่ายในการวางแผนในการปฏิบัติให้เกิดขึ้นได้ อาจต้องใช้เวลามากขึ้น และอาจไม่สามารถดำเนินการตามแผนให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลสำคัญต่อการวางแผน และบุคคลที่จะมาวางแผนก็มีความสำคัญต่อความสำเร็จเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์ของผู้วางแผนและบุคคลในท้องถิ่น

4. ขั้นกระทำการ (Action Phase) เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการตามแผนที่คิดว่าเหมาะสมที่สุดต่อจุดมุ่งหมายในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ทั้งนี้ เมื่อได้พิจารณาความเป็นไปได้ของแผนการตามโอกาสที่สภาพแวดล้อมส่งเสริมหรือขัดขวางการดำเนินการตามแผนการ สภาพแวดล้อมนั้นกำหนดความเป็นไปได้ต่าง ๆ สำหรับการกระทำที่จะเกิดขึ้น แต่ทั้งนี้ย่อมมีข้อจำกัดทางพฤติกรรม เพราะว่าสิ่งต่าง ๆที่ปรากฏในสภาพแวดล้อมรวมทั้งคุณสมบัติต่าง ๆทางกายภาพของสภาพแวดล้อม เช่น ขนาดพื้นที่ การเข้าถึง ฯลฯ ได้กำหนดแนวทางหรือโปรแกรมทางพฤติกรรมเอาไว้ การกระทำบางอย่างเท่านั้นที่เหมาะสมจะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ สภาพแวดล้อมทางกายภาพต่าง ๆมีความสำคัญต่อ ทางกายภาพ ทางหน้าที่ใช้สอย ทางสังคม และทางสัญลักษณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งมีมิติทางเวลาคอยกำกับกิจกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป

5. ขั้นปริทัศน์ (Review Phase) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการกระทำ ในขั้นตอนนี้จะมีการประเมินประสิทธิผลของการปฏิบัติที่ดำเนินการไป เพื่อใช้เป็นข้อมูล ในการปรับปรุงแก้ไขสำหรับการปฏิบัติในช่วงต่อไป

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้น ในความเป็นจริงในธรรมชาติแล้ว ต่างก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ในลักษณะที่เรียกว่า พลวัต กล่าวคือ เมื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดมีการเปลี่ยนแปลงไปก็จะส่งผลกระทบอีกฝ่ายหนึ่งเสมอ เช่น ถ้ามนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สังคมก็เปลี่ยนไป สภาพแวดล้อมก็เปลี่ยนไปด้วย และในทางตรงข้าม ถ้าสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลกระทบให้มนุษย์ต้องเปลี่ยนแปลง

ปรับปรุงตัวเอง เพื่อให้เกิดความสมดุลสามารถอยู่ร่วมกันได้ ลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งหมายความว่าในขณะใดขณะหนึ่งและในที่ใดที่หนึ่ง สภาพแวดล้อมนั้น ๆ จะมีลักษณะเฉพาะและมีความหมายเฉพาะด้วย และมีความคงที่ในขณะนั้น ขณะที่มีการเปลี่ยนแปลง

ตลอดเวลา เพราะกิจกรรมและองค์ประกอบย่อมต้องเปลี่ยนไปตามสภาพจริงของเหตุการณ์

สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีองค์ประกอบและคุณสมบัติที่สำคัญที่สะท้อนให้เห็นหน้าที่ใช้สอยและความหมายทางสัญลักษณ์อื่นๆ ซึ่งเป็นการกำหนด แนวทางพฤติกรรมที่เหมาะสมสามารถสื่อความหมายได้ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ จึงกำหนดลักษณะทางพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมนั้นเป็นลักษณะคงที่ เช่น ลักษณะเฉพาะทางพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสวนสาธารณะ ทุกคนที่เข้าไปใช้สวนสาธารณะก็จะทราบว่าทันทีว่าเมื่อเข้าไปใช้สวนสาธารณะแล้วควรปฏิบัติอย่างไร

ซึ่งจะมีความแตกต่างจากพฤติกรรมที่นำมาใช้ในห้องสมุด เป็นต้น ด้วยความคงที่ของลักษณะทางพฤติกรรมตามหน้าที่ใช้สอยที่สภาพแวดล้อมทางกายภาพกำหนด ประกอบกับความเหมาะสมในการปฏิบัติตัวตามบรรทัดฐานของสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่า ไม่ว่าบุคคลใดที่มีบทบาทอย่างเดียวกัน จะต้องมีพฤติกรรมทำนองเดียวกัน ในสภาพแวดล้อมหนึ่ง ๆ จะมีความแตกต่างทางพฤติกรรมก็เฉพาะในเรื่องรายละเอียดที่เป็นไปตามคุณสมบัติทางสรีรวิทยาและทางบุคลิกภาพเท่านั้น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วลักษณะคงที่ของกิจกรรมในสภาพแวดล้อมแต่ละอย่าง กรอบแวดล้อมทางกายภาพจะมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมเฉพาะทำให้มีพฤติกรรมทำนองเดียวกันเกิดขึ้นเสมอ (Barker, 1963 และ1968) ทั้งหมดนี้เป็นประสบการณ์ทั่วไปของบุคคล ในการใช้สอยสภาพแวดล้อมแต่ละอย่าง ประสบการณ์ทั่วไปที่บุคคลสะสมไว้นี้ จะมีส่วนช่วยให้มีพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมได้สะดวกและถูกต้อง บุคคลสามารถคาดคะเนพฤติกรรมที่ควรจะเกิดขึ้นได้

ในการศึกษาพฤติกรรมของคนในกลุ่มของชุมชนต่าง ๆ จะทำให้ทราบ แนวความคิด ทัศนคติ รวมทั้งค่านิยม ทุกๆ ครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม หรือมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมจะเกิดขึ้นด้วยทั้งในสภาพที่ดีขึ้นหรือเลวลง ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของชุมชน โดยการสร้างสภาพสิ่งแวดล้อมใหม่ให้กับชุมชน เช่น การนำเอาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ มาพัฒนาโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง เพื่อยกระดับคุณภาพมีชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้นโดยการสร้างลานกีฬา หรือลานเอนกประสงค์ ให้ประชาชนได้พักผ่อนหย่อนใจ เป็นที่พบปะสังสรรกัน โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของชุมชน การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ได้มีการคิดบ้างหรือไม่ ว่าการสร้างสิ่งแวดล้อมใหม่ขึ้นมาเป็น

การช่วยหรือฉุดให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือแย่ลงกว่าเดิม ดังนั้นการศึกษาพฤติกรรมความต้องการทางสังคม จะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการตัดสินใจ เพื่อเริ่มหรือยุติการสร้างสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ให้กับสังคม

ในงานวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาถึงสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกิดขึ้นในเชิงพฤติกรรม โดยใช้ปัจจัยหรือตัวกำหนดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยได้รับอิทธิพลจากมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมความต้องการพื้นที่ใช้สอยในชุมชน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์กับปัจจัยที่ทำให้เกิดความต้องการพื้นที่ใช้ลอย

พฤติกรรมของมนุษย์กับความต้องการพื้นที่ใช้สอยในกรอบของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ หมายถึง พฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ในเชิงสาธารณะในบริเวณพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ทางด่วน) ทางด่วนฉลองรัช(รามอินทรา – อาจณรงค์) ช่วง พระโขนงถึงสี่แยกคลองตัน ได้แก่ กิจกรรมทางด้านนันทนาการของชุมชน เช่น พักผ่อนหย่อนใจ การออกกำลังกาย และในด้านที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ที่ใช้ประกอบกิจกรรมต่างๆที่เกิดประโยชน์แก่ชุมชนส่วนรวม

อับราฮัม เอ็ม มาสโลว์ ได้อธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการพื้นฐานที่เกิดขึ้นจากความพึงพอใจ ความต้องการเหล่านั้นจะถูกจัดลำดับชั้นของความต้องการจากน้อยไปหามากเมื่อความต้องการเกิดขึ้นแล้วไม่ได้รับการบำบัดเพียงพอ ความต้องการเหล่านั้นก็ยังคงอยู่และจะเป็นแรงขับที่มีพลังผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมโน้มไปทางที่จะบำบัดความต้องการเหล่านั้นอยู่เสมอ ความต้องการพื้นฐานที่ทำให้คนเราแสดงพฤติกรรม มีอยู่ 5 ประการ คือ

1. ความต้องการทางร่างกาย เป็นความต้องการขั้นแรกสุด
2. ความต้องการเกี่ยวกับความรู้สึกที่ปลอดภัย
3. ความต้องการความรัก และการยอมรับเข้าเป็นสมัครพรรคพวก
4. ความต้องการ การยกย่องนับถือจากคนอื่น หรือมีเกียรติในสังคม
5. ความต้องการประสบความสำเร็จ และต้องการแสดงความสามารถตนเองให้ประจักษ์แก่ผู้อื่น

ส่วน คาร์ลอส เอ มอลล์แมนน์ ได้กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ว่า ควรเริ่มจากเป้าหมายของการพัฒนาว่า ที่แสดงออกมาในลักษณะของความพอใจในความต้องการที่มีทิศทางชัดเจน และความพอใจนั้นต้องกระจายอย่างยุติธรรมแก่ทุกคนในสังคม

จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า พฤติกรรมนันทนาการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยหลักอยู่ 2 ประการ คือ ปัจจัยทางด้านลักษณะทางกายภาพ และปัจจัย

ด้านลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ

2.1 ปัจจัยทางด้านลักษณะทางกายภาพ เป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยหรือส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมความต้องการใช้สอยพื้นที่ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ก) ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่นันทนาการ ได้แก่

1. ที่ตั้งของพื้นที่นันทนาการ ที่อยู่โดยรอบชุมชนจะต้องมีความเหมาะสมและมีระยะทางในการเดินทางเข้าไปใช้ ต้องไม่ไกลเกินไป ใช้เวลาเดินทางไม่มาก จากการศึกษาความสัมพันธ์ระยะห่างระหว่างที่พักอาศัยกับพื้นที่สวนสาธารณะของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ.2531 พบว่า ระยะห่างระหว่างที่พักอาศัยกับสวนสาธารณะที่เหมาะสมซึ่งทำให้มีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก จะต้องไม่ไกลเกินไปและใช้เวลาเดินทางไม่มาก แต่เมื่อระยะห่างระหว่างที่พักอาศัยกับสวนสาธารณะเพิ่มขึ้น จำนวนผู้มาใช้กลับลดลง ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาของแบงส์และมาห์เลอร์ที่ได้กล่าวถึง ผลการศึกษาการใช้พื้นที่โล่งของผู้พักอาศัยในเรือนแถวในบัลติมอร์ แมรี่แลนด์ พบว่า คนส่วนมากจะไม่ใช้พื้นที่โล่งในชุมชน ถ้าอยู่ห่างจากที่พักอาศัย เกิน 400 ฟุต (120เมตร) และมีผู้ใช้จำนวนลดลง เมื่อระยะห่างดังกล่าวเพิ่มขึ้น (Bangs and Mahler,1970)

2. ขนาดของของพื้นที่นันทนาการ จะต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับกิจกรรมของแต่ละชุมชน ไม่มีขนาดที่เล็กและแคบจนเกินไป จากการวิจัยมาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพมหานคร สำหรับการเคหะแห่งชาติ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ.2531 พบว่า ในชุมชนของการเคหะแห่งชาติ สวนสาธารณะที่มีขนาดเล็กและแคบ จะมีผู้ใช้สอยจำนวนน้อย เพราะรู้สึกอึดอัดเมื่อเข้าไปใช้สอยพื้นที่ หากผู้ร่วมใช้สวนสาธารณะเป็นกลุ่มที่เข้ากันไม่ได้ แต่อาจไม่รู้สึกแออัด หากผู้ใช้สวนสาธารณะเป็นกลุ่มที่เข้ากันได้ (Freedman, 1975)

3. การเข้าถึงพื้นที่ จะต้องมีลักษณะที่เข้าถึงได้ง่าย มีความสะดวกและเข้าได้หลายเส้นทาง จากการศึกษาของแบงส์และมาห์เลอร์ พบว่า สวนสาธารณะที่มีผู้นิยมเข้าไปใช้เป็นจำนวนมาก คือ สวนสาธารณะที่สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก และสวนสาธารณะที่อยู่ห่างจากที่พักอาศัยมาก ยังมีผู้ใช้อยู่ ถ้าสามารถเข้าถึงได้ด้วยการเดินเท้าที่ดี และไม่อยู่ลับตาคน

4. รูปแบบเส้นทางการสัญจร จะต้องมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่เอื้ออำนวยให้ชุมชมชนออกมาใช้ เช่น เป็น ถนน ซอย ปลายตัน ที่มีลักษณะบังคับ ให้ผู้อยู่อาศัยต้องใช้ทางเข้าออกร่วมกันเพียงทางเดียวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นการเพิ่มโอกาสที่ทำให้ผู้อยู่อาศัยที่อยู่ใกล้ชิดกัน ได้มีโอกาสที่จะพบเห็นกันมากขึ้น จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้อยู่อาศัยและเป็นจุดเริ่มต้นการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน รวมถึงการใช้พื้นที่ในการพบปะของคนในชุมชน (Henry Sanoff and John Dickerson, 1971)

ข) ลักษณะทางกายภาพของชุมชน ได้แก่

1. ที่ตั้งและขนาดชุมชน ขนาดแปลงที่ดินและรูปแบบที่พักอาศัย น่าจะเป็นสิ่งที่ผลักดันให้ ชุมชนออกมาใช้พื้นที่สาธารณะ จากการศึกษาของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าประชากรที่พักอาศัยในแปลงที่พักอาศัยที่มีขนาดเล็ก หรือในเรือนแถวมักจะใช้บริเวณสวนสาธารณะ เพื่อนันทนาการมากกว่า ผู้อาศัยในแปลงที่ดินขนาดใหญ่หรือในรูปแบบที่พักอาศัยอื่น ๆ

2. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

3. ขนาดแปลงที่ดินของที่พักอาศัย ขนาดแปลงที่ดินและรูปแบบที่พักอาศัยที่มีความแตกต่างกันน่าจะมีส่วนทำให้ชุมชนมีความต้องการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะที่แตกต่างกันด้วย จากการศึกษาของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2531 พบว่า ประชากรที่พักอาศัยในแปลงที่พักอาศัยที่มีขนาดเล็ก หรือในเรือนแถวมักจะใช้บริเวณสวนสาธารณะ เพื่อนันทนาการมากกว่า ผู้อาศัยในแปลงที่ดินขนาดใหญ่หรือในรูปแบบที่พักอาศัยอื่น ๆ

4. รูปแบบที่พักอาศัย ที่มีโครงสร้างที่แตกต่างกัน น่าจะมีผลต่อการใช้สอยพื้นที่สาธารณะต่างกันด้วย

2.2 ปัจจัยด้านลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ ของชุมชนที่มีความแตกต่างกัน ก็น่าจะมีผลต่อความต้องการกิจกรรมด้วยซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่

1. สถานภาพครัวเรือน
   - 1.1 รูปแบบครัวเรือน
   - 1.2 ขนาดของครัวเรือน
   - 1.3 การครอบครองที่อยู่อาศัย
   - 1.4 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน
2. โครงสร้างอายุ

น่าจะมีผลต่อความต้องการและการดำเนินกิจกรรมของชุมชน ซึ่งจากการศึกษาของแผนกการวางผังและแผนกพัฒนาที่อยู่อาศัยและแห่งเมืองบัลติมอร์ ที่บัลติมอร์ แมรีแลนด์ พบว่า กลุ่มประชากรที่ออกมาใช้สวนสาธารณะจำนวนมากที่สุด คือ เด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ เป็นจำนวนรองลงมาตามลำดับ นอกจากนี้ผลการศึกษาเพื่อจัดทำแผนและผังพัฒนาเขต : เขตคลองเตย โดยภาคภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(2536 : 6-8, 6-32) พบว่า กลุ่มประชากรวัยเด็ก และวัยรุ่นจะออกมานันทนาการในบริเวณพื้นที่นอกบ้านจำนวนมากกว่ากลุ่มประชากรวัยผู้ใหญ่ ที่นิยมนอนหลับ และดูโทรทัศน์อยู่กับบ้าน

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

3. ระดับการศึกษา

ความแตกต่างทางด้านการศึกษาน่าจะมีผลต่อประเภทความต้องการกิจกรรม

4. รายได้

ความแตกต่างทางด้านการศึกษาน่าจะมีผลต่อประเภทความต้องการประเภทกิจกรรม ซึ่งการศึกษาของ พาเมลา ดิงเคล พบว่า การใช้พื้นที่โล่งสาธารณะในชุมชนคนผิวดำและชุมชนคนผิวขาวมีความแตกต่างกันโดยชุมชนคนผิวดำที่มีรายได้ต่ำ จะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากกว่าในชุมชนคนผิวขาวที่มีรายได้สูง และมีกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นในบริเวณที่โล่งสาธารณะใกล้บ้านเป็นส่วนใหญ่ (Pamela Dinkel, 1972)

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการใช้พื้นที่ว่าง ที่ควรจะนำมาพิจารณาในการศึกษา ถึงพฤติกรรมการใช้ที่ว่างของชุมชนได้แก่ (Hester, 1975)

1. คุณภาพและปริมาณของพื้นที่ว่าง ลักษณะของพื้นที่ว่างที่มีคุณภาพของชาวชุมชนควรมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1.1 พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กันตั้งแต่ พื้นที่ของปัจเจก พื้นที่ครอบครัว พื้นที่ของละแวกหรือพื้นที่ของชุมชน พื้นที่ของย่าน พื้นที่เมือง ซึ่งพื้นที่แต่ละระดับจะต้องโอบอุ้มเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระดับต่าง ๆเอาไว้

1.2 พื้นที่ในระดับความสัมพันธ์ต่าง ๆ เหล่านี้ต้องสามารถเชื่อมถึงกันได้ง่าย และมีระบบการเปิดปิดที่ดี คือ ต้องเข้าถึงได้ง่าย และในขณะเดียวกันต้องมีลักษณะปกป้องตนเอง (Defensible) ได้ตามความต้องการของแต่ละระดับความสัมพันธ์

1.3 ต้องมีชีวิตชีวาไม่แออัด

1.4 ต้องมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนใช้งานได้หลายกิจกรรม

1.5 มีความสวยงาม

1.6 มีสาธารณูปโภคที่ดีและถูกสุขลักษณะ

1.7 .ช่องคมนาคมที่เกี่ยวเนื่องกับพื้นที่ว่างนี้เหล่านี้ ต้องมีลักษณะเปิดเชื่อมกับกิจกรรมของพื้นที่ว่างได้ และต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อกิจกรรมในพื้นที่ทางวัฒนธรรม

การวิจัยครั้งนี้จะใช้พฤติกรรมนันทนาการกับสภาพการใช้พื้นที่สาธารณะมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความต้องการด้านพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่เพื่อให้ชุมชนใช้ในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งได้แก่ ปัจจัยทางด้านลักษณะทางกายภาพ และปัจจัยด้านลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยปัจจัยทางด้านลักษณะทางกายภาพ จะแบ่งเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยหรือส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมความต้องการใช้สอยพื้นที่ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)และลักษณะทางกายภาพของชุมชนซึ่งได้แก่ความขาดแคลนและความต้องการพื้นที่สาธารณะ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะเป็นตัวชี้ ถึงพฤติกรรมและความต้องการพื้นที่ใช้สอยที่แท้จริงของชุมชน

2.3 ธรรมรัฐ(Good Governance)

คำว่า " Good Governance " ได้มีนักวิชาการและผู้รู้ทั้งหลายได้แปลเป็นภาษาไทยไว้หลากหลายหลาย เช่น ธรรมาภิบาล, สุประศาสน์การ , การบริหารจัดการที่ดี หรือ ธรรมรัฐ ซึ่งปัจจุบันก็ยังไม่มีความแน่ชัดว่าจะใช้คำใด แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะใช้คำว่า "ธรรมรัฐ แทน Good Governance " ซึ่งหมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการจัดการกิจกรรมซึ่งบุคคลและสถาบันทั้งในภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้กระทำในหลายทาง มีลักษณะเป็นขบวนการที่ต่อเนื่อง ที่อาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้

Trudy Harpham และ Kwasi A.Boateng ได้ให้แนวความคิด เกี่ยวกับ ธรรมรัฐ ไว้ว่าเป็นขบวนการของการมี Action Space ระหว่างรัฐ และประชาชน โดยที่รัฐจะมีหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในประชาสังคม ได้มีส่วนร่วมในการจัดการดำเนินการ และการบริหารทรัพยากรภายในของชุมชน ในลักษณะของการกระจายอำนาจจากระดับสูงไปสู่ระดับล่างที่เป็นประชาชนในระดับรากหญ้า เป็นการส่งผลให้ชุมชนได้มีโอกาสในการจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงกับความต้องการและเป็นพื้นฐานในการสร้างระบอบประชาธิปไตยในที่สุด

Action Space ระหว่างรัฐ และประชาสังคมในอดีตที่ผ่านมา รูปแบบของการพัฒนาประชาชนหรือกลุ่มสังคมในชุมชนแทบไม่มีโอกาสร่วมในการพัฒนาเลย ส่วนใหญ่จะเป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนามาจากภาครัฐหรือรัฐบาลท้องถิ่น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แนวความคิดของธรรมรัฐก็คือ การที่ให้มีการขยาย Action Space ระหว่างรัฐกับประชาสังคมให้มากขึ้นเพื่อที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศชาติ ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยขบวนที่เกิดขึ้นนี้ ต้องมีความโปร่งใส

(Transparency) มีความรับผิดชอบ (Responsibility) มีความน่าเชื่อถือ (Accountability) และมีขบวนการทางด้าน การมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) ซึ่งองค์ประกอบที่หลากหลายที่จะทำให้ประเทศมีพลังทางสังคมได้ คือ ประชาสังคม (Civil Society)

ส่วนสำคัญของประชาสังคม (Civil Society) นั้น มียงค์ประกอบทางสังคมที่หลากหลายที่มีฐานมาจากประชาชนทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นองค์กร ชมรม สมาคม ซึ่งล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญต่อการผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หรือที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของประชาชน โดยอาศัยองค์กรกลไก กระบวนการและกิจกรรมอันหลากหลายที่ประชาชนจัดขึ้น และด้วยความหลากหลายขององค์กรนี้ จึงเป็นเสมือนสังคมของประชาชน โดยนัยของความหมายนี้ จึงบ่งบอกถึงมิติหรือคุณลักษณะของประชาสังคมว่าควรจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก คือ ความหลากหลายการถ่วงดุล มีการประสานเชื่อมต่อขององค์กรอันหลากหลายเหล่านั้น (อนุชิต พวงสำลี : 2540, น. 99)

อีกความหมายหนึ่ง ประชาสังคม หมายถึง กลุ่ม ชุมชน ชมรม สมาคม หรือองค์กรต่าง ๆที่อยู่นอกภาครัฐ ที่รวมตัวกันเพื่อประกอบกิจการงานของสาธารณะ และรู้สึกมีความเป็นเจ้าของสาธารณะและส่วนรวม แทนการปล่อยให้หน่วยงานของรัฐดำเนินงานแต่เพียงลำพัง ซึ่งนักสังคมแนวหน้า โรเบิร์ต นิสเบท เป็นผู้นำบุกเบิกในเรื่องนี้เสนอต่อสาธารณะชนโดยได้กล่าวถึงประชาสังคมในประเด็นที่ว่า ประชาสังคมจะทำหน้าที่เป็นองค์กรสื่อกลางระหว่างภาครัฐกับปัจเจกชน(หรือภาคประชาชน) โดยมองว่าสังคมนั้นจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ รัฐ ประชาสังคม และปัจเจกบุคคล ประชาสังคม คือ ชุมชน วัด โบสถ์ องค์กรศาสนา และกลุ่มทางประเพณีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สมาชิกในกลุ่มเหล่านี้จะรู้จักและสนิทสนมกันเป็นอย่างดี มักจะร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่พึงรัฐ (Pete and John Neubaus, 1996)

ขบวนการประชาสังคมนั้น เกิดขึ้นมาเพื่อสนองตอบกับความต้องการของประชาชนและเกิดขึ้นตาม ความสนใจและโดยความสมัครใจของพลเมืองในท้องถิ่นหรือเมืองนั้น ๆ จะเห็นได้ว่า ประชาสังคมจึงประกอบไปด้วยกลุ่มองค์กรที่มีอยู่มากมาย ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มตามความสนใจเฉพาะ กลุ่มพลังทางสังคม หรือกลุ่มทำงานอาสาสมัครต่าง ๆ เช่นเดียวกัน ในสังคมไทยของเราก็มีกลุ่มองค์กรประชาสังคมมากมาย ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มองค์กรสาธารณะ กลุ่มอาสาสมัคร องค์กรพัฒนา กลุ่มศาสนา ชมรม สโมสร มูลนิธิ สมาคมต่าง ๆ แต่ปัญหาที่พบเห็น คือ องค์กรประชาสังคมเหล่านี้ส่วนมากไม่มีความเข้มแข็ง ไม่มีพลัง ขาดการเชื่อมต่อกันและไม่มีประสิทธิภาพ ส่วนที่เข้มแข็งและมีพลัง คือ องค์กรทางด้านด้านปกครองที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงอำนาจ เป็นความสัมพันธ์ในแนวดิ่ง และใช้การสั่งการเป็นหลัก ดังนั้นภารกิจที่สำคัญ จึงอยู่ที่ การผลักดันให้เกิดกลุ่มที่สนใจทำงาน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมขึ้นมามาก ๆ การสร้างเครือข่าย และสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อเป็นพลังทางสังคม ซึ่งต้องให้ความสำคัญ ในเรื่องของกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม และการสร้างสำนึกในทางสาธารณะร่วมกันอย่างกว้างขวาง จะเห็นได้ว่าแนวคิดของประชาสังคมนั้น เป็นพลังทางสังคมมีองค์ประกอบที่หลากหลายและไม่เป็นเอกภาพ ทั้งไม่จำเป็นต้องมีประโยชน์ที่สอดคล้องกันทั้งหมด

ปัจจุบันแนวความคิดประชาสังคมในสังคมไทยมีการพัฒนาและเจริญมากขึ้นตามลำดับ ดังจะเห็นได้จาก การเกิดขึ้นขององค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อสาธารณะประโยชน์องค์กรที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือในท้องถิ่นที่มีจำนวนมากขึ้น และระบบการปกครองของประเทศไทย ได้มีการพัฒนาของกระบวนการประชาธิปไตยมากขึ้น สังคมไทยเริ่มเข้าสู่สังคมในการเปิดเผยด้านการ รับรู้ ข่าวสาร ทำให้คนไทยมีอิสระและเสรีภาพในการรับรู้ ข่าวสาร มากขึ้น ทำให้คนไทยได้มีโอกาสได้ทราบความไร้ประสิทธิภาพและความไม่โปร่งในในการดำเนินการของภาครัฐที่ผ่านมาในอดีต เช่น ในการเสียผลประโยชน์ของรัฐให้กับเอกชนในกรณี การก่อสร้างทางด่วนเป็นต้น

แม้ว่าแนวโน้มทางด้านแนวความคิดประชาสังคมในสังคมไทยจะดีขึ้นตามลำดับ แต่ก็ยังมีอุปสรรคที่เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างประชาสังคมให้เข้มแข็งที่สำคัญ 5 ประการ คือ (ชูชัย ศุภวงค์ และ ยุวดี คาดการณ์ไกล, 2541)

1. ระบบพรรคการเมือง ภาพรวมของพรรคการเมืองไทยยังไม่มีโครงสร้างที่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง พรรคการเมืองยังอยู่ใต้อิทธิพลของคนเพียงไม่กี่คน ที่สามารถกำหนดผู้สมัคร ส.ส ได้ทั้งประเทศ ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาพรรคการเมืองไปสู่ความเป็นสถาบันทางสังคมและไม่เอื้ออำนวยต่อการสร้างสังคมให้แข็งแกร่งได้

2. รัฐไทย เป็นข้าราชการ ระบบราชการเป็นระบบที่สร้างอาณาจักร อาณาจักรที่หวงอำนาจ แย่งทรัพยากร (คน งบประมาณ อำนาจ ตามกฎหมาย) ไม่ประสานงานกัน เป็นระบบรวมศูนย์ที่กระจัดกระจาย กล่าวคือ รวมศูนย์อยู่ที่กรมต่าง ๆในส่วนกลาง แต่กรมต่าง ๆไม่ประสานงานกัน ทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค ระบบราชการได้แทรกซึมไปทุกหย่อมหญ้า ทำให้ภาคสังคมอ่อนแอ ไม่สามารถพัฒนาองค์กรบริหารท้องถิ่นให้เข้มแข็ง อีกทั้งไม่ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดประชาสังคมท้องถิ่นได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

3. ระบบการศึกษากระบวนการเรียนการสอนยังเน้นการท่องจำมากกว่าให้รู้จักคิด ให้มีวิจารณญาณ ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงวัฒนธรรมที่ได้สั่งสอนกันมาจากบรรพชนว่า ให้นอนสอนง่าย เดินตามผู้ใหญ่มาไม่กัด เป็นต้น กระบวนการเรียนการสอนเช่นนี้ สนับสนุนส่งเสริมบ่มเพาะความคิดแบบไพร่ (Client) ให้ดำรงอยู่ในสังคมไทยตราบนานเท่านาน คนไทยจึงมีลักษณะพึ่งพิง เชื่อคนง่าย ขาดการไตร่ตรอง นอกจากนี้ในขณะที่สังคมไทยกำลังเข้าสู่สังคมสารสนเทศที่ท่วมท้นไปด้วยข้อมูล หากไม่มีวิจารณญาณในการรู้เท่าทัน คัดกรองข้อมูลแล้ว จะทำให้ไม่สามารถคุ้มตรองปกป้องตนเอง หรือนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีได้ นอกจากนี้ มีการตั้งข้อสังเกตว่า คนไทยไม่ค่อยชอบเห็นใครดีกว่าตน ชื่นชมคนเก่งที่มีความสามารถไม่ค่อยเป็น ลักษณะจำเพาะของคนไทยเช่นนี้ล้วนไม่สนับสนุนการสร้างประชาสังคม

4. ความสัมพันธ์ของผู้คนในประเทศไทยเป็นความสัมพันธ์แบบแนวดิ่ง (Vertical relationship) เป็นลักษณะมูลนายกับไพร่ โดยเฉพาะสังคมในชนบท จะมีความสัมพันธ์ในเชิงอุปถัมภ์อย่างแนบแน่น ดังนั้นคนไทยส่วนใหญ่จึงยังมีความคิดแบบไพร่ ที่มองไม่เห็นถึงปัญหาเชิงระบบหรือโครงสร้างไพร่ คิดเพียงแต่ว่า ที่ตนเองเป็นอยู่ไม่ดีเพราะมูลนายไม่ดี จึงโหยหามูลนายที่ดี ซึ่งตรงข้ามกับความเป็นพลเมือง (Citizen) ที่อยู่ในประชาสังคม ที่มีความสัมพันธ์เท่าเทียมกันในแบบแนวราบ

5. สื่อมวลชน ด้วยเหตุที่ระบบการเมือง และระบบข้าราชการไม่มีกลไกในการตรวจสอบถ่วงดุลอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อมวลชนจึงมีบทบาทที่สำคัญในการแสดงบทบาทนำในการตรวจสอบถ่วงดุล ในขณะที่สื่อในสังคมไทยจำนวนไม่น้อย ยังไม่อยู่ในฐานะที่สามารถ

ตรวจสอบถ่วงดุลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มในการรับใช้อำนาจรัฐ อำนาจทุน มากกว่าสาธารณชน ซึ่งบั่นทอนต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม

จะเห็นได้ว่า แนวความคิดของ ธรรมรัฐ จะประกอบไปด้วย แนวความคิดของการปฏิรูปของสังคมไทย ทั้งในภาครัฐ และสังคม ตลอดจนองค์กรสถาบันและพฤติกรรมค่านิยมของบุคคล เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถช่วยตนเอง ต้องอาศัยพลังทางสังคมที่หลากหลายของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กับ ประชาสังคม ซึ่งแนวความคิดนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับภาครัฐฝ่ายเดียว แต่จะขึ้นกับทุกๆ ฝ่าย โดยเฉพาะภาครัฐนั้นจะต้องลดบทบาทจากการควบคุมแทรกแซงมาเป็นผู้สร้างและสนับสนุนการสีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆ ในสังคม รวมทั้งการกระจายอำนาจสู่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นตัวนำในการพัฒนาได้ แต่สิ่งที่จะขาดไม่ได้ในการเกิดธรรมรัฐ คือ ด้านความโปร่งใส ไม่มีการหมดเม็ด หรือปิดบังซ่อนเร้น ทางด้านการบริหารการจัดการ การรับทราบข้อมูลข่าวสาร และด้านอื่น ๆที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปของชุมชน

ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ จะใช้แนวความคิดทางด้านธรรมรัฐจะนำมาช่วยในด้านการรวมตัวของชุมชนในการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) ส่วนการมี Action Space นั้น จะเป็นการนำเอาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) ซึ่งสำนักงานเขตวัฒนาในฐานะเป็นหน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่น ดูแลพื้นที่อยู่และได้รับนโยบาย และให้การสนับสนุนในด้านข้อมูลต่างๆ เช่น การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพื้นที่ การบริหาร การจัดการรวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องในการนำพื้นที่ มาใช้ประโยชน์ในเชิงสาธารณะให้กับชุมชนที่อยู่โดยรอบ โดยขบวนการพัฒนาพื้นที่นี้ ประชาชนหรือกลุ่มประชาสังคมที่อาศัยอยู่ในชุมชน ทั้ง 6 ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมความต้องการใช้สอยพื้นที่ของแต่ละชุมชน

2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation Concept)

2.4.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนานั้นได้มีผู้ให้ความหมายที่หลากหลายและมีความแตกต่างกันไป ตามวัตถุประสงค์ วิธีการและรูปแบบของการดำเนินงาน ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนา เช่น กิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม โดยพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง กระบวนการที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีในส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ตลอดจนใช้ความคิดที่สร้างสรร ความรู้และความชำนาญร่วมกับวิทยากรผู้ที่มีความเหมาะสม และสนับสนุน ติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นขบวนการที่หมายถึง ภาครัฐทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนในรูปของบุคคล กลุ่มคน สมาคม มูลนิธิและองค์การอาสาสมัครต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือมากกว่า ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ในขบวนการ การมีส่วนร่วมจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของตนเอง ตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชน สามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการ การจัดลำดับความสำคัญของ

การเข้าร่วมพัฒนาและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้น (WHO/UNICEF : 1978, p.11)

นอกจากนี้แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ได้มีเป้าหมายเพียงให้ประชาชน เข้ามาร่วมในกิจกรรมการพัฒนาและรับผลประโยชน์เท่านั้น แต่ยังมุ่งเพื่อให้ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นกลายเป็นผู้ดำเนินการหรือผู้กระทำในกระบวนการเปลี่ยนแปลง เป็นการสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนในชุมชนและสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งจะนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนในส่วนนี้ จะมีความหมายที่เป็นนัยทางการเมือง กล่าวคือจะหมายถึง การเปลี่ยนแปลงกลไกในการพัฒนาจากหน่วยงานทางภาครัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชน เป็นการคืนอำนาจ (Empowerment) เพื่อให้ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในด้าน การจัดกา ร ควบคุมการใช้ และกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้ภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกมาในรูปการตัดสินใจและการกำหนดชีวิตของตน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนได้แสดงออกถึงความต้องการ แสวงหาทางเลือก หรือข้อเสนอเรียกร้องเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มและเป็นผู้มีบทบาทหลักในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่และอนาคตของเขา (สายทิพย์ สุคติพันธ์ : 2534, น.92)

จากความหมายของการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆดังที่มีผู้ศึกษาไว้นั้น พอจะสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมจะมีความหมายเป็น 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก เป็นขบวนการทางด้านการพัฒนาโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการซึ่งได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ

การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการที่เกิดขึ้นจากการพัฒนานี้จะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

ลักษณะที่สอง เป็นการส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจให้กับประชาชนหรือชุมชนในการจัดการ ดูแลผลประโยชน์ของกลุ่มเพื่อให้ควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งลักษณะการเปลี่ยนแปลงจะเป็นการลดบทบาทจากการพัฒนาโดยภาครัฐมาที่ประชาชน

2.4.2 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา

จากการทบทวนวรรณกรรมของการมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น ส่วนใหญ่จะมีขั้นตอนที่คล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันบ้างในการลำดับของขั้นตอนของการดำเนินงาน แต่เนื้อหาส่วนใหญ่ก็จะเน้นในการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งประชาชนอาจเข้าร่วมตามขั้นตอนต่าง ๆ สามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ด้วยกัน คือ (ทศพล กฤตยา,2537 : 13)

1. ขั้นการริเริ่มการพัฒนา จะเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ภายในชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนในการจัดลำดับ ความสำคัญของความต้องการด้วย

2. ขั้นการวางแผนในการพัฒนา เพื่อที่จะวางแผนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

3. ขั้นการปฏิบัติงาน ในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน เป็นขั้นตอนที่ประชาชน มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการ สนับสนุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงานหรือเข้าร่วมบริหาร ประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. ขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ

5. ขั้นตอนประเมินผลงานของกิจกรรมการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่อง ซึ่งจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานต่อไป

จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นตามหลักการแล้วประชาชนจะต้องมามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานโดยจะมีนักพัฒนา นักวิชาการ จากภายนอกมาช่วยส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น ข้อมูลทางด้านวิชาการ เทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น แต่ในสภาพเป็นจริงในทางปฏิบัติ ประชาชนอาจไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพราะมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ แต่ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ขั้นตอนในการตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งหน่วยงานหรือ

นักพัฒนา นักวิชาการจะต้องเปิดโอกาสประชาชนกระทำการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมพัฒนา จึงจะถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่แท้จริงเพราะประชาชนเป็นฝ่ายกำหนดความต้องการในการแก้ปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง

2.4.3 **รูปแบบการมีส่วนร่วม**

1. ลักษณะของการมีส่วนร่วม ลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา โดยทั่วไปนั้นประชาชนอาจเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร เข้าร่วมในการนำโครงการไปปฏิบัติ โดยเสียสละทรัพยากรต่าง ๆ เช่น แรงงาน วัสดุ เงิน หรือความร่วมมือในองค์กร หรือกิจกรรมเฉพาะด้าน เข้าร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาและร่วมในการประเมินผลของโครงการ(Cohen and Uphoff,1977,p.6)

นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษาอีกส่วนหนึ่งที่ได้กล่าวถึง ลักษณะของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งตามบทบาทและหน้าที่ของผู้เข้าร่วม ดังนี้ (Lee.J. 1970, p.147)

1. เป็นสมาชิก (Membership)
2. เป็นผู้เข้าร่วมประชุม (Attendance at Meeting)
3. เป็นผู้ร่วมกันออกค่าใช้จ่าย (Financial contribution)
4. เป็นกรรมการ (Membership on committees)
5. เป็นประธานหรือผู้นำ (Leader)

และ กรรณิกา ชมดี (2526 : 16) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนเพิ่มเติมจากที่กล่าวมาข้างต้น ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมประชุม
2. การมีส่วนร่วมกันออกค่าใช้จ่าย
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
4. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
5. การมีส่วนร่วมชักชวน
6. การมีส่วนร่วมบริโภค
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน หรือเป็นลูกจ้าง
9. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

2. ขบวนการมีส่วนร่วม ในกระบวนการการมีส่วนร่วม เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะกำหนดปัญหาและความต้องการของตนเอง รวมทั้งการวางแผนแก้ไขปัญหา ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ (Cohen and Uphoff : 1998, p.213-218) คือ

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Decision Making) เป็นขบวนการที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการระบุปัญหา และความต้องการของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน

2. การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Implementation)เป็นการเข้าร่วมในรูปแบบของการสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ และด้านการข่าวสาร

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ประกอบด้วยผลประโยชน์ด้านวัสดุ ด้านสังคม และส่วนบุคคล ในรูปแบบของการให้บริการแก่ชุมชน เป็นการเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล(Evaluation)

ส่วนลักษณะของกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนานั้น มีลักษณะดังนี้(ไพรัช เตชะรินทร์ : 2527,น.7-8)

1. ร่วมศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตลอดจนความต้องการของชุมชน

2. ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือสร้างสรรสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน

3. ร่วมวางนโยบายหรือแผนงาน หรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อขจัด แก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน

4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบงานบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้

8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งภาคเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

3. วิธีการมีส่วนร่วมด้านการแสดงความคิดเห็นของประชาชน สามารถกระทำผ่านวิธีการติดต่อสื่อสารได้หลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นแบบทางการ หรือ ไม่เป็นทางการ เป็นการมีส่วนร่วม โดยตรงหรือทางอ้อม เช่น

1. การเข้าร่วมประชุม และรับฟังมาตรการ และ การแก้ไขปัญหา
2. การรับทราบจากสื่อต่าง ๆเช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น
3. การตอบแบบสอบถาม

4. การให้สัมภาษณ์

5. การเข้าร่วมสัมมนาเชิงวิชาการ

เมื่อพิจารณา วิธีการติดต่อสื่อสารจะเห็นว่ามีอยู่ 2 ส่วน ซึ่งประกอบด้วย การให้ข่าวสารและการรับข่าวสาร ซึ่งมีความสำคัญมากในการที่จะเผยแพร่ข้อมูลในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในทุกระดับของชุมชน

โดยสาระของการให้ข่าวสาร เพื่อให้ชุมชนสนองตอบในการมีส่วนร่วมนั้น เนื้อหาของข่าวสารจะต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง มีความถูกต้อง และมีความโปร่งใส ทุกขั้นตอนสามารถตรวจสอบได้ จะช่วยให้ผู้ที่ได้รับเกิดความรู้ความเข้าใจ ในบางครั้งอาจจะต้องอาศัยการรณรงค์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารที่ถูกต้อง ซึ่งอาจกระทำได้โดยรูปแบบให้การศึกษาทั้งในและนอกระบบ เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้นำความรู้และข้อมูลด้านต่างๆ กระจายสู่ประชาชนในชุมชน เป็นการลดช่องว่างของการสื่อความเข้าใจ หรือ ใช้แบบจำลองโครงการพัฒนาโดยเฉพาะแบบจำลองโครงการที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมตัดสินใจ เพื่อให้ชุมชนได้ทดลองปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้จะมีประโยชน์ในการช่วยส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนได้มีส่วนตัดสินใจและมองเห็นผลประโยชน์ที่จะได้รับซึ่งจะทำให้การแก้ไขเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ด้านกระบวนการให้หรือส่งข่าวสารและการรับข่าวสาร เพื่อถ่ายทอดข่าวสารที่เกี่ยวข้องไปยังกลุ่มที่เป็นเป้าหมาย แยกได้เป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะแรก กระบวนทางด้านสื่อสารมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร เป็นต้น และลักษณะสุดท้าย เป็นกระบวนสื่อสารระหว่างกลุ่มหรือบุคคล ได้แก่ การบอกเล่า การให้การศึกษา การฝึกอบรม การสาธิต เป็นต้น

จากงานวิจัยของ จินตนา ทองรอด (2539) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วม โดยได้เสนอแนะเทคนิคการประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ดังนี้

1. การใช้สื่อบุคคลในการติดต่อสื่อสารกันโดยตรง โดยอาศัยตัวนำในการเปลี่ยนแปลงซึ่งได้แก่ผู้นำชุมชน เป็นผู้เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการให้ชาวบ้านที่อาศัยในชุมชนทราบ

2. การใช้สื่อมวลชน (Mass Media) ในการเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

ส่วนทางเลือกในการให้ข่าวสารแก่ชุมชนนั้น John Stewart (1996) ได้สรุปและรวบรวมวิธีการต่าง ๆ ที่สร้างสรรและได้ผล ในการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการแก่ประชาชนด้านการได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นธรรม เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา โดยวิธีการเหล่านี้จะอยู่บนพื้นฐานของหลักการประชาธิปไตย คือ

- Citizens Juries คือ การให้กลุ่มประชาชนมาประชุมร่วมกันในเรื่องที่ต้องการ โดยมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สุดท้ายตัดสินใจและเป็นข้อตกลงต่อสาธารณะชน

- Deliberative Opinion Polls คือ การให้ข่าวสารจากผู้วางนโยบายโดยผ่านทางสื่อที่จะเข้าถึงประชาชนมากที่สุด และประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจเอง

- Consensus Conferencing คือ การประชุมผู้เชี่ยวชาญกับชุมชนเพื่อตอบคำถามและหาข้อยุติ ส่วนใหญ่จะใช้มากในกรณีของการป้องกันมลพิษ โดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ จะต้องตอบคำถามของชุมชนให้ได้ และชุมชนจะนำคำตอบมาตัดสินใจ

- Standing Citizen's Panels คือ การตั้งตัวแทน(ตัวแทนอาจแบ่งตามเพศ อายุ เชื้อชาติ หรืออื่น ๆตามแต่กรณี) เพื่อรับฟังและเสนอข่าวสารต่อรัฐบาล

· Mediation Groups คือ การร่วมประชุมกันทุกฝ่าย เพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดแย้งระหว่างกลุ่มที่มีนโยบายต่างกัน โดยให้มีตัวกลางเพื่อหาทางออกหรือลดความขัดแย้งลง

4. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

ในส่วนด้านปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น WHO ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

1. สิ่งจูงใจ คือ การมองเห็นว่าจะได้รับประโยชน์จากสิ่งตอบแทนในสิ่งที่ตนทำไป

2. โครงสร้างของช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ที่เปิดโอกาสให้ทุกคน และทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาได้โดยตรง หรือมีตัวแทน

Soo-Young Park,Yong-Wong Kim และ Ok-Hyee Yang ได้ทำการศึกษา ระบบกิจกรรมแบบช่วยตัวเอง(Self-help) ของชุมชน Saemaul ในประเทศเกาหลี โดยกล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการปรับปรุงบริการสาธารณะของชุมชนว่า ขึ้นอยู่กับตัวกิจกรรมและประสบการณ์ของคนในชุมชน และเน้นว่ากิจกรรมที่เกิดจากคนในชุมชนที่คิดเองการมีส่วนร่วมจะเกิดทุกขั้นตอนของโครงการ ตั้งแต่ การวางแผน นำไปปฏิบัติ และการจัดการในขณะที่ถ้ารัฐเป็นผู้สนับสนุนโครงการ ชุมชนจะไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วมมากนัก เนื่องจากคนในชุมชนมีประสบการณ์ด้าน ระบบกิจกรรมแบบช่วยตัวเอง (Self-help)น้อย และไม่มีความสามารถพอ

เดวิท แมทิวส์ (เขียน) ฐิรวุฒิ เสนาคำ (แปล),(2541 : 15-18) ได้เสนอหลักการเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน ไว้ดังนี้

1. การกำหนดประเด็นปัญหาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนขบคิดปัญหาไม่เพียงแต่แง่มุมผลประโยชน์ของตนเองเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์ของคนอื่นด้วย ซึ่งเท่ากับเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดสำนึกชะตากรรมร่วม และเป็นขั้นแรกของการกระตุ้นสำนึกของประชาชนและร่วมแก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกับชุมชนของตน

2. การสร้างทางเลือกให้กับชุมชน โดยผ่านการสนทนาแบบพินิจพิเคราะห์เป็นกระบวนการตัดสินใจที่เชื่อมโยงใกล้ชิดกับการปฏิบัติ แม้การสนทนาจะยังไม่เห็นตกลงพ้องกัน แต่เป็นการสร้างแนวกว้าง ๆ และเผยให้เห็นเป้าหมายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของผู้เข้าร่วม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างสำนึกความเป็นไปได้ของการดำเนินกิจกรรม ซึ่งเป็นตัวช่วยเสริมสร้างพลังรวมหมู่ในการดำเนินกิจกรรมตามที่ตัดสินใจ

3. การดำเนินกิจกรรมสาธารณะ เป็นกิจกรรมระดมพลังรวมหมู่ของประชาชน มีความหลากหลาย และเกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมาก เกิดจากกระบวนการแบบพินิจพิเคราะห์ นำมาซึ่งกำหนดแนวทางทั่วไปของการดำเนินกิจกรรมเผยให้เห็นประโยชน์ที่เกี่ยวเนื่องกันของผู้เข้าร่วม
และเป้าหมายที่อาจร่วมกันได้ กิจกรรมสาธารณะเกิดจากเป้าหมายร่วมกันของผู้คน จึงก่อให้เกิดการรวมพลังเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กันและกัน

4. การประเมินกิจกรรมสาธารณะ เป็นการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมที่ดำเนินการในชุมชน โดยให้ชาวบ้านตัดสินว่า ความพยายาม และกิจกรรมที่ดำเนินการใดมีประโยชน์และมีคุณค่าอย่างแท้จริงต่อชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนประเมิน และปรับเปลี่ยนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ปัจจัยอีกด้านหนึ่ง คือกลุ่ม หรือ องค์กรที่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในชุมชน จะประกอบด้วยบุคคล 4 ประเภท คือ

1. บุคคลในท้องถิ่น ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน เป็นคนกลุ่มใหญ่ มีความแตกต่างกันมาก ในหลายด้าน เช่น เพศ อายุ สถานภาพในครอบครัว อาชีพ การศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน บุคคลในกลุ่มนี้จะเป็นเป้าหมายในการศึกษา

2. ผู้นำท้องถิ่น จะมีบทบาทที่สำคัญมากในการช่วยงานของชุมชนทั้งในด้านการมีส่วนร่วมและการพัฒนา ทั้งนี้เนื่องจากเป็นผู้ที่

2.1 เข้าใจสถานการณ์ของชุมชนได้ดี

2.2 สามารถติดต่อกับชาวบ้านได้ดีกว่าผู้อื่น

2.3 สามารถกระตุ้นการทำงานของชาวบ้านได้

2.3 สามารถสละเวลาได้มากกว่าผู้อื่น

ผู้นำท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้มีอำนาจหน้าที่ (Authority) โดยได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งจากทางราชการ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน คณะกรรมการชุมชน เป็นต้น

2. ผู้นำที่ไม่เป็นทางการผู้นำชนิดนี้เกิดจากการพบ ปะสังสรรค์ของชาวบ้านในชุมชนอย่างไม่เป็นทางการ ลักษณะของกลุ่มเป็นแบบปฐมภูมิ (Primary Group) มีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน มีการติดต่อและมีความสัมพันธ์ตัวต่อตัวระหว่างคนในชุมชนด้วยกันเอง และผล

ที่ตามมา คือ ได้มีการพัฒนาของกลุ่มแบบไม่เป็นทางการขึ้น แต่ละกลุ่มเหล่านี้จะมีศูนย์กลางอยู่ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ได้แก่ ผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้มีอิทธิพล ผู้อาวุโส สมาชิกที่ชื่อเสียงของกลุ่ม และผู้ที่มีความรู้ความ

สามารถพิเศษ จนได้รับการยกย่อง ผู้นำแบบที่ไม่เป็นทางการมีอิทธิพลต่อชาวบ้านในชุมชนมาก ชาวบ้านจะให้ความเคารพยกย่องและให้ความนับถือ ผู้นำแบบที่ไม่เป็นทางการจะเป็นผู้ถ่ายทอดความเดือดร้อน ความต้องการของชาวบ้าน ให้ผู้นำแบบเป็นทางการทราบ เพื่อช่วยหาทางแก้ไขต่อไป

3. เจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้อยู่ในพื้นที่ในช่วงเวลาหนึ่ง และมีการโอนย้าย ส่วนใหญ่จะมีการศึกษา และสถานภาพทางสังคมสูงกว่าคนในท้องถิ่นและเป็นผู้มีบทบาทสูงในการส่งเสริม หรือทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

4. ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ ส่วนมากแล้วจะเป็นผู้เชี่ยวชาญของแหล่งเงินทุน หรือองค์กรอาสาสมัคร NGO

นเรศ สงเคราะห์สุข (2541, น.113 -114) ได้สรุปประสบการณ์ในการทำงานที่ถือว่าเป็นยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ด้าน ด้วยกัน คือ

1. การจัดขบวนการเรียนรู้ (Learning Process) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถทำได้หลายวิธี เช่น

1.1 การจัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้าน เพื่อทำความเข้าใจ และเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่างๆ

1.2 การจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกลุ่มองค์กรต่างๆ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

1.3 การจัดทัศนศึกษา ดูงานและการเชิญผู้มีประสบการณ์ มาให้ข้อคิดเห็นและแลกเปลี่ยนแนวคิดและประสบการณ์

1.4 การจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่างๆ

1.5 การลงมือปฏิบัติจริง

1.6 การถอดประสบการณ์ และสรุปบทเรียนจะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. การพัฒนาผู้นำเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความรู้หรือความสามารถที่มีอยู่จะช่วยให้ผู้นำสามารถริเริ่มกิจกรรม การแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรมการพัฒนาได้ โดยการ

2.1 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำ ทั้งภายในชุมชนเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างและชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 สนับสนุนให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

2.3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ การดำเนินการร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและจัดองค์กรร่วมกัน

5. ระดับของการมีส่วนร่วม ระดับของการมีส่วนร่วมอาจเริ่มจากระดับล่างสุด คือ การให้ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนในชุมชนที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ ซึ่งกล่าวได้ว่า ประชาชนไม่มีส่วนร่วมเลย ขั้นตอนต่อมา คือการมีส่วนร่วมโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิด การให้คำปรึกษา ขั้นต่อจากนั้นคือการที่รัฐและประชาชนร่วมมือกัน และในระดับขั้นสูงสุด ซึ่งเป็นไปได้ยาก คือ การกระจายอำนาจ ไม่มีการควบคุมประชาชนซึ่งถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่แท้จริง ในการศึกษาครั้งนี้ จะนำแบบจำลองของ Sherry Arnstein มาใช้อ้างอิงในเรื่องลักษณะของการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยได้แบ่งระดับของการมีส่วนร่วมออกเป็น 8 ระดับ ตั้งแต่ ไม่มีส่วนร่วมเลย (Non-participation) ไปจนถึงการให้อำนาจประชาชน (Citizen power) ดังนี้ (Arntein, 1995 : 358-373)

1. Manipulation (การควบคุมโดยรัฐทั้งหมด)
2. Therapy (การแก้ไขปัญหาโดยให้ผู้แทนหรือที่ปรึกษาจากรัฐมาให้ความรู้)
3. Informing (การให้ข่าวสารทางเดียวโดยฝ่ายรัฐ)
4. Consultation (การให้คำปรึกษาทางเดียวโดยฝ่ายรัฐ)
5. Placation (การให้ตัวแทนชุมชนเข้าร่วมและเปิดโอกาสให้ต่อรองได้แต่รัฐบาลตัดสินใจ)
6. Partnership (การให้ชุมชนเข้าร่วมตัดสินใจด้วย)
7. Delegated Power (การให้อำนาจแก่ชุมชน)
8. Citizen Control (ชุมชนมีสิทธิที่จะเสนอและจัดทำแผนได้เอง)

ตารางที่ 2.1 แบบจำลองของ Sherry Arnstein (Arntein ,1995 : 358-373)

ระดับที่ 1	การควบคุมโดยรัฐทั้งหมด (Manipulation)	ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Non-Participation)
ระดับที่ 2	การแก้ไขปัญหาโดยให้ผู้แทนหรือที่ปรึกษาจากรัฐมาให้ความรู้ (Therapy)	
ระดับที่ 3	การให้ข่าวสารทางเดียวโดยฝ่ายรัฐ (Informing)	มีส่วนร่วมบางส่วน (Tokenism)
ระดับที่ 4	การให้คำปรึกษาทางเดียวโดยฝ่ายรัฐ (Consultation)	
ระดับที่ 5	การให้ตัวแทนชุมชนเข้าร่วมและเปิดโอกาสให้ต่อรองได้แต่รัฐบาลตัดสินใจ (Placation)	
ระดับที่ 6	การให้ชุมชนเข้าร่วมตัดสินใจด้วย (Partnership)	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation)
ระดับที่ 7	การให้อำนาจแก่ชุมชน (Delegated Power)	
ระดับที่ 8	ชุมชนมีสิทธิที่จะเสนอและจัดทำแผนได้เอง (Citizen Control)	

ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน (ตามแบบจำลองของ Sherry Arnstein)

กลุ่มแรก (ระดับที่ 1-2) เป็นขั้นพื้นฐาน ประชาชนไม่มีสิทธิเข้าไปมีส่วนร่วมเลย (Non-Participation) เป็นเพียงการให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนในชุมชนที่เกี่ยวข้องได้รับรู้

กลุ่มที่ 2 (ระดับที่ 3-5) เป็นขั้นกลาง ประชาชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นหรือเพียงบางส่วน (Tokenism) ลักษณะการมีส่วนร่วมเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น การให้คำปรึกษาแต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

กลุ่มที่ 3 (ระดับที่ 6-8) ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation) ในการกำหนดอนาคตของชุมชนเอง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 Choguill (Choguill,1996:431-444) ได้สร้างแบบจำลองสำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนในประเทศด้อยพัฒนา โดยได้แบ่งออกเป็น 8 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

- Self-management (การจัดการด้วนตนเองเนื่องจากรัฐไม่เข้ามาช่วยเหลือเลย)
- Conspiracy (การเสนอแผนของรัฐโดยมีเบื้องหลังเพื่อกำจัดชุมชน)

- Informing (การให้ข่างสารทางเดียว)

- Diplomacy (การศึกษาโครงการที่มีแต่รูปเล่มไม่ได้ดำเนินการจริง)

- Dissimulation (การแต่งตั้งให้ชุมชนเป็นกรรมการพัฒนาแต่ไม่ได้ออกความเห็น)

- Conciliation (การให้ชุมชนได้ตัดสินใจบางส่วน)

- Partnership (การร่วมกับภาครัฐในการตัดสินใจ)- Empowerment (การที่ชุมชนมีสิทธิส่วนใหญ่ในการวางแผนและตัดสินใจ)

ซึ่งทั้ง 8 ขั้นตอน ระดับการมีส่วนร่วมแบบสร้างจำลองของ Choguill ในประเทศด้อยพัฒนานั้น กรณีที่ประชาชนมีส่วนร่วมเต็มที่ร้อยเปอร์เซ็นต์นั้นไม่สามารถมีได้เลย อย่างมากที่สุดประชาชนเพียงใช้สิทธิส่วนใหญ่ในการวางแผนและการตัดสินใจ เท่านั้น ดังนั้นจึงเปรียบเสมือนการถ่ายอำนาจ (Empowerment) ไม่ใช่เป็นการควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control) เหมือนในแบบจำลองของ Armstein

การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นผลมาจากเจตจำนงของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ในการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดขึ้น เพื่อที่จะให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนตัวและส่วนรวม กิจกรรมเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชน ในการเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชน ประชาชนจะเป็นผู้คิดค้น กำหนดแผนการและวิธีการทุกอย่าง ผลจากความร่วมมือจะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในด้านต่างๆ สามารถสรุปเป็นแนวทางปฏิบัติได้

ในส่วนของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ศึกษาทั้ง 6 ชุมชน ของงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า กิจกรรมต่างๆ ที่ได้ดำเนินการอยู่ ส่วนใหญ่จะอยู่ในขั้นตอนของ Manipulation (ความเห็นชอบของบอร์ดการทางพิเศษแห่งประเทศไทยซึ่งมีอำนาจในการควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่), Therapy (หน่วยงานของภาครัฐได้แก่กรุงเทพมหานครและการทางพิเศษแห่งประเทศไทย จัดทำแผนการพัฒนาและจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ : ใต้ทางด่วน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ สำนักผังเมือง สำนักพัฒนาชุมชน และสำนักงานเขต ดำเนินการขออนุญาตโดยผ่านสำนักผังเมืองไปยังการทางพิเศษแห่งประเทศไทย) และ Informing (กรุงเทพมหานครประกาศโครงการการใช้ประโยชน์ที่ดินใต้ทางด่วนตามแผนการพัฒนาที่จัดเตรียมไว้) ซึ่งประชาชนไม่มีส่วนร่วมเลย

การศึกษาชุมชนเมืองกับแนวความคิดในการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) กรณีศึกษา : ทางด่วนฉลองรัช(รามอินทรา - อาจณรงค์)ช่วงพระโขนงถึงสี่แยกคลองตัน ครั้งนี้จะใช้แนวทางของการมีส่วนร่วมของชุมชนในขั้นตอนต่างๆ ให้เกิดการมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่สามารถดำเนินการได้ แต่เมื่อพิจารณาถึงข้อจำกัดในการจัดทำแผนพัฒนา ในขั้นตอนต่างๆ ของการมีส่วนร่วมอาจไม่สามารถดำเนินการได้ทุกขั้นตอน ซึ่งอาจจะได้ในระดับแค่การ

มีส่วนร่วมเพียงบางส่วน (Tokenism) ในระดับที่ 3-5 ตามแบบจำลองของ Sherry Arnstein ได้แก่ การแสดงออกถึงพฤติกรรมความต้องการพื้นที่ใช้สอยเพื่อกิจกรรมสาธารณะของชุมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) ด้านการแสดงข้อคิดเห็นเพื่อรวบรวมแนวความคิดเกี่ยวกับความต้องการ และแนวทางการจัดการ รวมทั้งข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ซึ่งก็นับว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดี สำหรับการวางแผนพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในส่วนการให้ข่าวสารแก่ชุมชนจะใช้วิธีสื่อสารโดยตรงระหว่างกลุ่มหรือบุคคลซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย

จากแนวความคิดทั้ง 3 ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ความต้องการด้านพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ในชุมชนนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากองค์ประกอบที่สำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ องค์ประกอบที่เป็นรูปธรรม และองค์ประกอบที่เป็นนามธรรม โดยมีมิติทางด้านเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสภาพแวดล้อมทางกายภาพนี้ ยังเป็นตัวแปรที่กำหนดกระบวนการทางพฤติกรรมที่จะสนับสนุนต่อการเกิดพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ ในการกำหนดพื้นที่ใช้สอยเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนที่แท้จริงนั้น แนวความคิดเกี่ยวกับ ธรรมรัฐ และการมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีบทบาทด้านการรวมพลัง เพื่อระดมแนวความคิด การตัดสินใจและแนวทางการจัดการกับพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)ให้สอดคล้องกับความต้องการ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์และตอบสนองแก่ชุมชนมากที่สุด

ในการวิจัยครั้งนี้จะแสดงให้เห็นว่า ความต้องการด้านพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)ของชุมชนนั้น ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ได้แก่ตัวแปรลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ และตัวแปรลักษณะทางกายภาพ ที่เอื้ออำนวยและอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม รวมทั้งลักษณะของธรรมรัฐ และการมีส่วนร่วม จะเป็นตัวแปรที่สำคัญในการกำหนด และส่งเสริมพฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการพื้นที่ใช้สอยที่แท้จริงของชุมชน จากบทสรุปข้างต้น สามารถนำมาสร้างกรอบแนวความคิดการวิจัย ดังแสดงไว้ใน ภาพที่ 2.1

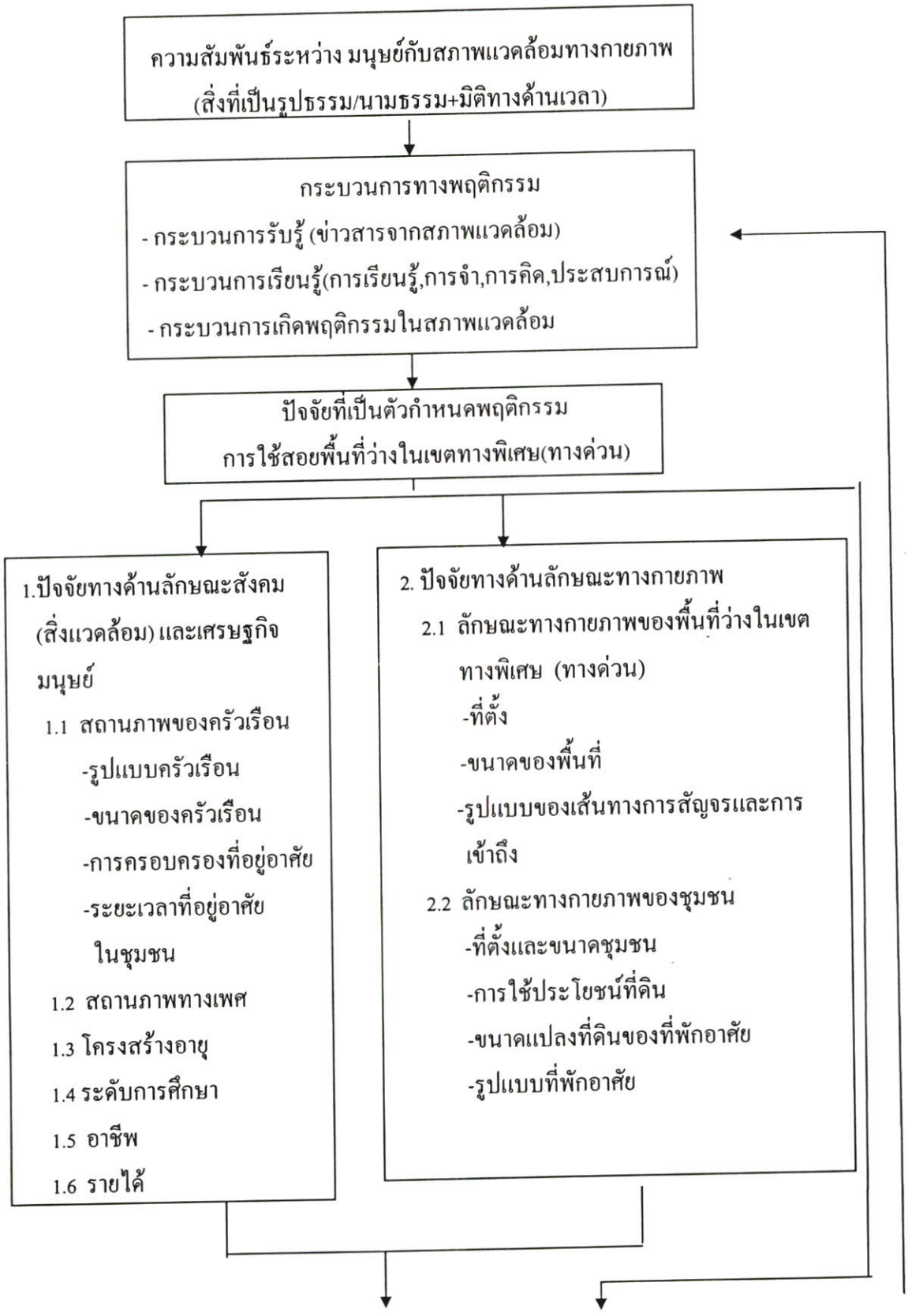

ภาพที่ 2.1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

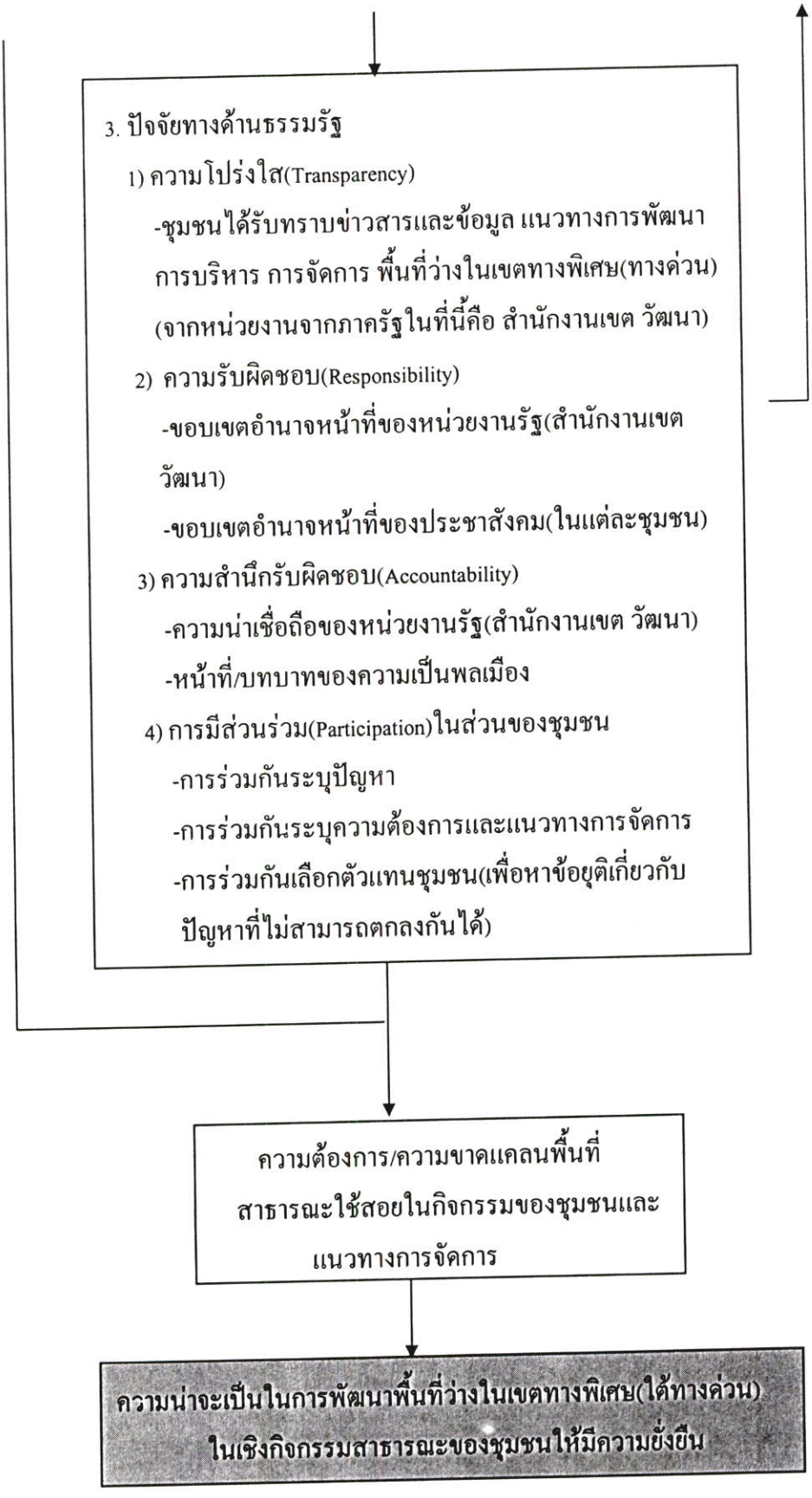
3. ปัจจัยทางด้านธรรมรัฐ
1) ความโปร่งใส(Transparency)
-ชุมชนได้รับทราบข่าวสารและข้อมูล แนวทางการพัฒนา การบริหาร การจัดการ พื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ทางด่วน) (จากหน่วยงานจากภาครัฐในที่นี้คือ สำนักงานเขต วัฒนา)
2) ความรับผิดชอบ(Responsibility)
-ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ(สำนักงานเขต วัฒนา)
-ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของประชาสังคม(ในแต่ละชุมชน)
3) ความสำนึกรับผิดชอบ(Accountability)
-ความน่าเชื่อถือของหน่วยงานรัฐ(สำนักงานเขต วัฒนา)
-หน้าที่/บทบาทของความเป็นพลเมือง
4) การมีส่วนร่วม(Participation)ในส่วนของชุมชน
-การร่วมกันระบุปัญหา
-การร่วมกันระบุความต้องการและแนวทางการจัดการ
-การร่วมกันเลือกตัวแทนชุมชน(เพื่อหาข้อยุติเกี่ยวกับปัญหาที่ไม่สามารถตกลงกันได้)
ความต้องการ/ความขาดแคลนพื้นที่สาธารณะใช้สอยในกิจกรรมของชุมชนและแนวทางการจัดการ
ความน่าจะเป็นในการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) ในเชิงกิจกรรมสาธารณะของชุมชนให้มีความยั่งยืน

ภาพที่ 2.1 (ต่อ)

บทที่ 3
ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในการศึกษา ชุมชนเมืองกับแนวความคิดในการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)กรณีศึกษา : ทางด่วนฉลองรัฐ ช่วงพระโขนงถึงสี่แยกคลองตัน เพื่อศึกษาถึงความต้องการ ด้านพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ในชุมชน และแนวทางการจัดการ การใช้พื้นที่เพื่อรองรับพฤติกรรมการใช้สอย กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นตามความต้องการของชุมชน ครั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มของตัวแปร(Conceptual Variables) ออกเป็น 2 กลุ่ม ด้วยกัน คือ ตัวแปรทางด้านพฤติกรรมและความต้องการพื้นที่ใช้สอย และตัวแปรด้านลักษณะธรรมรัฐ โดยที่ตัวแปรแต่ละกลุ่มนั้นสามารถนำมาแปลงเป็นตัวแปรเชิงปฏิบัติการ (Operational Variables) ได้ดังนี้

1. ตัวแปรทางด้านพฤติกรรมและความต้องการพื้นที่ใช้สอย เป็นตัวแปรที่นำมาใช้ในการศึกษาเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลหรือที่ผลต่อพฤติกรรม รวมทั้งปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความต้องการด้านพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ในชุมชนด้านต่างๆ สามารถแบ่งและจำแนกตัวแปรเชิงปฏิบัติ ได้ดังนี้

1.1 ปัจจัยทางด้านลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเกิดพฤติกรรม ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1.1.1 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ได้แก่

- ที่ตั้ง
- ขนาดของพื้นที่
- รูปแบบของเส้นทางการสัญจรและการเข้าถึง

1.1.2 ลักษณะทางกายภาพของชุมชน ได้แก่

- ที่ตั้งและขนาดชุมชน ได้แก่ ตำแหน่งที่ตั้ง และขนาดของชุมชน
- การใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ใช้เป็นที่พักอาศัยเองปลูกสร้างอาคารให้เช่า ให้เช่าที่ดินปลูกสร้างที่พักอาศัย หรือกิจกรรมอื่น ๆ
- ขนาดแปลงที่ดินของที่พักอาศัย ได้แก่ ขนาดแปลงที่ดินที่ใช้ปลูกสร้างที่พักอาศัย
- รูปแบบที่พักอาศัย ได้แก่ บ้านเดียว บ้านแฝด เรือนแถว

1.2 ตัวแปรด้านลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นตัวแปรที่จะใช้อธิบายความแตกต่างในด้านพฤติกรรมและในการดำเนินการกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของชุมชน สามารถจำแนกตัวแปรเชิงปฏิบัติ ได้ดังนี้

1.2.1 สถานภาพครัวเรือน แบ่งออกเป็น

- รูปแบบครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวเดี่ยว ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก หรือครอบครัวที่ขยาย คือ นอกจากพ่อแม่ลูกแล้ว ยังมีญาติพี่น้อง ลูกจ้าง หรือบุคคลอื่นรวมอยู่ด้วย
- ขนาดครอบครัว ได้แก่ ขนาดจำนวนผู้ที่อาศัยอยู่อาคารที่พักอาศัย
- การครอบครองที่อยู่อาศัย ได้แก่ เป็นเจ้าของ เช่า
- ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ได้แก่ จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในชุมชน

1.2.2 โครงสร้างอายุ ของประชากรในชุมชน กลุ่มประชากรช่วงอายุต่าง ๆ

1.2.3 ระดับการศึกษา ได้แก่ ระดับไม่เกินมัธยมปลาย ระดับปวช. ปวส. ปริญญาตรี และ ระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี

1.2.4 รายได้ ได้แก่รายได้ในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับรายได้น้อย ปานกลาง ค่อนข้างสูง

2. ตัวแปรทางด้านลักษณะธรรมรัฐ เป็นตัวแปรที่เป็นนามธรรมค่อนข้างจะนำมาวัดยากโดยตัวแปรที่จะนำมาใช้วัด ธรรมรัฐ ได้แก่

2.1 ทางด้านความโปร่งใส (Transparency)ในที่นี้หมายถึง การที่ชุมชนได้รับทราบข้อมูลทางด้านข่าวสารที่มีความถูกต้อง มีความสมบูรณ์ และเป็นกลางจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง(สำนักงานเขตเจ้าของพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานเขตวัฒนา) โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารจากสภาพแวดล้อมและแนวทางการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ทางด่วน) ที่อยู่โดยรอบชุมชนซึ่งจะมีผลกระทบต่อชุมชน ชุมชนจะต้องได้รับทราบข้อเท็จจริง ซึ่งข้อมูล ข่าวสารเหล่านี้ จะเป็นประโยชน์กับทุกคนในชุมชนด้าน การทำความเข้าใจ มีโอกาสเรียนรู้ และตัดสินใจในที่สุด

2.2 ทางด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นเรื่องของอำนาจและหน้าที่ของรัฐและประชาสังคม(ในที่นี้ คือ สำนักงานเขตวัฒนาและกลุ่มประชนชนในชุมชนทั้ง 6 ชุมชน) ที่จะต้องกระทำและดำเนินการ กล่าว คือ สำนักงานเขตจะต้องลดบทบาทลงในด้านการแทรกแซง มาเป็นผู้สร้างและให้การสนับสนุนในการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆในชุมชนให้มีความแข็งแกร่ง จนสามารถ นำเสนอแนวทางการพัฒนาทางด้านแนวความคิด แนวทางการปฏิบัติและเป็นตัวนำในการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ทางด่วน)ได้ ภายใต้การสนับสนุนของรัฐ เช่น ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ(สำนักงานเขตวัฒนา) และขอบเขตอำนาจหน้าที่ของประชาสังคม(ในแต่ละชุมชน)

2.3 ความสำนึกรับผิดชอบ (Accountability) ในบริบทสังคมไทยยังไม่ยังไม่เห็นเด่นชัด เพราะสังคมไทยยังเป็นระบบเจ้าขุนมูลนายอยู่แต่ที่พอเห็นได้ คือ บทบาททางด้านหน้าที่ของภาครัฐและประชาสังคม เช่น หน้าที่และบทบาทของความเป็นพลเมือง โดยบทบาทของรัฐนั้นจะต้องสร้างความน่าเชื่อถือให้กับประชาชน เช่น ในกรณีชุมชนที่ศึกษา ภาครัฐนำเอาพื้นที่ของชุมชนบางส่วนนำไปใช้สร้างเป็นโครงสร้างพื้นฐาน คือสร้างระบบทางด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจร ซึ่งจะให้ประโยชน์กับประชาชนส่วนรวม แต่ไม่ได้เกิดประโยชน์กับชุมชนในพื้นที่ ดังนั้นเมื่อโครงการของรัฐบรรลุล่วงตามเป้าหมายครบถ้วนแล้ว ยังมีพื้นที่บางส่วนโดยเฉพาะพื้นที่ว่างใต้ทางด่วน ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนที่เหลือจากการพัฒนาก็น่าจะนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้กับชุมชนเดิมหรือชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งแนวทางการปฏิบัติ รัฐสามารถนำเอาผลประโยชน์ส่วนนี้กลับคืนให้กับสังคมได้ ซึ่งสำนักงานเขตวัฒนากำลังดำเนินการวางแผนพัฒนาอยู่โดยใช้หลักการของการมีส่วนร่วมของชุมชน และในส่วนของประชาสังคม ประชาชนในชุมชนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นพลเมืองซึ่งหน้าที่ในการรับผิดชอบชุมชนมีสิทธิในการรักษาประโยชน์ของชุมชน ซึ่งตัวแปรที่จะนำมาอธิบายของความเป็นพลเมืองได้ คือ สิทธิศักดิ์ศรี ความเสมอภาค ในการนำเอาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) กลับมาใช้ประโยชน์ให้กับส่วนรวม เช่น การระดมแนวความคิดและแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นไปได้ ของประชาสังคม เพื่อนำเสนอต่อภาครัฐ(สำนักงานเขตวัฒนา)

2.4 การมีส่วนร่วมของชุมชน (Participation) ในที่นี้จะเลือกเอาตัวแปรที่มีบทบาทหรือเป็นตัวแทนของชุมชนที่จะรวบรวมพลัง เพื่อระดมแนวความคิด การตัดสินใจและแนวทางการจัดการหรือดำเนินการกับพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)ให้สอดคล้องกับความต้องการพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ในชุมชนเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ตัวแปรเหล่านี้ได้แก่

- การร่วมกันระบุปัญหาของชุมชน
- การร่วมกันระบุความต้องการและแนวทางการจัดการการ
- การร่วมกันเลือกตัวแทนชุมชน(เพื่อหาข้อยุติเกี่ยวกับปัญหาที่ไม่สามารถตกลงกันได้)
- การเข้าร่วมประชุม

จากตัวแปรเชิงปฏิบัติการทั้งหมด เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นสามารถเชื่อมโยงในประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้ ตัวแปรทางด้านพฤติกรรมและความต้องการพื้นที่ใช้สอยจะเป็นตัวแปรที่นำมาใช้กำหนดปัจจัยต่างๆ ทางด้านการส่งเสริมการเกิดพฤติกรรมถึงความต้องการกิจกรรมต่าง ๆ ในการใช้สอยพื้นที่ของชุมชน ประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลักที่สำคัญ คือ ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ส่วนตัวแปรด้านธรรมรัฐจะถูก นำมาแทรกในความสัมพันธ์ทั้งสองเพื่อเสริมให้เกิดความสมบูรณ์ และมีขข

ความสมดุลในด้านการระดมแนวความคิดและการตัดสินใจเป็นข้อสรุป หรือประชามติของชุมชน เพื่อที่จะจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) เป็นแผนงานที่สามารถนำมาเป็นแผนปฏิบัติได้ ซึ่งละเอียดของการเชื่อมโยงตัวแปรเพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้ แสดงไว้ใน ภาพที่ 3.1

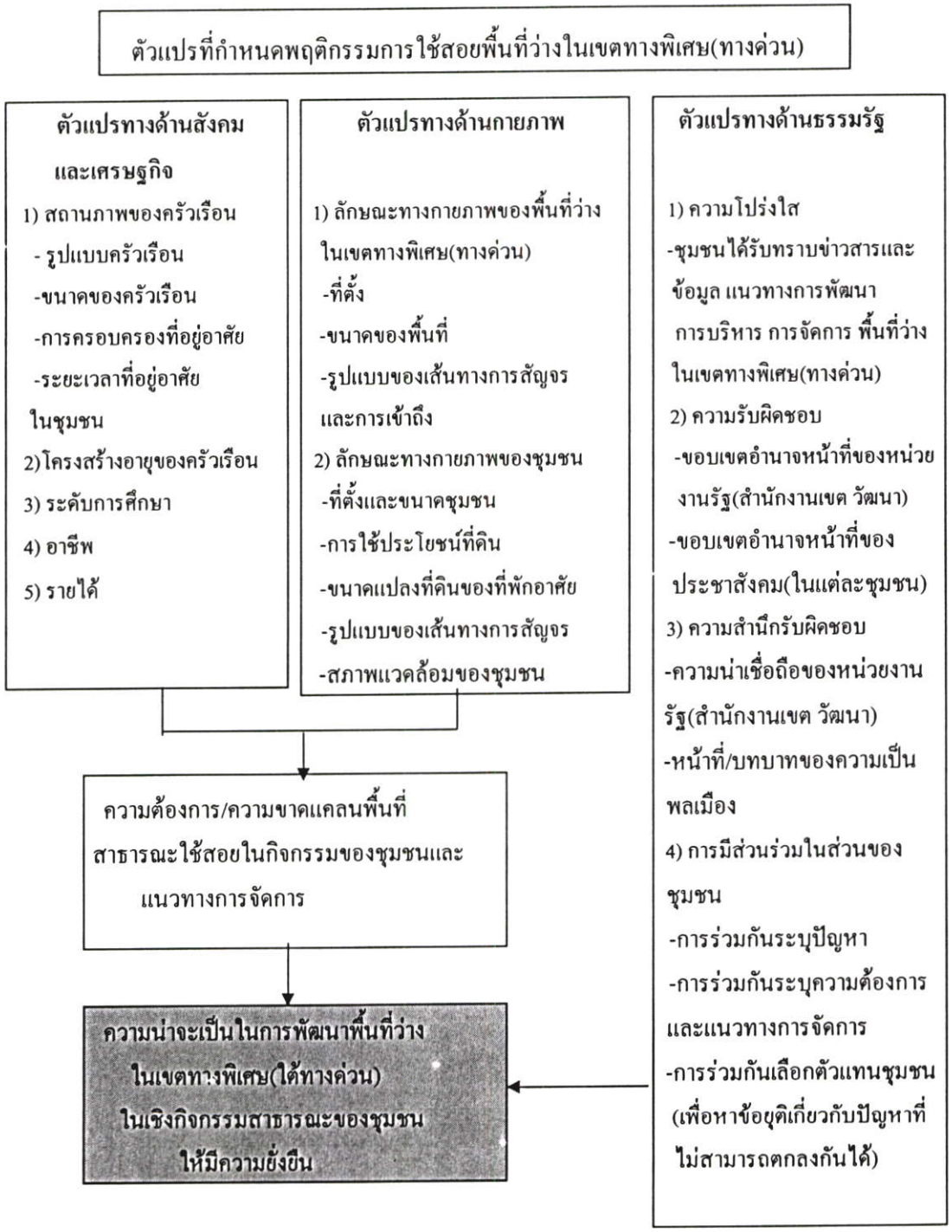

ภาพที่ 3.1 แสดงการเชื่อมโยงตัวแปรที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย

3.2 วิธีการวิจัย (Research Methodology)

เมื่อพิจารณา ตัวแปรที่ใช้วัดในการวิจัยครั้งนี้ จะเห็นว่า ส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจทางภาคสนามจากประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชน ดังนั้น วิธีการวิจัยที่เหมาะสมในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ การวิจัยแบบสำรวจ(Survey or Exploratory Studies)

1. การเลือกพื้นที่ศึกษา พื้นที่ในการศึกษาวิจัย ชุมชนเมืองกับแนวความคิดในการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) กรณีศึกษา : ทางด่วนฉลองรัช (รามอินทรา - อาจณรงค์) ช่วงคลองพระโขนงถึงสี่แยกคลองตัน ครั้งนี้ มีพื้นที่ศึกษาประมาณ 2.707 ตาราง กม. หรือประมาณ 1693.063 ไร่ ในการศึกษาเบื้องต้น พบว่า ลักษณะทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ ของแต่ละชุมชน มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่เพื่อให้การศึกษาได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน และมีความสมบูรณ์ของเนื้อหา ผู้วิจัย จึงแบ่งพื้นที่การศึกษา โดยอาศัยปัจจัยทางด้านการเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)ซึ่งมีความแตกต่างกันค่อนข้างที่จะเห็นได้ชัดในแต่ละชุมชน จึงแบ่งพื้นที่ทั้ง 6 ชุมชน ออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 2 พื้นที่ คือ พื้นที่ในชุมชน และพื้นที่นอกชุมชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ภาพที่ 3.1)

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย พื้นที่ของชุมชน ข้างสะพานคลองตัน กับ พื้นที่ ชุมชนเกษมสำราญ และ พื้นที่นอกชุมชน

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย พื้นที่ของชุมชน พัฒนาบ้านสามอิน กับ พื้นที่ ชุมชนศาลาลอย และ พื้นที่นอกชุมชน

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย พื้นที่ของชุมชน มีสุวรรณ 3 กับ พื้นที่ ชุมชนสุเหร่าบางมะเขือ และ พื้นที่นอกชุมชน

2. การเลือกสุ่มตัวอย่าง จากลักษณะของตัวแปรที่ใช้วัดในการวิจัยครั้งนี้ จะเห็นว่าส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจทางภาคสนามจากประชากรศึกษาที่อาศัยในพื้นที่ของชุมชน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาใช้ประกอบการวิจัยนั้นจะใช้ข้อมูลจาก 2 แหล่ง คือ

3.1 ข้อมูลทางด้านปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการจัดทำโครงสร้าง แบบสำรวจและการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการออกสำรวจทางภาคสนาม (Field Survey) โดยจะนำขบวนการทางด้านระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) โดยใช้โปรแกรม MapInfo Professional มาใช้ดำเนินการ ข้อมูลที่จะนำมาใช้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

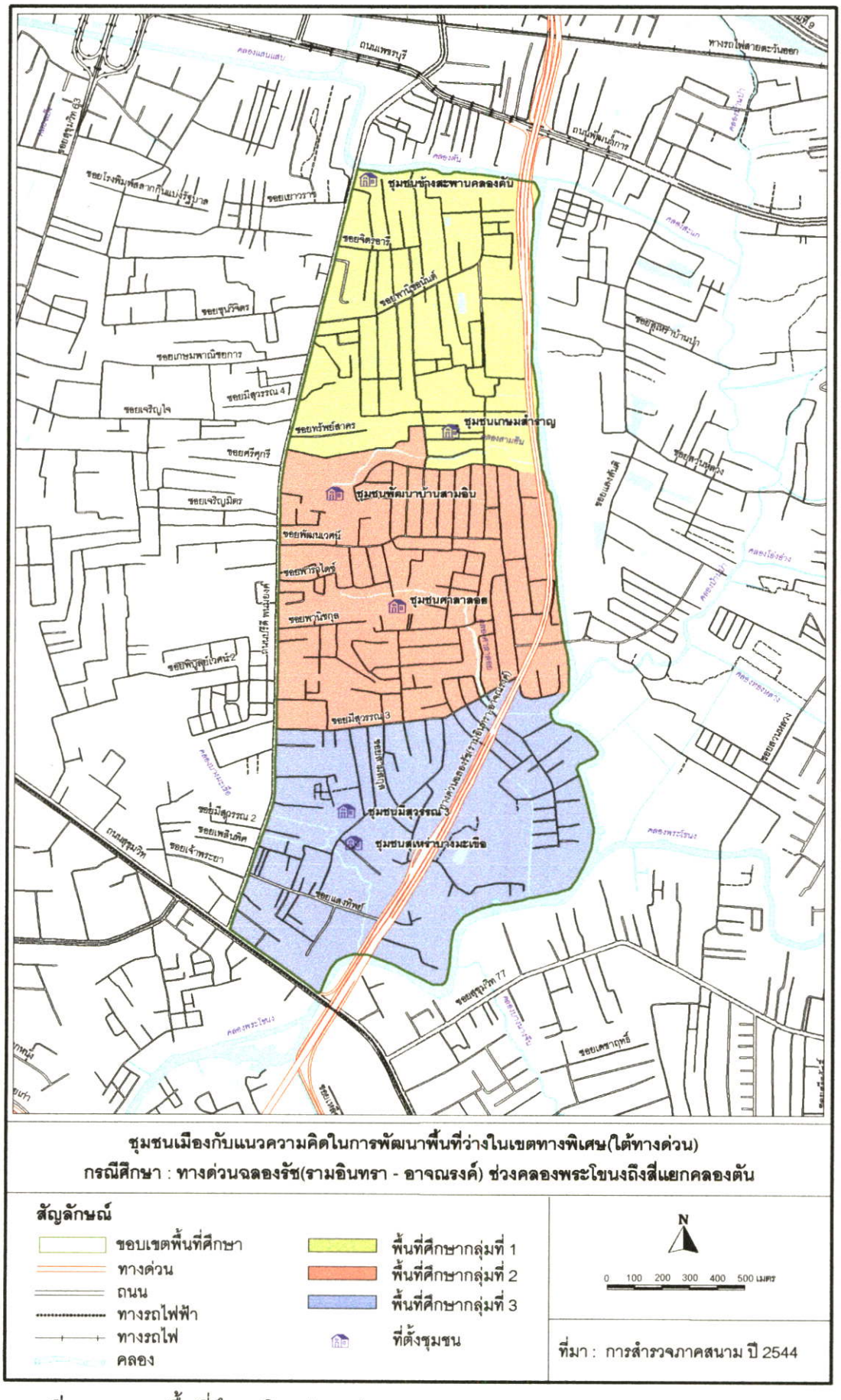

ภาพที่ 3.1 แสดงพื้นที่ศึกษาในแต่ละกลุ่ม

ด้วยกัน คือ ข้อมูลเชิงภาพ (Spatial Data : ข้อมูลที่แสดงในแผนที่)และข้อมูลเชิงบรรยาย (Attribute Data) ในการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลเชิงภาพจะแสดงให้อยู่ในรูปของ แผนที่และภาพถ่ายทางอากาศ มาตราส่วนต่างๆ ส่วนข้อมูลเชิงบรรยายจะถูกแสดงเป็นคำอธิบายหรือคำบรรยายตามลักษณะตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งข้อมูลทั้ง 2 ส่วนนี้ จะถูกนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนการวิเคราะห์ผลที่จะเกิดขึ้น วิธีดำเนินการออกสำรวจทางภาคสนามจะแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

3.1.1 การสำรวจและสังเกตการณ์ เป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูลโดยตรงได้แก่ลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทั่วไปภายในชุมชน เช่น ที่ตั้งและขนาดชุมชน ระยะทางการเข้าถึงพื้นที่ ขนาดแปลงที่ดิน รูปแบบที่พักอาศัย สภาพอาคาร การใช้ประโยชน์ที่ดิน สภาพการสัญจรและการจราจร วิธีการเข้าถึงพื้นที่ และบทบาทของพื้นที่โดยรวม การสำรวจจะใช้แผนที่ฐานของไจก้า (JICA)และภาพถ่ายทางอากาศปีล่าสุด (ปี พ.ศ. 2541) มาตราส่วน 1 : 4,000 มาซ้อนทับกัน (Overlay) แล้วจัดทำเป็นแผนที่ฐานครอบคลุมพื้นที่ศึกษา (Base Map)

3.1.2 การสัมภาษณ์ เพื่อให้สอดคล้อง เหมาะสมกับแนวทางการศึกษาและแนวความคิดในการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ว่าง ในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ของชุมชน การศึกษาการมีส่วนร่วมในขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ จะใช้ระดับการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน (Tokenism) ในระดับขั้นตอนที่ 3 – 5 ตามแบบจำลองของ Sherry Arnstein (พ.ศ. 2538) โดยลักษณะของการมีส่วนร่วมจะใช้การมีส่วนร่วมจะพิจารณาจากการให้ข้อมูลและตอบข้อคิดเห็น (การให้สัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถาม) เพื่อที่จะได้ทราบแนวทางการตัดสินใจ(Decision Making) ในการแสดงออกถึงพฤติกรรมความต้องการพื้นที่ใช้สอยเพื่อกิจกรรมสาธารณะของชุมชน และแนวทางการจัดการ ได้แก่การ ระบุปัญหา ความต้องการ โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประโยชน์แก่ส่วนรวมของชุมชน การมีส่วนร่วมลักษณะนี้จะใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนสุ่มมาจากบางส่วนของชุมชน ส่วนวิธีการให้ข่าวสารนั้นจะใช้วิธีการสื่อสารโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ผู้ให้สัมภาษณ์หรือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ลักษณะการสัมภาษณ์จะแบ่งออกเป็น

- แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จะใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในส่วนที่เป็นข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและข้อมูลเฉพาะตัว
- แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีรายละเอียดสูง แบ่งออกเป็น
- การสัมภาษณ์แบบลึก (Depth Interview) เป็นการพูดคุยส่วนตัวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ ในลักษณะนี้ ผู้ถูกสัมภาษณ์มีอิสระเต็มที่และผู้สัมภาษณ์สามารถล้วงเอาความรู้สึก

นึกคิดในใจของผู้ตอบออกมาได้ โดยให้เล่าข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นออกมาได้เต็มที่ เพื่อที่จะได้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งข้อแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์ วิจารณ์ ซึ่งนอกจากจะได้ข้อมูลพื้นฐานแล้วยังเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับคนในชุมชนให้เกิดความเป็นกันเองความเชื่อถือไว้วางใจกัน

- การพูดคุยกับกลุ่มผู้นำในชุมชน (Group Interview) ได้แก่ คณะกรรมการชุมชน กลุ่มสมาชิกต่างๆ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ ผู้นำทางศาสนา ฯลฯ เพื่อที่จะได้ทราบหลักแนวความคิดและภาพรวมของกิจกรรมต่าง ๆที่เกิดขึ้นที่จะนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางการจัดการการใช้พื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ทางด่วน)เพื่อรองรับความต้องการด้านพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ในชุมชนให้เป็นรูปธรรม โดยการยึดหลักธรรมรัฐและผลประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม เอกสาร วารสาร บทความ งานวิจัย แผนที่ ที่มีหน่วยงานต่างๆ ศึกษาไว้ทั้งทางภาครัฐบาลและเอกชน

จากเครื่องมือในการวิจัยข้างต้น สามารถนำมาใช้ประกอบกับตัวแปรต่าง ๆ ดังแสดงใน ตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงตัวแปรและเครื่องมือวิจัย

ตัวแปร	Literature Review	Data Secondary	Participation	Structure survey	In-depth Interview	Group Interview	Questionnaires
1. ด้านลักษณะทางกายภาพทั่วไป							
1.1 ลักษณะทางกายภาพของชุมชน							
- ประวัติและความเป็นมาของชุมชน	/						
- ที่ตั้งและขนาดชุมชน		/		/			
- การใช้ประโยชน์ที่ดิน				/			
- ขนาดแปลงที่ดินของที่พักอาศัย		/		/			
- รูปแบบที่พักอาศัย				/			
- รูปแบบของเส้นทางสัญจรและการเข้าถึง				/			
- สภาพแวดล้อมของชุมชน				/			

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปร	Literature Review	Data Secondary	Participation Observe.	Structure survey	In-depth Interview	Group Interview	Questionnaires
- ขนาดแปลงที่ดินของที่พักอาศัย		/		/			
- รูปแบบที่พักอาศัย				/			
- รูปแบบของเส้นทางสัญจรและการเข้าถึง				/			
- สภาพแวดล้อมของชุมชน				/			
1.2 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ทางด่วน)							
- ที่ตั้ง				/			
- ขนาดพื้นที่				/			
- รูปแบบของเส้นทางสัญจรและการเข้าถึง				/			
- แนวทางการจัดการ						/	/
2.2 สถานภาพทางเพศ							/
2.3 โครงสร้างอายุ							/
2.4 ระดับการศึกษา							/
2.5 อาชีพ				/			/
2.6 รายได้							/
2. ธรรมรัฐ							
2.1 ความโปร่งใส							
- ข้อมูลข่าวสาร					/		
- การบริหาร การจัดการ และแนวทาง (การพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ทางด่วน)					/		
2.2 ความรับผิดชอบ							
- ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของรัฐ (สำนักงานเขตวัฒนา)					/		
- ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของประชาคม					/		

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ตัวแปร	Literature Review	Data Secondary	Participation Observe.	Structure survey	In-depth Interview	Group Interview	Questionnaires
2.3 ความสำนึกรับผิดชอบ							
- ความน่าเชื่อถือของหน่วยงานรัฐ (สำนักงานเขตวัฒนา)					/		
-หน้าที่/บทบาทของความเป็นพลเมือง					/		
2.4 การมีส่วนร่วมในส่วนของชุมชน							
- การร่วมกันระบุปัญหา(ของชุมชน)					/		/
- การร่วมกันระบุความต้องการ และแนวทางการจัดการพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ทางด่วน)					/		/
- การร่วมกันเลือกตัวแทนชุมชน (เพื่อหาข้อยุติเกี่ยวกับปัญหาที่ไม่สามารถตกลงกันได้					/		/

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนส่วน คือ

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทางด้านลักษณะทางกายภาพและข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในปัจจุบัน เช่นที่ตั้ง ขนาด รูปแบบการเข้าถึง เส้นทางการสัญจร เป็นต้น ข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้จะถูกจัดเป็นหมวดหมู่ และนำเสนอโดย ใช้ค่าทางสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และจัดทำเป็นตารางและรูปภาพ

ส่วนที่ 2 การศึกษาวิเคราะห์ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ของสังคมและเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับ ลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อพฤติกรรมและความต้องการของชุมชน ในการกำหนดกิจกรรมรวมทั้งลักษณะธรรมรัฐ และการมีส่วนร่วมของชุมชนต่าง ๆ ที่แสดงออกมาในรูปแบบการรับรู้ข่าวสาร แนวความคิด การตัดสินใจและข้อคิดเห็น แนวทางการจัดการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) เพื่อสนองตอบกับความต้องการด้านพฤติกรรมการใช้สอยพื้นที่ใน

ชุมชน การดำเนินการในส่วนนี้ ส่วนใหญ่ได้จากการออกแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/P+ (statistical Package for the Social Sciences/Personnel Computer) มาช่วยในการประมวลผล ซึ่งสถิติที่ใช้ที่ใช้ในการหาความสัมพันธ์ คือ ไคสแควร์ (Chi-square) และนำเสนอในรูปแบบการอธิบายโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ และนำเสนอเป็นตาราง

3.4 ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะมีปัญหาในส่วนการดำเนินงานในระยะช่วงแรกเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการข้อมูลเชิงภาพในส่วนที่แสดงข้อมูลให้อยู่ในรูปของ แผนที่และภาพถ่ายทางอากาศ มาตราส่วนต่างๆ เนื่องจากต้องใช้เวลาค่อนข้างมากในการจัดการข้อมูลให้เป็นแผนที่เชิงรหัส(Digital Map) ซึ่งเมื่อดำเนินการในส่วนนี้เสร็จเรียบร้อย ข้อมูลในส่วนอื่นคงจะไม่มีปัญหามากนัก เพราะจะใช้การเชื่อมโยงของฐานข้อมูลต่าง ๆ ในส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงแผนที่กับข้อมูลเชิงบรรยายเข้าด้วยกันแล้วมาสรุปตีความหมายเพื่อให้ได้บทสรุปตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น.

บทที่ 4
ลักษณะทางกายภาพทั่วไป

4.1 ลักษณะทางกายภาพของชุมชน

4.1.1 ประวัติและความเป็นมาของชุมชน

จากการศึกษาเอกสาร ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ การสำรวจทางภาคสนามและสอบถามคนเฒ่าคนแก่และผู้นำทางศาสนาที่อาศัยอยู่ในชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ชุมชนที่มีอายุเก่าแก่ที่สุด คือ ชุมชนพัฒนาบ้านสามอิน แต่เดิมเรียกว่า บ้านสามอิน ได้มาตั้งรกรากเมื่อสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ โดยได้อพยพมาจากปัตตานีและกรุงศรีอยุธยาบางส่วนที่ ปรากฏในเอกสารเผยแพร่ มุสลิมในประเทศไทย ของนาย ประยูรศักดิ์ ชลายนเดชะ (2539,น.16-17) ได้กล่าวไว้ว่า "เมื่อปี พ.ศ . 2310 กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าข้าศึก เมืองปัตตานีและเมืองประเทศราชในแหลมมาลายูรวมทั้งเมืองนครศรีธรรมราช เมืองสงขลา เมืองพัทลุงต่างตั้งตนเป็นอิสระไม่ยอมขึ้นต่อกรุงธนบุรี ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จึงได้ยกทัพไปปราบ โดยพระอนุชาของพระองค์เป็นทัพหลวง ประกอบกับแม่ทัพเรือ คือพระยาราชบังสัน (แม้น) ซึ่งเป็นมุสลิมไปทำการปราบเมืองปัตตานีในครั้งนั้นด้วย ในการปราบปรามครั้งนั้นเจ้าเมืองปัตตานีขัดขืนไม่ยอมเป็นเมืองขึ้นดังแต่ก่อน ดังนั้นเมื่อทำการปราบปรามสำเร็จจึงต้องทำการกวาดต้อนผู้คน และศาตราวุธเป็นจำนวนมากเข้ามายังกรุงเทพฯ ชาวปัตตานีที่ถูกกวาดต้อนเข้ามาในสมัยรัชการที่ 1 นี้ ได้เข้ามาอยู่อาศัยประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนาข้าวอยู่แถวมีนบุรีและหนองจอกเป็นส่วนใหญ่

ครั้นเมื่อ พ.ศ. 2334 เจ้าเมืองปัตตานีก่อการแข็งเมืองขึ้นอีกครั้งหนึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชจึงทำการปราบปรามและหาทางป้องกันโดยแบ่งเมืองปัตตานีออกเป็น 7 หัวเมือง จนกระทั่งถึงรัชสมัยรัชการที่ 3 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว หัวเมืองทั้ง 7 ได้ทำการแข็งเมืองขึ้นอีกแต่ทางกรุงเทพฯก็ปราบได้เรียบร้อย และกวาดต้อนผู้คนชาวเมืองปัตตานีและไทรบุรีมากรุงเทพอีกครั้งหนึ่ง ผู้คนที่กวาดต้อนมาครั้งนี้โปรดให้อยู่อาศัยในจังหวัดธนบุรี แถวบ้านสมเด็จ สวนพลู และใกล้เคียง

ความจริงในเรื่องการกวาดต้อนผู้คนมาจากปัตตานีนั้น ได้ทำกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาแล้วซึ่งบุคคลที่กวาดต้อนมานั้นได้พักอาศัยอยู่ที่คลองตะเคียน จังหวัดอยุธยาเป็นส่วนใหญ่

การที่กรุงศรีอยุธยาและกรุงเทพฯทำการกวาดต้อนชาวปัตตานีมาไว้ในกรุงจึงเป็นเหตุให้มีประชากรมุสลิมอยู่ในกรุงศรีอยุธยาและกรุงเทพมีจำนวนมากขึ้น ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ....."

สำหรับคำว่า "สามอิน" นั้น มาจากคำว่า "ซัมมะอีน" เป็นชื่อของชาวมุสลิมคนแรกของบ้านสามอิน ในครั้งนั้นผู้คนที่เดินผ่านในบริเวณนี้มักจะเรียกว่า " ไปบ้านซัมมะอีน" จนทุกวันนี้เรียกว่า หมู่บ้านสามอิน ต่อมาผู้คนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านสามอิน ได้แยกย้ายกันไปตั้งรกรากอยู่ที่ ริมคลองตัน นวลน้อย ริมคลองลาดพร้าว คลองจั่น คลองหลอแหล และตามคลองต่าง ๆอีกหลายแห่ง โดยมีอาชีพ ทำไร่ ทำนาเป็นหลัก

ในสมัยนั้น มีชาวมุสลิมชื่อ โต๊ะกีแดง ได้มารับราชการมีตำแน่งเป็นนายท้ายเรือของพระเจ้าแผ่นดิน ภายหลังได้สร้างคุณความดีเป็นที่โปรดปรานจนได้รับพระราชทานนามเป็น "หมื่นแผงวารี" และได้รับพระราชทานที่ดินย่านหัวหมาก 200 กว่าไร่ ปัจจุบันอยู่ติดกับสถานีรถไฟหัวหมาก ด้านถนนพระราม 9 และถนนศรีนครินทร์ ต่อมา โต๊ะกีโต เป็นชาวบ้านธรรมดา มีนิสัยรักในการทำเกษตร ได้ซื้อที่นาไว้เป็นของตระกูลมากมาย โดยเฉพาะบริเวณหลังวัดธาตุทอง และด้านถนนสุขุมวิท 71(ถนนพระโขนง – คลองตัน)ในทุกวันนี้ ไว้ให้ลูกหลานและชาวบ้านที่รักการทำเกษตรไว้ทำมาหากิน ภายหลังเมื่อมีพระราชบัญญัติให้มีกำนันและผู้ใหญ่บ้าน โต๊ะกีโต ก็ได้รับเลือกจากชาวบ้านให้เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกของหมู่บ้านสามอิน จากคุณความดีที่ทำประโยชน์ให้ชาวบ้าน ได้แก่ จัดให้มีการลงแขก เกี่ยวข้าว ดำนาในหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือให้ลูกบ้าน มีการทำไร่ ทำนา ได้รวดเร็ว ตลอดจนติดต่อราชการ จนเป็นที่โปรดปรานของพระเจ้าแผ่นดิน ในสมัยรัชกาลที่ 5 จึงได้รับพระราชทานนามเป็น " ขุนวิจิตรทโนราษฎร์แฉล้มวารี " ซึ่งแปลว่า ได้ทำนุบำรุงราษฎรดูแลและปกครองหมู่บ้านได้ดี

เมื่อกรุงเทพมหานครมีการขยายของพื้นที่เมืองเพิ่มขึ้น ความเป็นเมืองก็ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตเดิมที่ประกอบอาชีพทำการเกษตรกรรม ประกอบกับมีประชากรที่อาศัยในชุมชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้หมู่บ้านสามอินกลายเป็นชุมชนและเปลี่ยนวิถีชีวิตจากชุมชนชนบทกลายเป็นชุมชนเมือง อาชีพที่ทำการเกษตรดั้งเดิมก็ค่อย ๆ ลดพื้นที่ลงเปลี่ยนเป็นอาชีพ ค้าขาย รับจ้าง และงานบริการทั่วไปและหายไปในที่สุดในปัจจุบัน

ชุมชนอื่น ๆ อีก 4 ชุมชน (ยกเว้น ชุมชนเกษมสำราญ) ได้แก่ ชุมชนข้างสะพานคลองตัน ชุมชนศาลาลอย ชุมชนมีสุวรรณ 3 และชุมชนสุเหร่าบางมะเขือ ผู้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่ ที่ขยายและแยกครอบครัวมาจากชุมชนพัฒนาบ้านสามอินและครอบครัวที่อาศัยอยู่ริมคลองพระโขนง อพยพเข้ามาส่วนชุมชนเกษมสำราญ เป็นชุมชนบ้านจัดสรรที่เกิดขึ้นใหม่ผู้คนที่อาศัยจึงมาจากที่ต่าง ๆ กัน

4.1.2 ที่ตั้ง ขนาดชุมชนและการเข้าถึง

จากการแบ่งกลุ่มพื้นที่ศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม (กลุ่มละ 2 ชุมชน และนอกพื้นที่ศึกษา) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดด้านที่ตั้ง ขนาด และการเข้าถึงของชุมชน พบว่าทั้ง 6 ชุมชน จะตั้งอยู่ซอยสุขุมวิท 71 ฝั่งขวา มีรายละเอียด ดังนี้ (ภาพที่ 4.1 , ภาพที่ 4.2 และตารางที่ 4.1)

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย ชุมชนข้างสะพานคลองตันและชุมชนเกษมสำราญ ทั้ง 2 ชุมชน จะตั้งอยู่ตอนบนของพื้นที่ศึกษา ในแขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา โดยชุมชนข้างสะพานคลองตันจะตั้งอยู่ส่วนบนบริเวณเชิงสะพานคลองตันมีระยะห่างจากซอยสุขุทวิท 71 ประมาณ 50 เมตร การเข้าถึงชุมชนสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ 2 เส้นทาง (ภาพที่ 4.1) คือ ทางเดินเท้าเลียบคลองตันและซอยจิตวารี ซึ่งเป็นถนนคอนกรีตขนาดความกว้าง 4 เมตร ส่วนชุมชนเกษมสำราญ จะตั้งอยู่ตอนล่างของพื้นที่ ในซอยพัฒนเวศม์ เส้นทางที่ใช้ในการเข้าถึงพื้นที่ชุมชนมีหลายเส้นทาง (รูป 4.2) เช่น ซอยพาณิชอนันต์ ซอยพัฒนเวศม์ แต่เส้นทางหลัก ที่ประชากรศึกษาใช้ในการเดินทาง คือ ซอยพัฒนเวศม์ มีระยะทางห่างจากซอยสุขุมวิท 71 ประมาณ 800 เมตร โดยทั้ง 2 ชุมชน มีขนาดพื้นที่ 4.18 และ 19.96 ไร่ จำนวนหน่วยที่พักอาศัย 50 และ 91 หน่วย จำนวนครอบครัว 120 และ 134 ครอบครัว และ มีจำนวนประชากร 300 และ 435 คน ความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย 11.96 และ 4.56 หน่วยต่อไร่ ขนาดครอบครัวเฉลี่ย 2.50 และ 3.25 คน/ครอบครัว ตามลำดับ ส่วนชุมชนศึกษาที่อยู่นอกชุมชน มีความหนาแน่นของที่พักอาศัย 2.44 หน่วยต่อไร่ ขนาดครอบครัวเฉลี่ย 5.79 คนต่อครอบครัว

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย ชุมชนพัฒนาบ้านสามอิน และ ชุมชนศาลาลอย พื้นที่ทั้งหมดของชุมชนในส่วนนี้จะอยู่ตอนกลางของพื้นที่ศึกษา ซึ่งอยู่ในแขวงพระโขนงเหนือ เขตวัฒนา ชุมชนพัฒนาบ้านสามอิน ตั้งอยู่ระหว่างซอยพาณิชอนันต์กับซอยพัฒนเวศม์ การเข้าถึงชุมชนสามารถใช้เส้นทางในซอยข้างมัสยิดฮีดาย่าตุ้ลอิสลาม (สามอิน) จากซอยสุขุมวิท 71 (ภาพที่ 4.3) เข้ามาประมาณ 200 เมตร หลังจากนั้นจะมีทางเดินแคบๆ ขนาด 1.5 เมตรเข้ามาถึงใจกลางของชุมชน ส่วนการเดินทางโดยใช้รถยนต์นั้นสามารถใช้เส้นทางในซอยพัฒนเวศม์แล้วเข้าทางด้านหลังของชุมชน มีระยะทางห่างจากซอยสุขุมวิท 71 ประมาณ 700 เมตร เป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่และมีประวัติความเป็นมาเก่าแก่ ถัดไปทางตอนใต้จะเป็นชุมชนศาลาลอย ตั้งอยู่บริเวณสุดซอย พัฒนเวศม์ ซอย 3 มีระยะทางห่างจาก ซอยสุขุมวิท 71 ประมาณ 700 เมตร (ภาพที่ 4.4) ด้านขนาดชุมชนนั้นชุมชนพัฒนาบ้านสามอินมีพื้นที่ 20.57 ไร่ จำนวนหลังคาเรือน 116 หน่วย จำนวนครอบครัว 700 ครอบครัว มีประชากร 1,860 คน ความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย 5.64 หน่วยต่อไร่ ขนาดครอบครัวเฉลี่ย 2.66 คนต่อครอบครัว และชุมชนศาลาลอยมีขนาดพื้นที่ 3.78 ไร่ จำนวนหลังคาเรือน 38 หน่วย จำนวนครอบครัว 150 ครอบครัว มีประชากร 1,200 คน ความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย 5.64 หน่วยต่อไร่ ขนาดครอบครัวเฉลี่ย 2.66 คนต่อครอบครัว

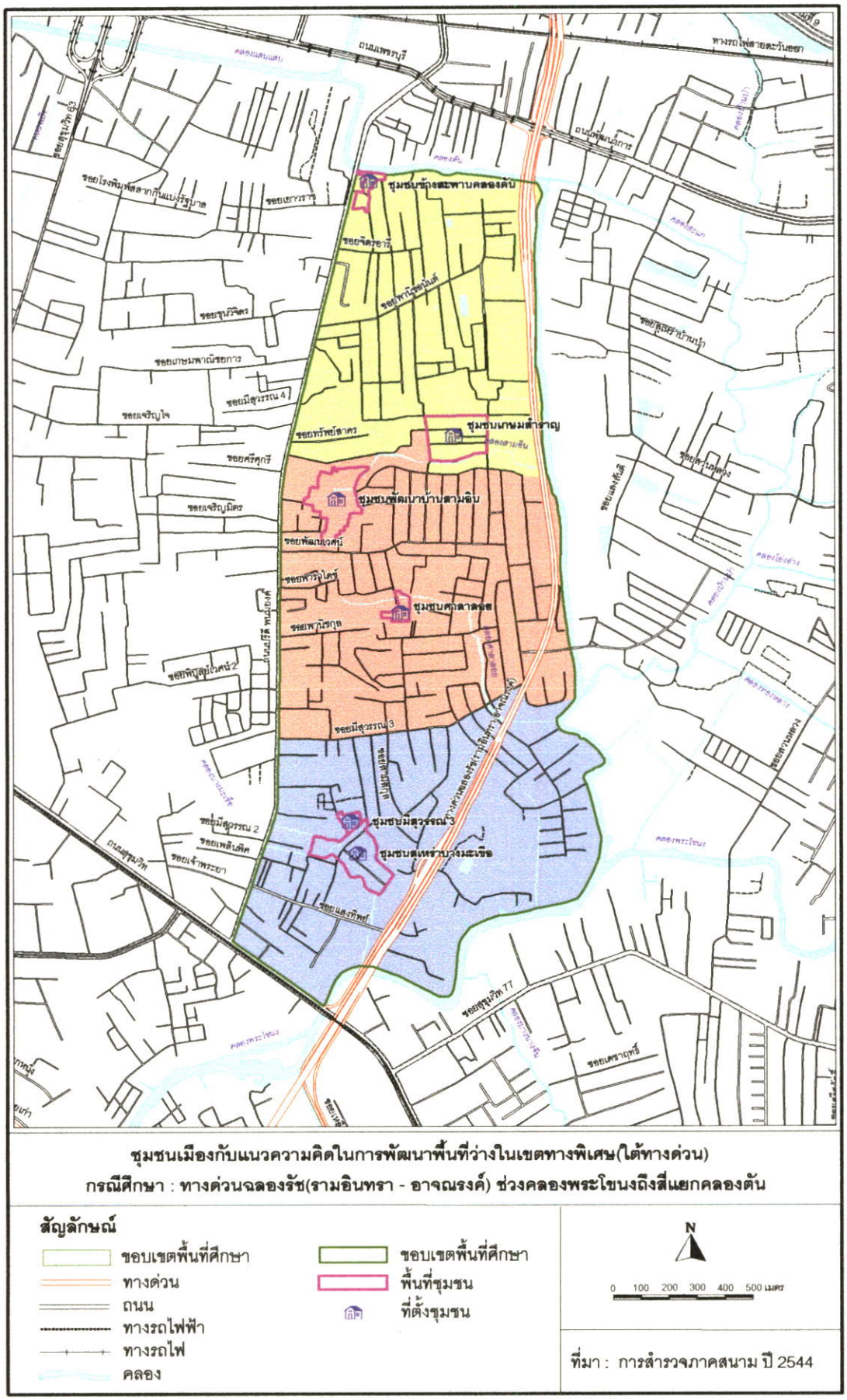

ภาพที่ 4.1 แสดงที่ตั้งและขนาดชุมชน

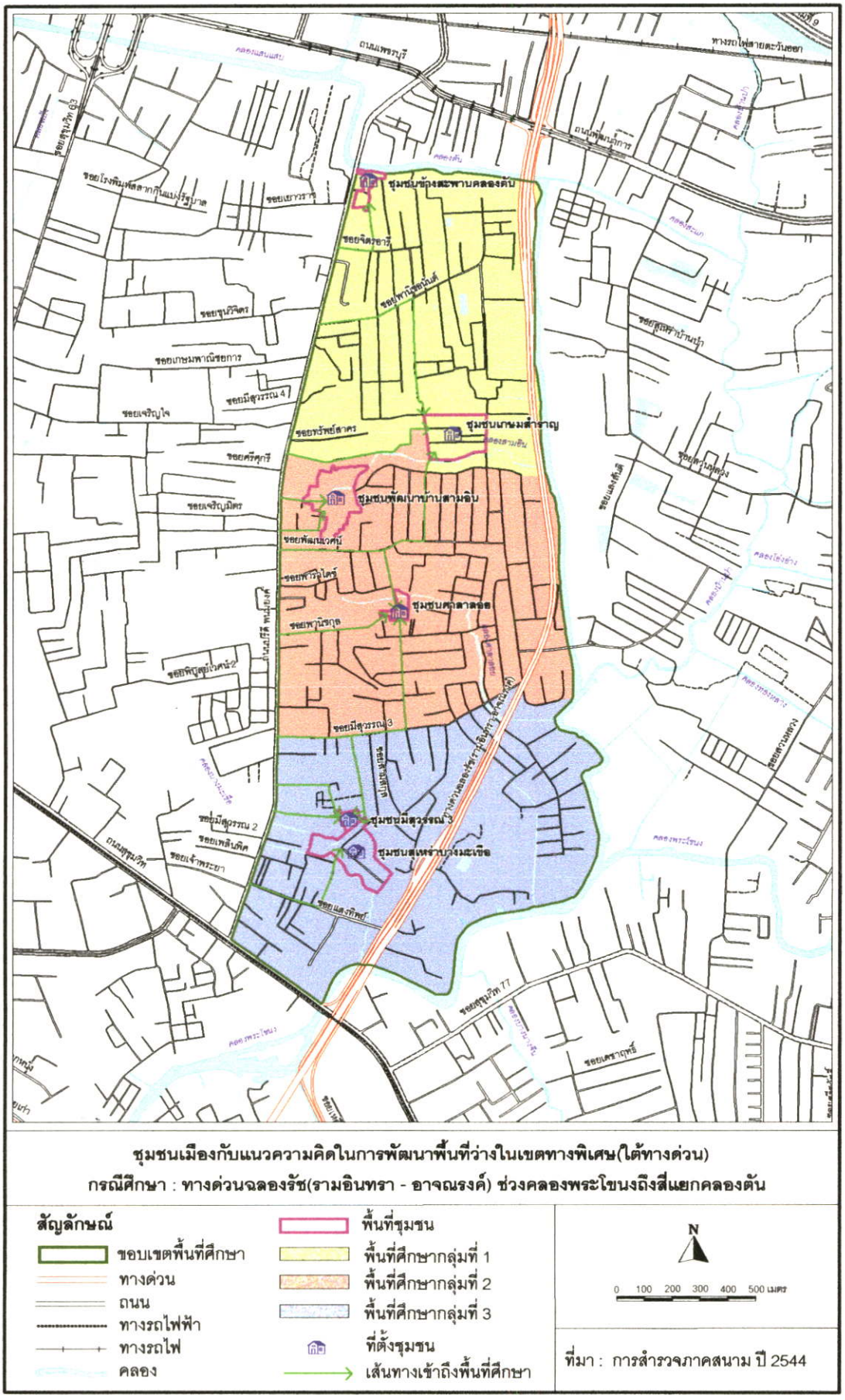

ภาพที่ 4.2 แสดงเส้นทางในการเข้าถึงชุมชนศึกษาในแต่ละกลุ่ม

ตารางที่ 4.1 แสดงขนาดพื้นที่ จำนวน หลังคาเรือน ครอบครัว ประชากร ความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย และขนาดครัวเรือนโดยเฉลี่ย

ชุมชน	พื้นที่		จำนวนหลังคาเรือน		จำนวนครอบครัว		ประชากร		ความหนาแน่นของ	ขนาดครัวเรือนเฉลี่ย
	ไร่	ร้อยละ	หน่วย	ร้อยละ	ครอบครัว	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	ที่อยู่อาศัย(หน่วย/ไร่)	(คน/ครอบครัว)
กลุ่มที่ 1										
ชุมชนข้างสะพานคลองตัน	4.18	0.84	50.00	3.86	120.00	5.14	300.00	2.37	11.96	2.50
ชุมชนเกษมสำราญ	19.96	4.01	91.00	7.03	134.00	5.74	435.00	2.72	4.56	3.25
นอกชุมชน	473.36	95.15	1,154.00	89.11	2,079.00	89.11	12,032.00	94.91	2.44	5.79
กลุ่มที่ 2										
ชุมชนพัฒนาบ้านสามอิน	20.57	3.50	116.00	6.50	700.00	40.00	1,860.00	5.38	5.64	2.66
ชุมชนศาลาลอย	3.78	0.64	38.00	2.13	150.00	8.57	1,200.00	3.47	10.05	8.00
นอกชุมชน	564.20	95.86	1,631.00	91.37	9,002.00	51.43	32,407.00	93.75	2.89	3.60
กลุ่มที่ 3										
ชุมชนมีสุวรรณ 3	2.64	0.41	42.00	2.33	190.00	5.65	1,250.00	4.96	15.91	6.58
ชุมชนสุเหร่าบางมะเขือ	20.85	3.43	142.00	7.87	153.00	4.55	1,320.00	5.24	6.81	8.63
นอกชุมชน	583.69	96.16	1,621.00	89.81	3,021.00	89.80	22,635.00	89.80	2.78	7.49
รวมในชุมชน	71.80	4.24	479.00	9.80	1,447.00	9.31	6,365.00	15.40	6.67	4.40
รวมนอกชุมชน	1,621.25	95.76	4,406.00	90.19	14,102.00	90.69	34,991.00	84.61	2.72	2.48
รวมทั้งหมด	1,693.05	100.00	4,885.00	100.00	15,549.00	100.00	41,356.00	100.00	100.00	2.66

ที่ มา : จากการสำรวจข้อมูลทางภาคสนาม

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย ชุมชนมีสุวรรณ 3 และชุมชนสุเหร่าบางมะเขือ ทั้งสองชุมชนอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกัน ชุมชนมีสุวรรณ 3 มีลักษณะเป็นชุมชนที่ถูกปิดล้อม (พื้นที่ตาบอด)สามารถใช้เส้นทางการเดินเท้าเข้าพื้นที่ (ขนาดความกว้าง 2 เมตร) โดยใช้เส้นทางจากซอยสุขุมวิท 71 (ภาพที่ 4.5) ในซอยข้างธนาคารศรีนคร ส่วนการเดินทางโดยใช้รถยนต์นั้นสามารถใช้เส้นทางจากซอยสุเหร่าบางมะเขือแล้วเลี้ยวเข้าซอยสามสกุล ซอย 1 มีระยะทาง 500 เมตร ชุมชนมีพื้นที่ 2.64 ไร่ จำนวนหลังคาเรือน 42 หน่วย จำนวนครอบครัว 190 ครอบครัว มีประชากร 1,250 คน ความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย 15.91 หน่วยต่อไร่ ขนาดครัวเรือนเฉลี่ย 6.58 คนต่อครอบครัว ส่วนชุมชนสุเหร่าบางมะเขือการเข้าถึงพื้นที่จะเข้าถึงได้โดยสะดวกเพราะมีซอยสามสกุลที่แยกออกมาจากซอยแสงทิพย์เข้าถึงจุดศูนย์กลางของชุมชน (ภาพที่ 4.6) ขนาดของชุมชน มีพื้นที่ 20.85 ไร่ จำนวนหลังคาเรือน 142 หน่วย ความหนาแน่นของที่อยู่อาศัย 6.81 หน่วยต่อไร่ ขนาดครัวเรือนเฉลี่ย 8.63 คนต่อครอบครัว

ในส่วนพื้นที่ที่อยู่นอกชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม การเข้าถึงพื้นที่ไม่ค่อยมีปัญหา เนื่องจากไม่เป็นพื้นที่ที่อยู่ในชุมชนแออัด พื้นที่เป็นแปลงขนาดใหญ่มีเจ้าของเดียว และเป็นลักษณะของบ้านจัดสรร มีระบบโครงข่ายถนนเชื่อมโยงติดต่อกันค่อนข้างดีและมีพื้นที่ว่างเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก

ทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ในพื้นที่ศึกษา ไม่มีโครงสร้างพื้นฐานหลักเลย จะมีเพียงโครงสร้างทางสาธารณูปการ (ภาพที่ 4.4) ได้แก่ โรงเรียนซึ่งมีเพียง 2 แห่ง คือโรงเรียนสุเหร่าสามอิน และโรงเรียนสุเหร่าบางมะเขือ ซึ่งสังกัด สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร และให้บริการการศึกษาในระดับ ชั้นประถมปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมปีที่ 6

ด้านความหนาแน่น พบว่า ในกลุ่มที่ 3 ชุมชนมีสุวรรณ 3 มีความหนาแน่นของที่อยู่อาศัยสูงกว่าบริเวณอื่น รองลงมาเป็นชุมชนข้างสะพานตัน ซึ่งในพื้นที่ศึกษากลุ่มที่ 1 มีความหนาแน่น 15.91และ 11.96 หน่วยต่อไร่ ตามลำดับและชุมชนที่มีความหนาแน่นของที่อยู่อาศัยน้อยที่สุดนั้นเป็นพื้นที่นอกชุมชนในกลุ่มที่ 1 โดยมีความหนาแน่น 2.44 หน่วยต่อไร่

4.1.3 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษา ปี พ.ศ. 2544 ลักษณะการใช้ที่ดินโดยทั่วไปของพื้นที่ (ภาพที่ 4.3) ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่เปิดโล่ง(Open Space) ประมาณ ร้อยละ 66.18 (1,221.87 ไร่) ซึ่งจะกระจายอยู่ทั่วบริเวณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ตอนบน ในกลุ่มที่ 1 บริเวณพื้นที่ติดริมคลองพระโขนงและบริเวณรอบๆ ทางพิเศษ(ทางด่วน) ในกลุ่มที่ 3 พื้นที่ว่างจะปรากฏเป็นบริเวณกว้างในตอนใต้อยู่ระหว่างทางด่วนกับคลองพระโขนงฝั่งตะวันตก ส่วนพื้นที่ว่างในกลุ่มที่ 2 นั้น จะกระจายเป็นพื้นที่เล็กๆ อยู่ทั่วบริเวณและมีพื้นที่ไม่กว้างเท่ากับ 2 บริเวณแรก การใช้ประโยชน์ที่ดินถัดมา จะเป็นพื้นที่ปลูกสร้าง (Built-up area) ซึ่งมีอยู่ ร้อยละ

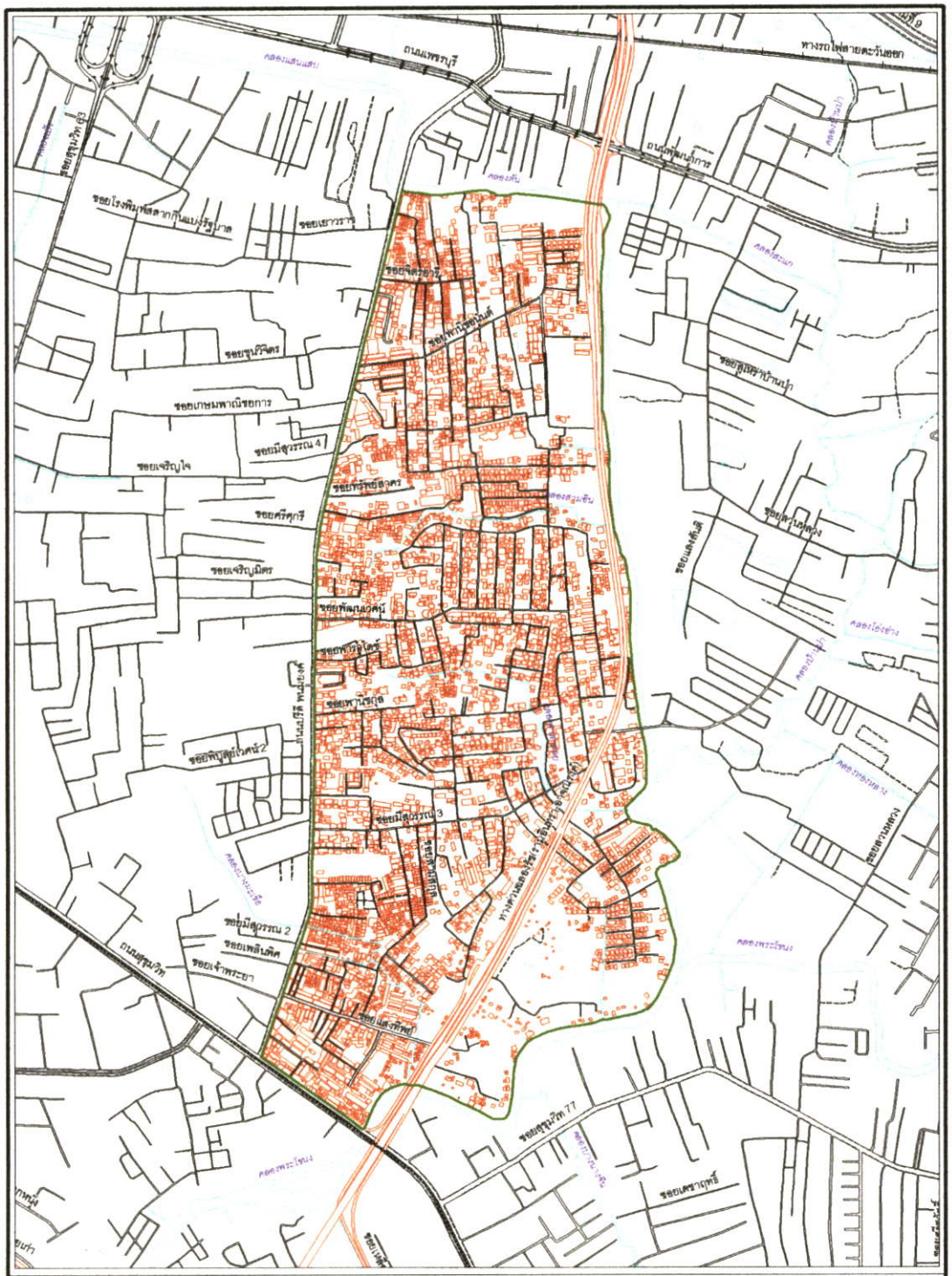
ถนนแพรกษา
ทางรถไฟสายตะวันออก
ถนนสุขุมวิท
ซอยสุขุมวิท 77
ซอยเสรานุกูล
ซอยเจริญไชย
ซอยศรีศุภชัย
ซอยเจริญมิตร
ซอยมีสุวรรณ 4
ซอยมีสุวรรณ 3
ซอยมีสุวรรณ 2
ซอยเพลินจิต
ซอยเจ้าพระยา
ซอยเกษมพาณิชยการ
ซอยโรงพิมพ์สลากกินแบ่งรัฐบาล
ซอยเสาวรส
ซอยสุขุมวิท 69
ซอยสุขุมวิท 71
ซอยสุขุมวิท 73
ซอยสุขุมวิท 75
ซอยสุขุมวิท 77
ซอยสุขุมวิท 79
ซอยสุขุมวิท 81
ซอยสุขุมวิท 83
ซอยสุขุมวิท 85
ซอยสุขุมวิท 87
ซอยสุขุมวิท 89
ซอยสุขุมวิท 91
ซอยสุขุมวิท 93
ซอยสุขุมวิท 95
ซอยสุขุมวิท 97
ซอยสุขุมวิท 99
ซอยสุขุมวิท 101
ซอยสุขุมวิท 103
ซอยสุขุมวิท 105
ซอยสุขุมวิท 107
ซอยสุขุมวิท

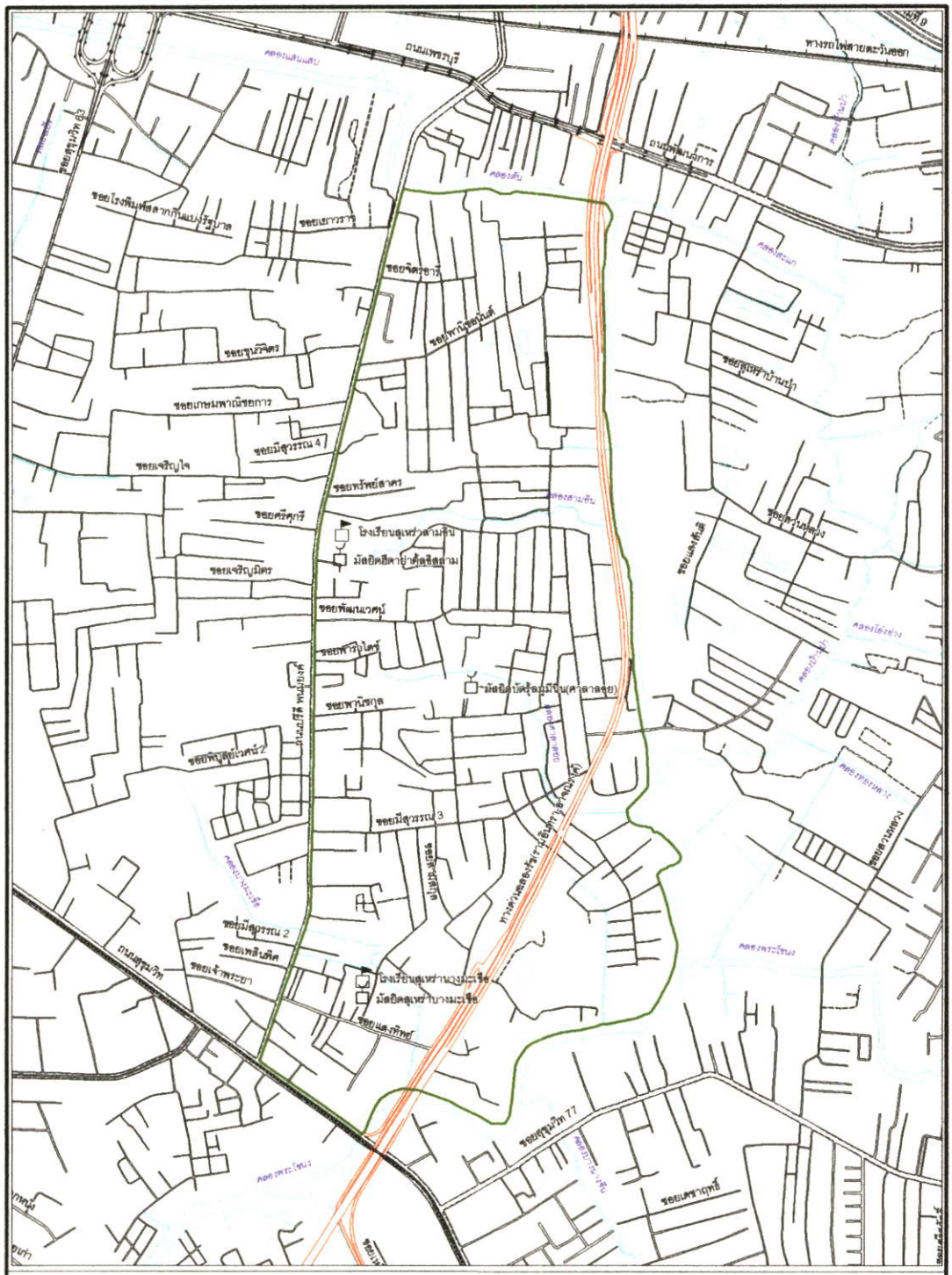

ภาพที่ 4.4 แสดงตำแหน่งสาธารณูปการ

25.53 และ เป็นพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) และ พื้นที่ถนน ร้อยละ 4.26 และ 4.03 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณพื้นที่ศึกษา ปี พ.ศ. 2544

พื้นที่ศึกษา / การใช้ที่ดิน	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม	
	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ถนน	23.30	4.28	29.79	4.60	23.30	3.55	74.39	4.03
พื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ	23.13	4.25	29.81	4.60	25.75	3.93	78.69	4.26
พื้นที่ปลูกสร้าง อาคาร (Built-up area)	137.50	25.28	177.5	27.39	156.25	23.82	471.25	25.53
พื้นที่เปิดโล่ง (Open Space)	360.06	66.19	411.06	63.42	450.75	68.71	1,221.87	66.18
รวม	543.99	100.00	648.16	100.00	656.05	100.00	1,846.2	100.00

ที่มา : ฐานข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ฝ่ายแผนที่ กองสำรวจและแผนที่ สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2544

ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ที่ศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม การใช้พื้นที่จะมีสัดส่วนการใช้สอยต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน ยกเว้น ชุมชน เกษมสำราญ ส่วนใหญ่ชุมชนจะใช้พื้นที่เป็นที่พักอาศัย นอกนั้นจะเป็นทางเดินเข้าชุมชน ส่วนที่ว่างหรือที่เปิดโล่ง(Open Space)ซึ่งมีพื้นที่ค่อนข้างมาก แต่ไม่สามารถนำมาใช้สอยได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการ เช่น น้ำท่วมถึง พื้นที่มีขนาดเล็กเกินไป หรือเป็นที่ของเอกชนที่ซื้อไว้เก็งกำไร เป็นต้น ส่วนชุมชนเกษมสำราญ นั้นเป็นชุมชนบ้านจัดสรร มีความพร้อม มีความสมบูรณ์มากกว่าทุกชุมชน มีการจัดการและการวางแผนในการใช้ประโยชน์ที่ดินมาตั้งแต่เริ่มต้น

นอกจากนี้ยังพบว่าเฉพาะภายในพื้นที่ของชุมชนในแต่ละกลุ่ม(ตารางที่ 4.3) ยังมีพื้นที่ว่างระหว่างอาคาร (Vacant land) โดยมีปริมาณค่อนข้างสูง โดยจะเห็นว่า ในกลุ่มที่ 1 จะมีจำนวนถึง 13.92 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.83 ของพื้นที่ชุมชน ส่วน ในกลุ่มที่ 2 มีจำนวนถึง 11.81 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27.38 และในพื้นที่ กลุ่มที่ 3 มีจำนวนถึง 14.45 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.88 แต่พื้นที่ว่างใน

ชุมชนเหล่านี้ ไม่สามารถที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่ มีน้ำท่วมขัง หรือไม่ก็เป็นพื้นที่ที่มีขนาดเล็กกระจายเป็นเป็นบริเวณกว้าง ทั้งในชุมชน

ตารางที่ 4.3 แสดงข้อมูลพื้นที่ว่างที่ยังไม่ใช้ (Vacant land) ในพื้นที่ชุมชน ในแต่ละกลุ่ม

การใช้ที่ดิน	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม
		ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ร้อยละ
พื้นที่ในชุมชน	24.14	50.00	21.57	50.00	24.35	50.00	50.00
พื้นที่ปลูกสร้าง (built-up area)	10.22	21.17	9.76	22.62	9.90	20.33	21.32
พื้นที่ว่างในชุมชน (Vacant land)	13.92	28.83	11.81	27.38	14.45	29.67	28.88
รวมทั้งหมด	48.28	100.00	43.14	100.00	48.70	100.00	100.20

ที่มา : ฐานข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ฝ่ายแผนที่ กองสำรวจและแผนที่ สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2544

4.1.4 ขนาดแปลงและการถือครองที่ดิน

ขนาดแปลงที่ดินในแต่ละชุมชน จะมีขนาดแตกต่างกันตามรูปแบบที่พักอาศัย โดยแต่ละชุมชน มีขนาดแปลงที่ดิน ดังนี้ พื้นที่กลุ่มที่ 1 ประชากรศึกษา ส่วนใหญ่ มีขนาดแปลงที่ดินโดยเฉลี่ย 17 ตารางวา โดยมีขนาดของที่ดินเล็กที่สุด 10 ตารางวาและขนาดใหญ่ที่สุด คือ 50 ตารางวา ชุมชนที่เข้ามาอาศัยอยู่ในกลุ่มที่ 1 จะมี 2 ลักษณะ คือ ส่วนบนที่เป็นชุมชนข้างสะพานคลองตันที่ติดกับบริเวณคลองพระโขนง จะเป็นที่รุกล้ำพื้นที่สาธารณะ ส่วนที่เหลือเป็นที่เอกชน (เป็นที่ของสมาแอล แฉล้มวารี) ให้เช่าสำหรับปลูกที่พักอาศัย ซึ่งแต่เดิมนั้นให้เช่าในราคา 20 บาท ต่อเดือน แต่มาระยะหลัง (ประมาณ 20 ปี ที่ผ่านมา) ไม่มีการเก็บค่าเช่า ซึ่งก็ไม่ทราบสาเหตุ ในปัจจุบันสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ปลูกเป็นที่พักอาศัย ส่วนบริเวณตอนล่างเป็นชุมชนเกษมสำราญ มีขนาดแปลงที่ดินขนาดเดียว คือ 50 ตารางวา เป็นชุมชนที่มีที่ดินเป็นของตัวเอง เป็นลักษณะชุมชนบ้านจัดสรร ที่มีอายุประมาณ 30 ปี ใช้เป็นพื้นที่อาคารพักอาศัย ประมาณ 30 ตารางวา นอกนั้นเป็นที่ว่างรอบ ๆ บ้าน ส่วนพื้นที่ ที่อยู่นอกชุมชนนั้นมีขนาดแปลงที่ดิน ส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 40 - 50 ตารางวา

- พื้นที่ กลุ่มที่ 2 ประชากรศึกษา ในชุมชนมีขนาดแปลงที่ดิน โดยเฉลี่ย 20 ตารางวา โดยมีขนาดของที่ดินเล็กที่สุด 10 ตารางวาและขนาดใหญ่ที่สุด 50 ตารางวา เป็นชุมชนดั้งเดิม ขนาดแปลงที่ดินมีความหลากหลายทั้งนี้ เป็นผลมาจากลักษณะการถือครองที่ดินซึ่งพบว่าชุมชนในกลุ่มที่ 2 นี้โดยเฉพาะ ชุมชนพัฒนาบ้านสามอิน มีการถือครองที่ดิน เป็นที่บุคคล ร้อยละ 40 เป็นที่เช่าที่ปลูกบ้านร้อยละ 20 และเช่าบ้านอยู่ร้อยละ 40 ส่วนชุมชนศาลาลอย

พื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นที่ดินเช่ามาจากที่ของมัสยิดบัดรุ้ลมุนีนีน (ศาลาลอย) และที่เอกชนให้เช่าที่ปลูกบ้านมีขนาด แปลงที่ดิน โดยเฉลี่ย 20 ตารางวา ส่วนพื้นที่ ที่อยู่นอกชุมชนนั้นมีขนาดแปลงที่ดิน ระหว่าง 20 - 40 ตารางวา

- พื้นที่ กลุ่มที่ 3 ประชากรศึกษา ในชุมชนมีขนาดแปลงที่ดิน โดยเฉลี่ย 18 ตารางวาวา โดยมีขนาดของที่ดินเล็กและขนาดใหญ่ที่สุด คือ 10 และ 50 ตารางวา ส่วนใหญ่เป็นที่เอกชนให้เช่าที่ปลูกบ้าน โดยพบว่า ในชุมชนมีสุวรรณ 3 (ชื่อเดิมชุมชนขาวสะอาด) เป็นที่ดินเอกชน(เจ้าของเดียว) ให้เช่าที่ปลูกบ้านมีขนาดแปลงที่ดิน โดยเฉลี่ย 18 ตารางวาวา ส่วนชุมชนสุเหร่าบางมะเขือ เป็นที่ดินเอกชนหลายแปลง ให้เช่าที่ปลูกบ้าน มีขนาดแปลงที่ดิน โดยเฉลี่ย 17 ตารางวา ส่วนพื้นที่ ที่อยู่นอกชุมชนนั้นมีขนาดแปลงที่ดิน ระหว่าง 20 - 40 ตารางวา

4.1.5 รูปแบบที่พักอาศัย

รูปแบบที่พักอาศัยของชุมชนในพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ประกอบด้วย บ้านเดี่ยวไม้ 1 ชั้น บ้านเดี่ยวไม้ 2 ชั้น อาคารเดี่ยวครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น บ้านแถวไม้ชั้นเดียว บ้านแถวไม้ 2 ชั้น อาคารคอนกรีตหรือบ้านเดี่ยวชั้นเดียว อาคารคอนกรีตหรือบ้านเดียว 2 ชั้น และอาคารคอนกรีต 4 ชั้น จากตารางที่ 4.4 จะเห็นว่าในพื้นที่ศึกษาในแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยรูปแบบที่พักอาศัย ดังนี้

- พื้นที่ กลุ่มที่ 1 ภายในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบด้วยรูปแบบที่พักอาศัยเป็นอาคารเดี่ยวครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น ร้อยละ 56.20 รองลงมาเป็นบ้านเดี่ยวไม้ ร้อยละ 27.5 และ บ้านแถวไม้ 2 ชั้น ร้อยละ 7.5 สภาพของอาคารที่พักอาศัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 75 ใช้การได้ดี ส่วนพื้นที่นอกชุมชน ส่วนใหญ่เป็นบ้านแถวไม้ บ้านเดี่ยวไม้ และอาคารเดี่ยวครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น (ร้อยละ 35.0,27.5 และ 12.5)ตามลำดับ ส่วนสภาพของอาคารที่พักอาศัย ร้อยละ 47 ทรุดโทรมแต่ยังใช้การได้ และ ร้อยละ 42.5 ใช้การได้ดี

- พื้นที่ กลุ่มที่ 2 ภายในชุมชนส่วนใหญ่รูปแบบที่พักอาศัยจะเป็น บ้านเดี่ยวไม้ 2 ชั้น มีจำนวนร้อยละ 46.2 รองลงมาเป็น บ้านเดี่ยวไม้ ร้อยละ 28.80 และอาคารเดี่ยวครึ่งตึกครึ่งไม้ ร้อยละ 16.2 ส่วนสภาพของอาคารที่พักอาศัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 75 ใช้การได้ดี พื้นที่นอกชุมชน ส่วน

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าร้อยละของอาคารประเภทต่าง ในพื้นที่ศึกษาจำแนกตามกลุ่ม (ค่าร้อยละ)

อาคาร	ประเภทอาคารอาคารที่พักอาศัย								ร้อยละ	n
	1	2	3	4	5	6	7	8		
กลุ่มที่ 1										
ในชุมชน	27.50	6.30	56.20	7.50	2.50	0.00	0.00	0.00	100.00	80
นอกชุมชน	27.50	7.50	12.50	35.00	0.00	5.00	5.00	7.50	100.00	40
รวม	55.00	13.80	68.70	42.50	2.50	5.00	5.00	7.50	200.00	120
กลุ่มที่ 2										
ในชุมชน	28.80	46.20	16.20	0.00	0.00	2.50	6.30	0.00	100.00	80
นอกชุมชน	15.00	22.50	17.50	22.50	0.00	0.00	17.50	5.00	100.00	40
รวม	43.80	68.70	33.70	22.50	0.00	2.50	23.80	5.00	200.00	120
กลุ่มที่ 3										
ในชุมชน	8.80	75.00	16.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00	80
นอกชุมชน	0.00	0.00	7.50	5.00	0.00	0.00	77.50	10.00	100.00	40
รวม	8.80	75.00	23.70	5.00	0.00	0.00	77.50	10.00	200.00	120
รวมในชุมชน	21.70	42.50	29.54	2.50	0.83	0.83	2.10	0.00	100.00	240
รวมนอกชุมชน	14.17	10.00	12.50	20.83	0.00	1.67	33.33	7.50	100.00	120
รวมทั้งหมด	17.94	26.25	21.02	11.67	0.42	1.25	17.72	3.75	100.00	360
n	120	120	120	120	120	120	120	120	120	

ที่มา : จากการสำรวจทางภาคสน (หมายเหตุ 1. บ้านเดี่ยวไม้ 1 ชั้น 2. บ้านเดี่ยวไม้ 2 ชั้น 3. อาคารเดี่ยวครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น 4 . บ้านแถวไม้ 1 ชั้น 5 . บ้านแถวไม้ 2 ชั้น 6. คอนกรีต 1 ชั้น 7 .คอนกรีต 2 ชั้น 8 . คอนกรีต 4 ชั้น)

ใหญ่เป็นบ้านเดี่ยวไม้ 2 ชั้น ซึ่งใกล้เคียงกับ บ้านแถวไม้ 1 ชั้น (ร้อยละ22.5 เท่ากัน) และสภาพของอาคารที่พักอาศัยส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.5 ใช้การได้ดี

พื้นที่ กลุ่มที่ 3 ภายในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบด้วยรูปแบบที่พักอาศัย เป็น บ้านเดี่ยวไม้ ร้อยละ 75 อาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น ร้อยละ 16.2 และ บ้านเดี่ยวไม้ 1 ชั้น ร้อยละ 8.8 ตามลำดับ พื้นที่นอกชุมชน ส่วนใหญ่เป็น อาคารคอนกรีต 2 ชั้น และ อาคารเดี่ยวครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้น (ร้อยละ 77.5 และ 7.5) ส่วนสภาพของอาคารที่พักอาศัยส่วนใหญ่ ทั้ง 2 พื้นที่ใช้การได้ดี (ร้อยละ 99.28 , 97.5) ตามลำดับ

4.1.6 เส้นทางสัญจรภายในพื้นที่ศึกษา

ในการเข้าถึงพื้นที่ศึกษาในแต่ละกลุ่มนั้น สามารถเข้าถึงได้โดยใช้เส้นทางสายหลัก คือ ซอยสุขุมวิท 71 ที่เชื่อมต่อ ระหว่างสี่แยกคลองตันกับถนนสุขุมวิท (บริเวณ ตลาดพระโขนง) หลังจากนั้นจะใช้โครงข่ายระบบถนนสายรอง ได้แก่ ตรอก ซอย เส้นทางการเดินเท้า ทางฝั่งด้านทิศตะวันออกของซอย สุขุมวิท 71 เข้าพื้นที่ได้โดยตรง โดยพื้นที่ กลุ่มที่ 1 ซึ่งอยู่ตอนเหนือของพื้นที่ ในการเข้าถึงพื้นที่จะใช้เส้นทางหลักที่สำคัญ คือ ซอยบุญแฉล้ม ซอยจิตวารี และซอยพาณิชอนันต์ กลุ่มที่ 2 เป็นพื้นที่ที่อยู่บริเวณตอนกลางของพื้นที่ศึกษา การเข้าถึงพื้นที่จะใช้เส้นทางหลัก คือ ซอยพาณิชอนันต์ ซอยสุดสาคร ซอยวิจิตเลิศ ซอยธานีวัฒนา ซอยพัฒนเวศน์ และซอยศรีกาญจนา ส่วน กลุ่มที่ 3 เป็นพื้นที่ศึกษาที่อยู่ตอนล่างสุดของพื้นที่ การเข้าถึงจะใช้เส้นทางหลัก คือ ซอยมีสุวรรณ 3 ซอยศรีนคร ซอยสุเหร่าบางมะเขือ และซอยแสงทิพย์ ส่วนในพื้นที่ทั้ง 3 กลุ่มนั้นจะมีระบบโครงข่ายของถนนและซอยเชื่อมโยงถึงกันหมดทุกพื้นที่ (ภาพที่ 4.2)

4.1.7 ปัญหาและสภาพแวดล้อมของชุมชน

จากการสำรวจทางภาคสนาม การสอบถามกับผู้นำชุมชนและประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่า พื้นที่ศึกษาในกลุ่มที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย 2 ชุมชน คือ ชุมชนข้างสะพานคลองตัน และชุมชนเกษมสำราญ ปัญหาที่พบใน ชุมชนข้างสะพานคลองตัน ส่วนใหญ่เป็นปัญหาทางด้านน้ำท่วมขังเพราะมีพื้นที่ติดกับคลองตัน และอยู่ในระดับแนวคลองช่วงเวลาน้ำขึ้น น้ำจะไหลเข้าสู่ชุมชน ทำให้เกิดน้ำท่วมซ้ำซาก และมีโรงงานฆ่าไก่อยู่ใกล้ ๆ ทำให้น้ำเน่าเหม็น ส่งกลิ่นตลอดเวลา ส่วนปัญหาด้านสังคมในชุมชน คือปัญหาทางด้านยาเสพติด ส่วนปัญหาของชุมชนเกษมสำราญนั้นจะมีปัญหาทางด้านเดียว คือปัญหาน้ำท่วมขังเมื่อเวลาหลังฝนตกใหม่ๆ เนื่องจากระบายน้ำไม่ได้ซึ่งเป็นผลมาจากการยกระดับถนนในชุมชนให้สูงขึ้นเลยทำให้ระดับบ้านต่ำการแก้ไขเบื้องต้นของชุมชน คือ ผู้นำชุมชนประสานงานกับสำนักงานเขตวัฒนานำเครื่องสูบน้ำมาช่วย ส่วนพื้นที่นอกชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาทางด้านยาเสพติด ในพื้นที่กลุ่มที่ 2 มีปัญหาของชุมชน คือ ชุมชนพัฒนาบ้านสามอิน จะมีปัญหาทางด้านคนในชุมชนรุก

ล้ำพื้นที่สาธารณะทำให้ตื้นเขินไม่สามารถระบายน้ำในชุมชนได้ ทำให้เกิดน้ำเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็นในชุมชน และเป็นปัญหาเดียวกันกับชุมชนศาลาลอย ในส่วนกลุ่มที่ 3 นั้น ชุมชนมีสุวรรณจะมีปัญหาทางด้านเส้นทางในการเข้าถึงชุมชนเนื่องจากเป็นพื้นที่ถูกปิดล้อมการเข้าถึงจะใช้การเดินเท้าอย่างเดียว ส่วนชุมชนสุเหร่าบางมะเขือปัญหาที่พบส่วนใหญ่เป็นปัญหาเรื่องยาเสพติดระบาดในชุมชน (ภาพที่ 4.1 – 4.6)

4.2 ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ทางด่วน)

4.2.1 ที่ตั้ง

จากภาพที่ 4.5 แสดงที่ตั้งระบบทางด่วน ฉลองรัช จะเห็นว่าระบบทางด่วน ฉลองรัช (สายรามอินทรา – อาจณรงค์) ช่วงคลองพระโขนงถึงสี่แยกคลองตัน ระบบทางด่วนในช่วงตอนบน(ทางด้านเหนือ) ในพื้นที่การศึกษา กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 จะวางตัวอยู่ในแนวเหนือ – ใต้ขนานและติดกับแนวคลองพระโขนงฝั่งตะวันตก มาจนถึงพื้นที่ศึกษา กลุ่มที่ 3 แนวทางด่วนจะเลี้ยวเบนเข้ามาในพื้นที่มากขึ้นแล้ววกมาตัดกับแนวคลองพระโขนงฝั่งขวา ทางด้านทิศใต้ที่ตัดกับแนวถนนสุขุมวิท บริเวณตลาดพระโขนง โดยภาพรวมแล้วที่ตั้งส่วนใหญ่ของระบบทางด่วนฉลองรัชจะตั้งอยู่ด้านตะวันออกของพื้นที่ศึกษา

4.2.2 ขนาดพื้นที่

จากฐานข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ฝ่ายแผนที่ กองสำรวจและแผนที่สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร ที่ออกสำรวจในพื้นที่เขตวัฒนา เมื่อปลายปี พ.ศ.2544 ดังแสดงในตารางที่ 4.2 พื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) ช่วงคลองพระโขนงถึงสี่แยกคลองตัน มีพื้นที่ทั้งหมด 78.69 ไร่ หรือ ร้อยละ 4.26 ของพื้นที่ศึกษา (1,846.20 ไร่) โดยอยู่ในพื้นที่ กลุ่มที่ 1 , 2 และ 3 มีขนาดพื้นที่ 23.13 , 29.81 และ 25.75 ไร่ ตามลำดับ ลักษณะพื้นที่ว่างจะวางตัวในแนวเดียวกับทางด่วน และพื้นที่ส่วนใหญ่ยังเป็นที่ว่างยังไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์ (ภาพที่ 4.7)

4.2.3 รูปแบบของเส้นทางสัญจรและการเข้าถึง

ในการเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)ของแต่ละชุมชนนั้น จะใช้ ถนนซอยทางเข้าหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีความกว้าง 6 เมตร และบางส่วนจะใช้ทางคนเดินเท้าที่เป็นเส้นทางลัดคอนกรีต มีความกว้าง ประมาณ 2 เมตร ที่การเคหะแห่งชาติสร้างไว้ การเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)สามารถเข้าได้ทุกพื้นที่ โดยเริ่มจากส่วนบนของพื้นที่ศึกษาบริเวณริมคลองพระโขนงเรื่อยลงมาตามแนวคลองพระโขนงจนสิ้นสุดแนวตัดกับถนนสุขุมวิท มีรายละเอียดดังนี้ (ภาพที่ 4.6)

- ชุมชนข้างสะพานคลองตัน เป็นชุมชนที่อยู่ห่างจากพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)มากที่สุด โดยมีระยะทางในการเข้าถึงที่พื้นที่ใกล้ที่สุด ประมาณ 800 เมตร เส้นทางที่สะดวกที่สุด ในการเดินทางจะใช้เส้นทางออกจากชุมชนโดยใช้ ซอยบุญแฉล้ม ซอยจิตวารี ซอยจิตวารี 7 และ

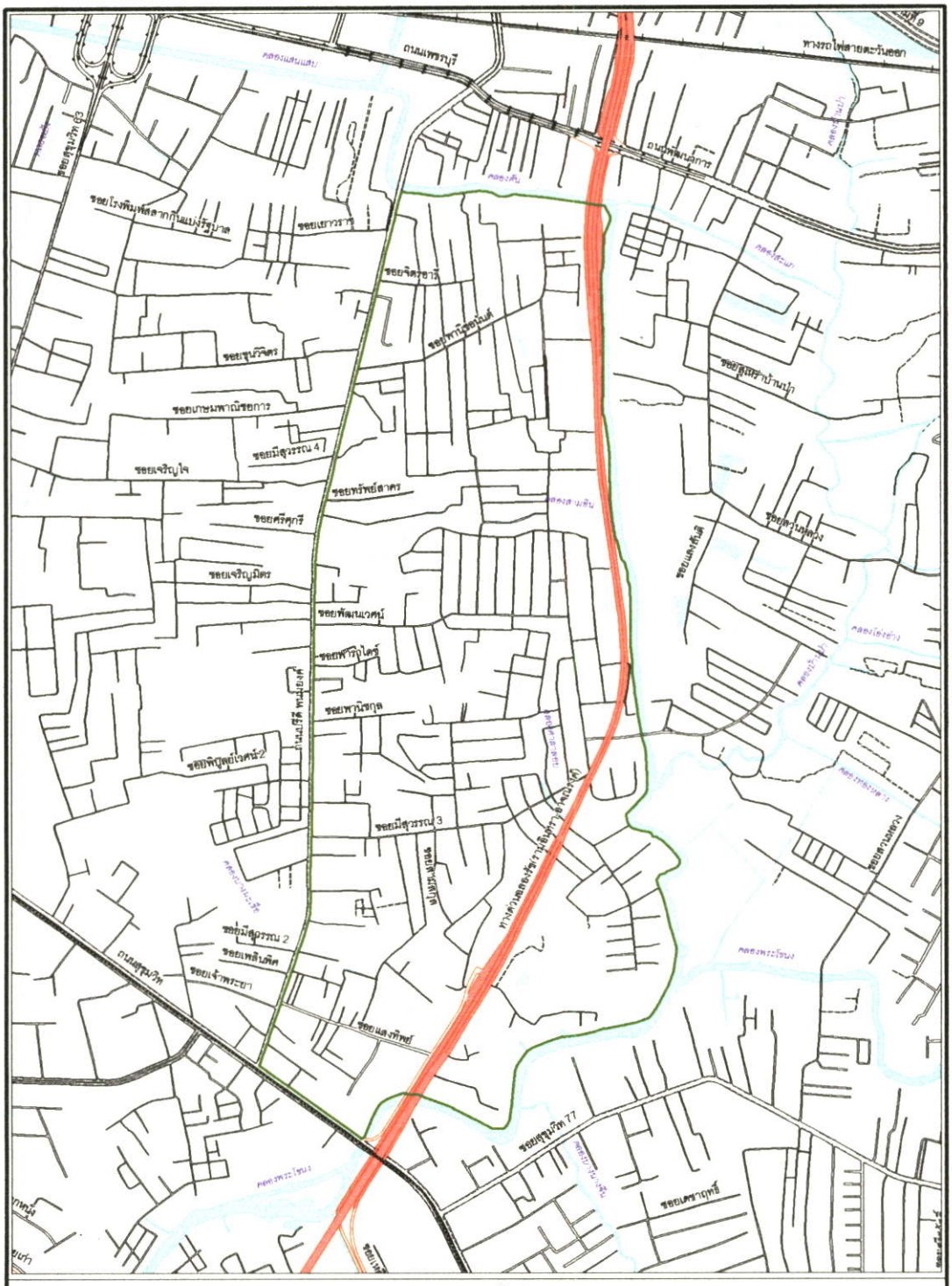
ถนนเพชรบุรี
ทางรถไฟสายตะวันออก
ถนนศรีนครินทร์
ซอยสุขุมวิท 69
ซอยโรงพิมพ์ตลากกันแบ่งรัฐบาล
ซอยเยาวราช
ซอยจิตรชาติ
ซอยพหโยธิน 6
ซอยสุขุมวิท
ซอยเกษมพาณิชยการ
ซอยมีสุวรรณ 4
ซอยเจริญใจ
ซอยทรัพย์อาคร
ซอยศรีศุภรี
ซอยเจริญมิตร
ซอยพัฒนเวศม์
ซอยพาณิชกุล
ซอยพิชัยยุทธ์เวศน์ 2
ซอยมีสุวรรณ 3
ซอยมีสุวรรณ 2
ซอยเทพลีลา 24
ซอยเจ้าพระยา
ซอยแสงทิพย์
ซอยสุขุมวิท 77
ซอยเศรษฐศิริ
ซอยสุขุมวิท 71
ซอยสุขุมวิท 71 (1)
ซอยสุขุมวิท 71 (2)
ซอยสุขุมวิท 71 (3)
ซอยสุขุมวิท 71 (4)
ซอยสุขุมวิท 71 (5)
ซอยสุขุมวิท 71 (6)
ซอยสุขุมวิท 71 (7)
ซอยสุขุมวิท 71 (8)
ซอยสุขุมวิท 71 (9)
ซอยสุขุมวิท 71 (10)
ซอยสุขุมวิท 71 (11)
ซอยสุขุมวิท 71 (12)
ซอยสุขุมวิท 71 (13)
ซอยสุขุมวิท 71

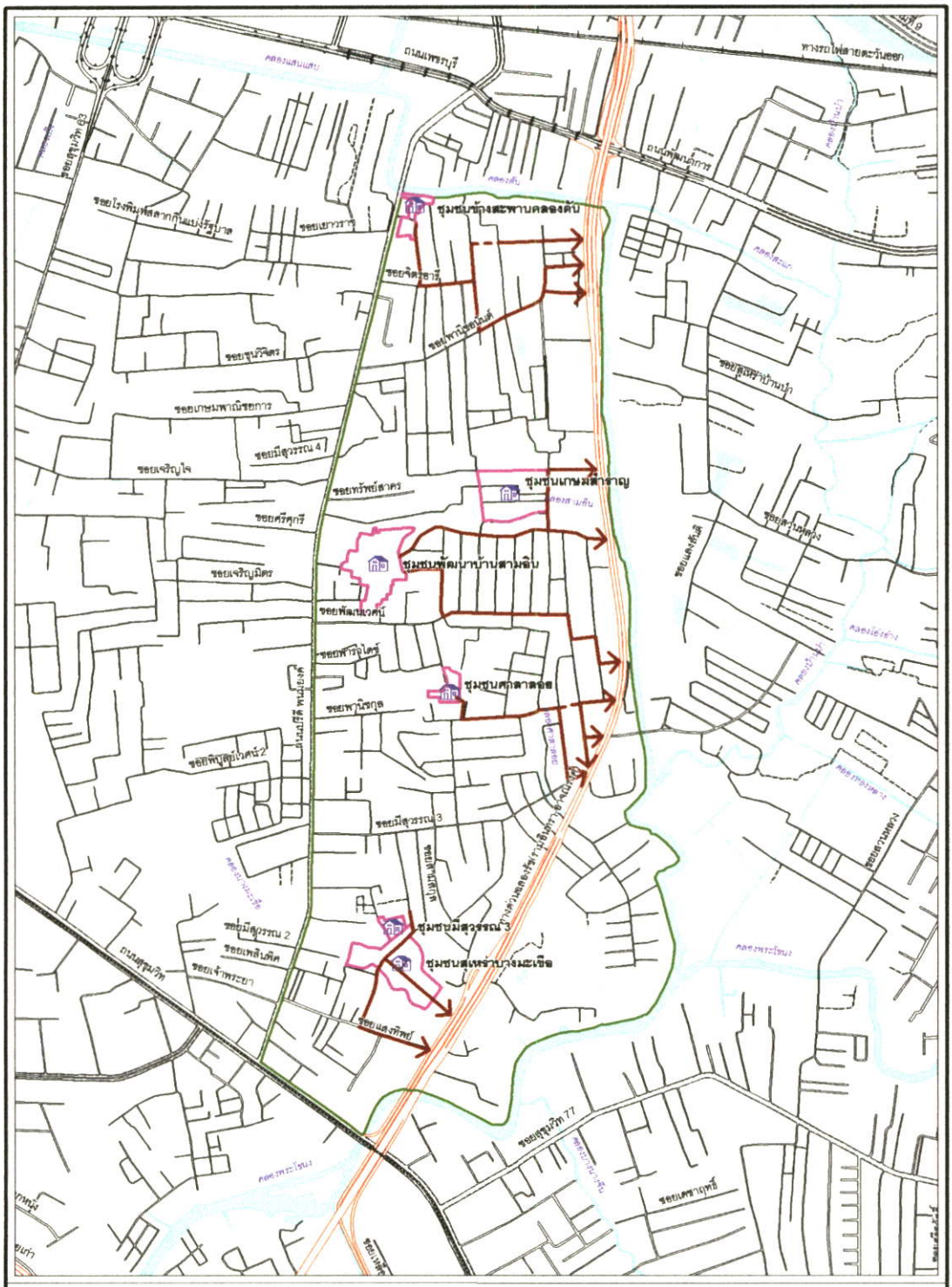
ถนนเพชรบุรี
ทางรถไฟสายตะวันออก
ชุมชนข้างสะพานคลองตัน
ชุมชนเกษมสีราญ
ชุมชนพัฒนาบ้านสามจีบ
ชุมชนศุภลาลอย
ชุมชนมีสุวรรณ 3
ชุมชนสุเหร่าบางมะเขือ
ถนนสุขุมวิท
ซอยสุขุมวิท 77
ซอยโรงพิมพ์ส่วนแบ่งรัฐบาล
ซอยเกษมพาณิชยการ
ซอยมีสุวรรณ 4
ซอยเจริญใจ
ซอยศรีศุภรี
ซอยเจริญมิตร
ซอยมีสุวรรณ 3
ซอยมีสุวรรณ 2
ซอยเจ้าพระยา
ซอยแสงทิพย์
ซอยเสรีไทย
ซอยสามัคคี
ซอยบ้านนา
ซอยวัดศรีสุดาราม
ซอยสามัคคีพัฒนา
ซอยพัฒนาเวศน์
ซอยพรัพย์สาคร
ซอยจิตรลดา
ซอยพานิชยพัฒน์

ซอยพาณิชอนันต์ จะเข้าถึงพื้นที่ใต้ทางด่วนบริเวณที่อยู่ตอนเหนือสุดของพื้นที่ ส่วนพาหนะที่ใช้การเดินทางสามารถใช้ได้ทั้ง รถยนต์ จักรยาน มอเตอร์ไซค์ และการเดินเท้า

-ชุมชนเกษมสำราญ เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้พื้นที่ที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)มากที่สุดสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ในบริเวณตอนกลาง มีระยะทางในการเข้าถึงพื้นที่โดยใช้เส้นทางของหมู่บ้าน คือ ซอยเกษมสำราญ 8 มีระยะทางประมาณ 150 เมตร การเดินทางสามารถใช้ได้ทั้ง รถยนต์ จักรยาน มอเตอร์ไซค์ และการเดินเท้า

-ชุมชนพัฒนาบ้านสามอิน อยู่ในบริเวณตอนกลางของพื้นที่มีระยะทางค่อนข้างไกลเส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) สามารถใช้ซอยพัฒนเวศน์หน้าโรงเรียนพระหฤทัยพัฒนเวศน์ การเดินทางสามารถใช้ได้ทั้ง รถยนต์ จักรยาน มอเตอร์ไซค์ และ การเดินเท้า มีระยะทางประมาณ 700 เมตร

-ชุมชนศาลาลอย เป็นชุมชนที่อยู่ในบริเวณตอนกลาง การเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) สามารถใช้ซอย หน้าสุเหร่าบัดรุ้ลมุมินีน (ศาลาลอย) มีระยะทางประมาณ 500 เมตร

-ชุมชนสุเหร่าบางมะเขือและชุมชนมีสุวรรณ 3 เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงและอยู่บริเวณติดต่อกัน มีระยะทางห่างจากพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)ประมาณ 300 เมตร

จะเห็นได้ว่าระยะทางในการเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)ของชุมชนทั้ง 6 ชุมชนนั้น จะมีระยะทางอยู่ในระหว่าง 150 – 800 เมตร โดยมีชุมชนที่มีระยะทางที่ใกล้และไกลที่สุดตามลำดับ ดังนี้ ชุมชนเกษมสำราญ ชุมชนสุเหร่าบางมะเขือและชุมชนมีสุวรรณ 3 ชุมชนศาลาลอย ชุมชนพัฒนาบ้านสามอิน และชุมชนข้างสะพานคลองตัน ส่วนเส้นทางที่ใช้ในการเข้าถึงส่วนใหญ่จะใช้ ถนน ซอย ในชุมชนที่มีช่องจราจรที่มีความกว้างประมาณ 6 เมตร หรือเส้นทางคนเดินลัดในชุมชน และพาหนะที่ใช้ในการเดินทางระหว่างชุมชนที่มีความต้องการเข้าไปใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) สามารถเลือกใช้ได้ทั้ง รถยนต์ จักรยาน มอเตอร์ไซค์ และการเดินเท้า

4.3 ลักษณะประชากรในชุมชน

4.3.1 ขนาดและโครงสร้างรูปแบบครัวเรือน

พบว่า กลุ่มประชากรในชุมชนศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ส่วนใหญ่มีขนาดของครอบครัว ที่มีสมาชิกในครัวเรือน 4-8 คน (ร้อยละ 66.67) รองลงมาเป็นครัวเรือนที่มีสมาชิก 1 – 3 คน (ร้อยละ 24.58) และครัวเรือนที่มีสมาชิกโดยเฉลี่ยตั้งแต่ 9 คน ขึ้นไป จะมีอยู่น้อย (ร้อยละ 8.75) เช่นเดียวกับ กลุ่มประชากรศึกษาที่อยู่นอกชุมชน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.67) มีสมาชิก ในครัวเรือน 4-8 คน ส่วน โครงสร้างรูปแบบครัวเรือนนั้น ส่วนใหญ่ทั้งในและนอกชุมชนจะมี

รูปแบบของครัวเรือนเป็นครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ (และ) ลูก (ร้อยละ 64.2 และ 55.8) ตามลำดับ ส่วนครอบครัวขยายจะพบในลำดับถัดมาโดยพบว่า ในพื้นที่ชุมชน (ร้อยละ 35.8) ส่วนใหญ่ จะเป็นครอบครัวขยายที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ลูกจ้าง (ร้อยละ 18.7) และพื้นที่นอกชุมชน (ร้อยละ21.2)

4.3.2 โครงสร้างอายุ

พบว่า สัดส่วนครัวเรือนที่มีสมาชิกในวัยต่างๆ ที่อาศัยอยู่ ส่วนใหญ่ทั้งในและนอกชุมชนจะมีอายุอยู่ในช่วง 26-60 ปี โดยจะพบว่าสัดส่วนครัวเรือนที่มีสมาชิกในช่วงอายุ 26 – 60 ปี จะอาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่าอาศัยอยู่นอกชุมชนเล็กน้อย ประมาณ ร้อยละ 2.65 (ในชุมชน ร้อยละ 44.60 และนอกชุมชน ร้อยละ 41.95) และเมื่อพิจารณาสัดส่วนครัวเรือนที่มีสมาชิกในวัยที่มีอายุ ระหว่าง 6 –25 ปี จะพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวที่มีสมาชิกอาศัยอยู่นอกชุมชน

4.3.3 ระดับการศึกษา

ในส่วนของระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครอบครัวหรือคู่สมรส พบว่า ส่วนใหญ่ในพื้นที่ศึกษา จะมีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย(โดยมีสัดส่วนดังนี้ ในพื้นที่ชุมชน ร้อยละ 62.10 และนอกพื้นที่ ชุมชน ร้อยละ 50.80) ถัดมาเป็น ระดับการศึกษา ปวช. ปวส. ปริญญาตรี และ สูงกว่า ระดับปริญญาตรี และเมื่อพิจารณาระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครอบครัวหรือคู่สมรสในระดับ ปวช. ปวส. ปริญญาตรี และ สูงกว่า ระดับปริญญาตรี จะพบว่า คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนจะมีระดับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่านอกชุมชน

4.3.4 ระดับรายได้

จากการศึกษา พบว่า ระดับรายได้ของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อเดือนของประชากรศึกษาส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท (ในพื้นที่ชุมชน ร้อยละ 43.80 และนอกพื้นที่ชุมชน ร้อยละ 44.20) และเมื่อพิจารณาผลต่างระหว่างระดับรายได้ ส่วนใหญ่ระดับรายได้ในครัวเรือน (เฉลี่ยต่อเดือน) ครอบครัวหรือครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชน จะมีระดับรายได้ของครอบครัว (เฉลี่ยต่อเดือน)น้อยกว่านอกชุมชน ยกเว้นครอบครัวหรือครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่รายได้มากกว่า 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 15,000 บาท ซึ่งจะมีระดับรายได้ที่สูงกว่านอกชุมชน ร้อยละ 5.80

ตารางที่ 4.5 แสดงขนาดโครงสร้างครอบครัวในชุมชนศึกษา

โครงสร้างประชากร	ในชุมชน (n = 240)	นอกชุมชน (n = 120)	รวม (n = 360)	ผลต่างระหว่างในชุมชนและนอกชุมชน)
1) ขนาดครอบครัว	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	
(1 - 3) คน	24.58	23.30	23.94	1.28
(4 - 8) คน	66.67	61.67	64.17	5.00
(9 -) คนขึ้นไป	8.75	15.03	11.89	-6.28
2) รูปแบบครัวเรือน	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	
2.1) ครอบครัวเดี่ยว				
- พ่อ แม่ ลูก	83.9	77.0	80.45	6.90
2.2) ครอบครัวขยาย	17.1	20.9	19.55	-3.80
- พ่อ แม่ ลูก(และ) ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย)	12.5	15.1		-2.60
- พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง(และ)ญาติพี่น้อง	4.6	5.8		-1.20
3) สัดส่วนครอบครัวที่มีที่มีสมาชิกในวัยต่างๆ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	
ช่วงอายุ (0 - 5) ปี	11.58	9.73	10.65	1.85
ช่วงอายุ(6 - 12) ปี	15.73	17.33	16.53	-1.60
ช่วงอายุ(13 - 18) ปี	12.52	13.37	12.94	-0.85
ช่วงอายุ(19 - 25) ปี	11.03	12.46	11.74	-1.43
ช่วงอายุ(26 - 60) ปี	44.60	41.95	43.27	2.65
มากกว่า 60 ปี	4.54	5.17	4.85	-0.63
4) ระดับการศึกษาสูงสุดหัวหน้าครอบครัวหรือคู่สมรส				
- ไม่เกินมัธยมปลาย	62.10	50.80	56.42	11.30
- ปวช. ปวส. ปริญญาตรี	31.30	37.50	34.38	-6.20
- สูงกว่าปริญญตรี	6.70	11.70	9.2	-5.00
5) ระดับรายได้ของครอบครัว(เฉลี่ยต่อเดือน)				
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	14.60	12.50	13.54	-1.04
- ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท	43.80	44.20	43.96	-0.40
- มากกว่า 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท	30.00	24.20	24.07	5.80
- มากกว่า 15,000 บาท	11.70	19.20	15.43	-7.50

ที่มา : จากการสำรวจทางภาคสนาม

*ค่า - (แสดงค่าในทิศทางตรงกันข้าม)

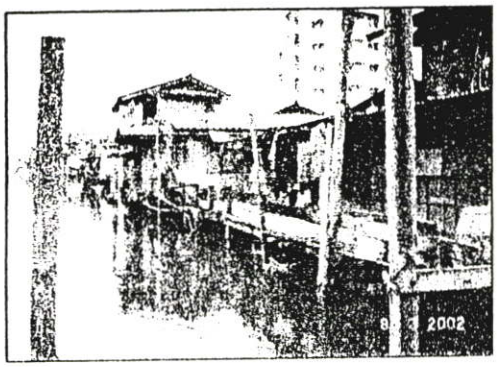

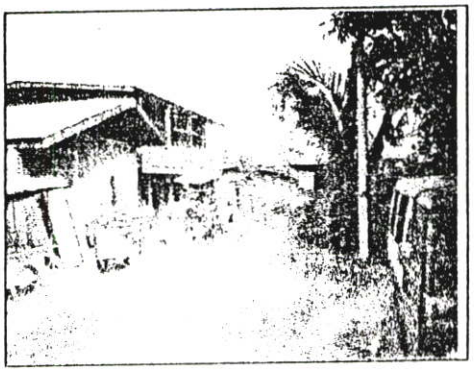

ภาพซ้าย แสดงเส้นทางที่ใช้เดินทางเข้า - ออกจากชุมชน บริเวณตอนบนที่ติดต่อกับคลองแสนแสบ
ภาพขวา แสดงเส้นทางเข้า - ออกทางขอยบุญแฉล้ม ซึ่งอยู่บริเวณทางตอนล่างของชุมชน

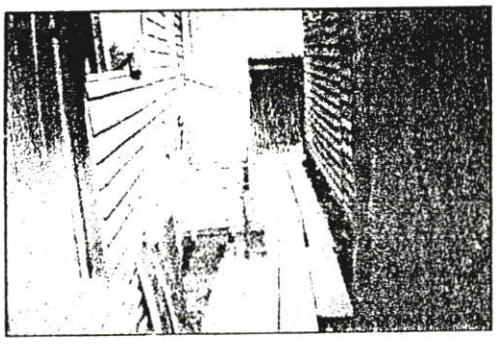

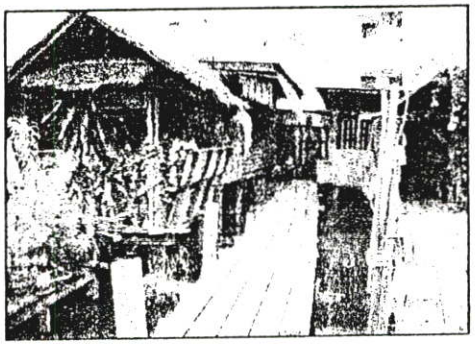

ภาพซ้าย แสดงสะพานไม้ที่ใช้เดินทางเข้า - ออกภายในชุมชน ซึ่งจะแทรกอยู่ระหว่างที่พักอาศัย
ภาพขวา แสดงรูปแบบที่พักอาศัยส่วนใหญ่เป็นอาคารไม้ชั้นเดียวยกสูงจากพื้นดิน

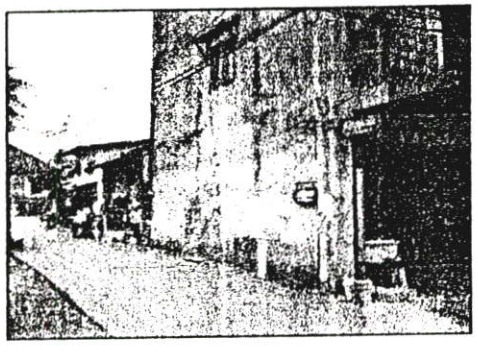

ภาพซ้าย แสดงสภาพน้ำท่วมขังและน้ำเน่าเสียที่มาจากคลองแสนแสบและภายในชุมชน
ภาพขวา แสดงเส้นทางที่ใช้ในการเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ทางด่วน)

ภาพที่ 4.7 แสดงสภาพลักษณะทางกายภาพของชุมชนข้างสะพานคลองตัน

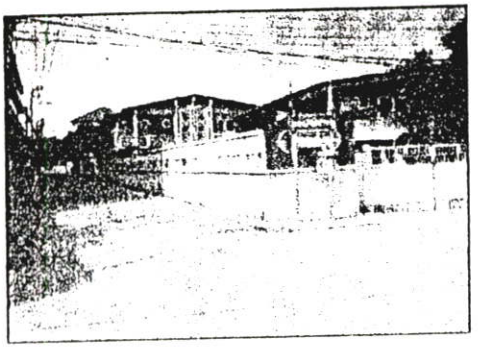

ภาพซ้าย แสดงเส้นทางที่ใช้เดินทางเข้าออกชุมชนมีหลายเส้นทาง ด้านหน้าเป็นซอยพัฒนเวศม์ ซอย 5 และ ซอย 13 ภาพขวา จะใช้เกษมสำราญ ซอย 3 ขนาด ซอยมีความกว้าง 6 เมตร

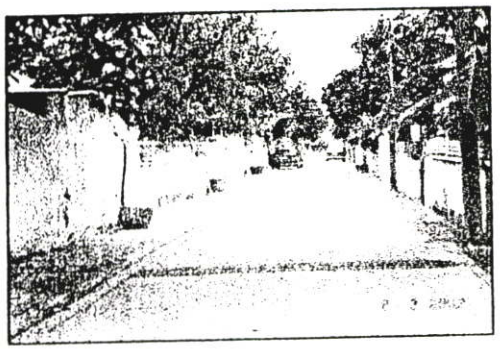
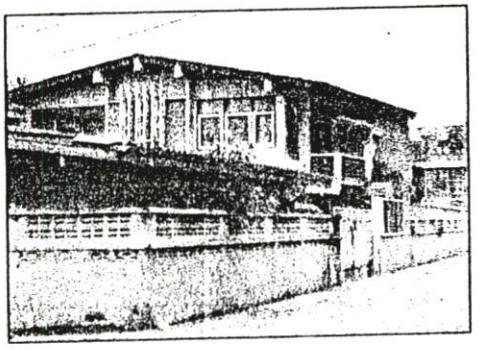

ภาพซ้าย แสดงเส้นทางที่ใช้เข้า-ออกภายในชุมชน ภาพขวา แสดงขนาด และ รูปแบบที่พักอาศัย ส่วนใหญ่เป็นอาคารคอนกรีต 2 ชั้น มีอายุประมาณ 30 ปี

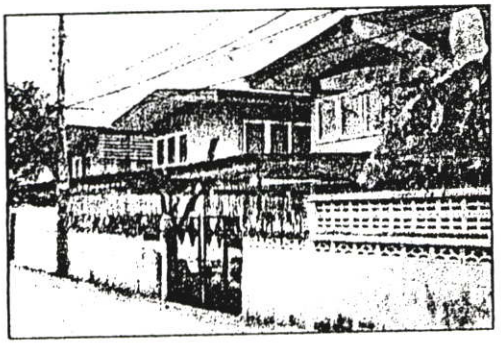
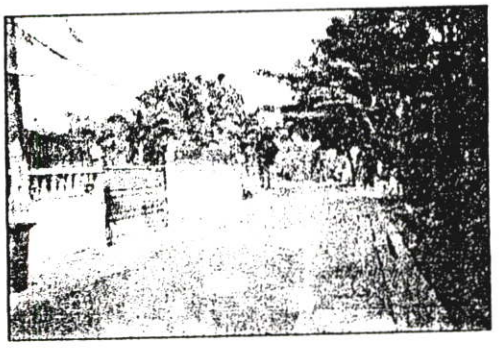

ภาพซ้าย แสดงระดับที่พักอาศัย(โดยจะเห็นว่ามีระดับต่ำกว่าซอยทำให้การระบายน้ำ ไม่สามารถดำเนินการได้ ทำให้น้ำท่วมขังซึ่งเป็น ปัญหาใหญ่ของชุมชน ภาพขวา แสดงลักษณะของสภาพเส้นทางที่ใช้ในการเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ทางด่วน)ที่อยู่ด้านหลังชุมชน

ภาพที่ 4.8 แสดงสภาพลักษณะทางกายภาพของชุมชนเกษมสำราญ

ภาพซ้าย แสดงเส้นทางที่ใช้เข้า - ออกชุมชน โดยทางด้านหน้าใช้ซอยวิจิตรเลิศข้างมัสยิดฮีดายาตุ้ล-อิสลาม ภาพขวา แสดงเส้นทางที่ใช้เข้า - ออกชุมชนทางด้านหลัง โดยใช้ซอยพัฒนาเวศม์ 1 ก.กว้าง 6 เมตร

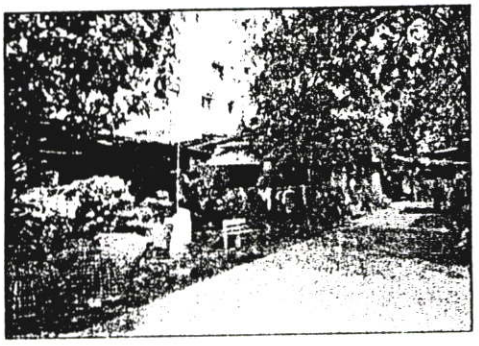

ภาพซ้าย แสดงเส้นทางที่ใช้เข้า-ออกที่พักอาศัยภายในชุมชน เป็นซอยกว้าง 6 เมตร
ภาพขวา แสดงเส้นทางแยกที่เข้าไปยังตัวอาคารที่พักอาศัยในชุมชน

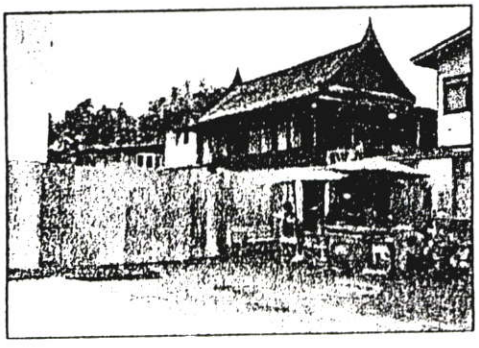

ภาพซ้าย แสดงขนาดและรูปแบบที่พักอาศัยของชุมชน (ดั้งเดิม) เจ้าของที่ดินจะปลูกบ้านทรงไทยอาศัยอยู่ ภาพขวา แสดงอาคารที่ปลูกที่พักอาศัยที่ให้คนเช่า

ภาพที่ 4.9 แสดงสภาพลักษณะทางกายภาพของชุมชนพัฒนาบ้านสามอิน

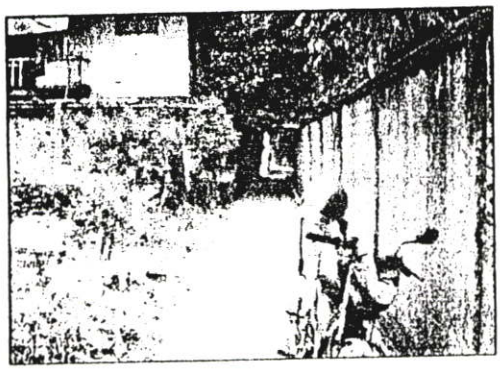

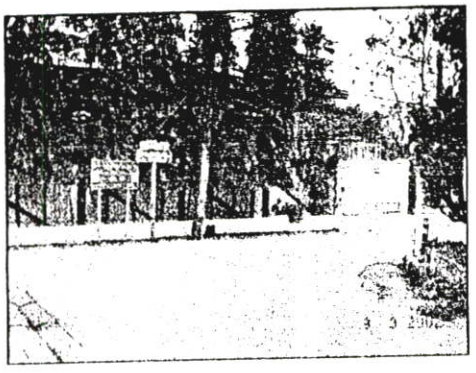

ภาพซ้าย แสดงเส้นทางที่ใช้เดินทางเข้า - ออกชุมชน ตอนด้านเหนือบริเวณพัฒนเวศน์ ซอย 6

ภาพขวา แสดงเส้นทางที่ใช้เดินทางเข้า-ออกบริเวณทางเข้ามัสยิดบัดรุ้ลมุมีนีน (ศาลาลอย) ทางด้านใต้

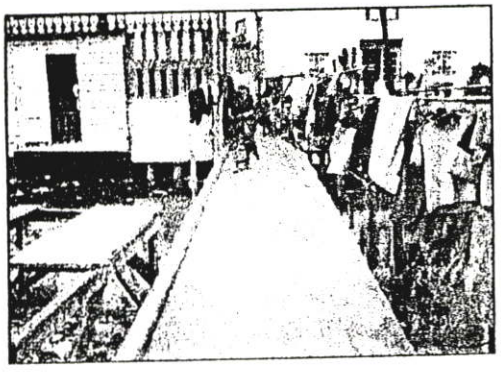

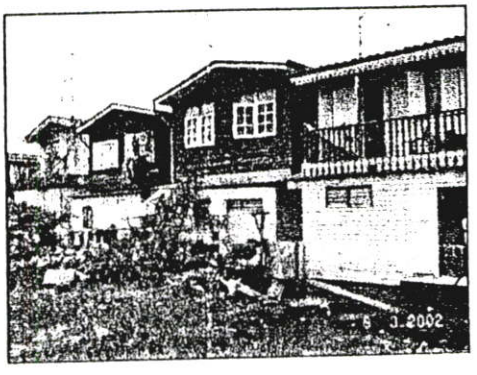

ภาพซ้าย แสดงเส้นทางที่ใช้ติดต่อกันภายในชุมชนเป็นทางเดินคอนกรีต กว้าง 2 เมตร

ภาพขวา แสดงขนาดและ รูปแบบที่พักอาศัยส่วนใหญ่จะเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ยกสูงจากพื้นดิน

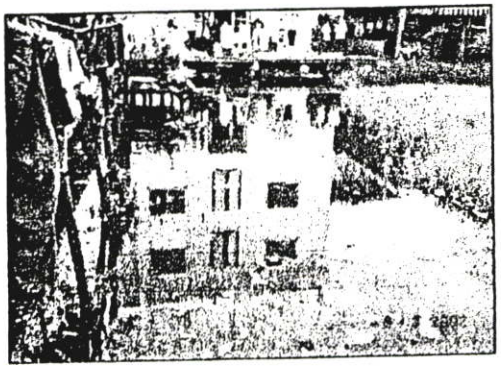

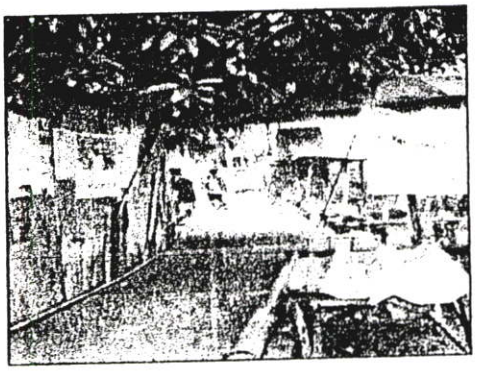

ภาพซ้าย แสดงสภาพน้ำท่วมขังและน้ำเน่าเสียที่มาจากชุม

ภาพขวา แสดงเส้นทางที่ใช้ในการเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ทางด่วน)

ภาพที่ 4.10 แสดงสภาพลักษณะทางกายภาพของชุมชนศาลาลอย

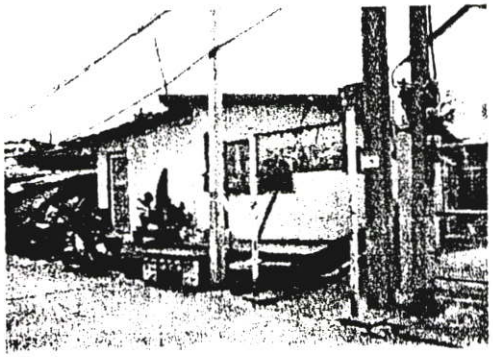
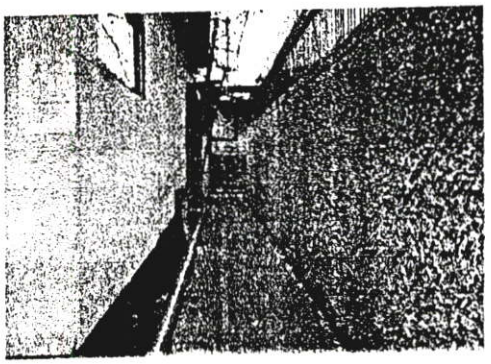

ภาพซ้าย แสดงเส้นทางที่ใช้เดินทางเข้าออกชุมชนโดยใช้ ซอยสามสกุล 1 ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือ และทางตอนใต้บริเวณข้างกุโบร์ (ป่าช้าแขก) ซอยธนาคารศรีนคร ภาพขวาแสดงเส้นทางที่ใช้ ติดต่อภายในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นสะพานคอนกรีตมีความกว้าง 1.5 - 2 เมตร

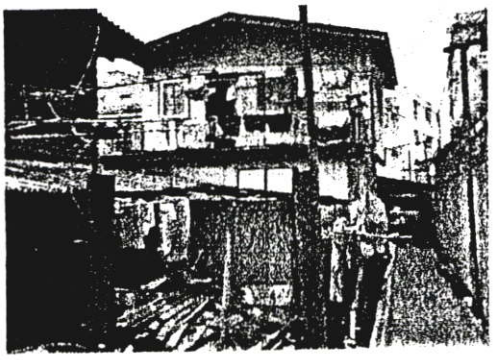

ภาพซ้ายและภาพขวา แสดงขนาดและรูปแบบที่พักอาศัยส่วนใหญ่เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น

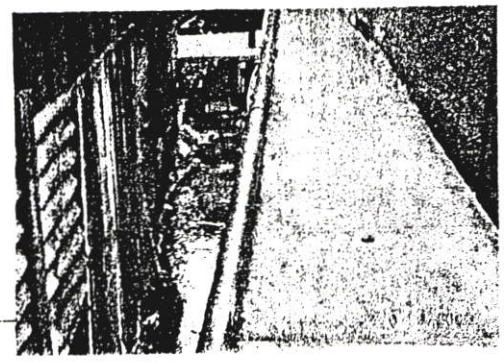

ภาพซ้าย แสดงลักษณะสภาพการระบายน้ำและน้ำเสียในชุมชน ภาพขวา แสดงสภาพเส้นทางที่ใช้ในการเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ทางด่วน)

ภาพที่ 4.11 แสดงสภาพลักษณะทางกายภาพของชุมชนมีสุวรรณ 3

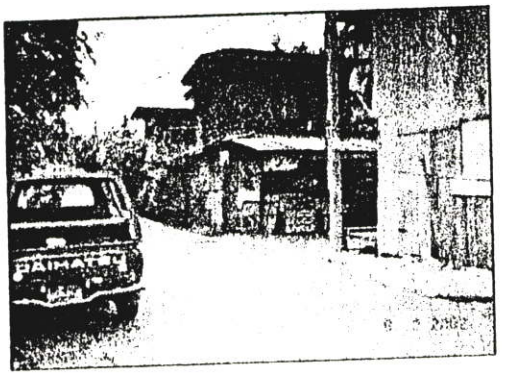

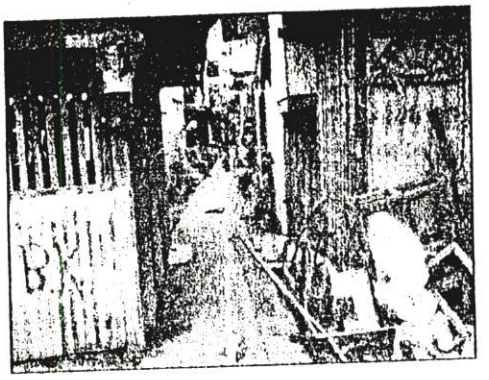

ภาพซ้าย แสดงเส้นทางที่ใช้เดินทางเข้าออกชุมชนทางด้านใต้โดยใช้ซอยสามสกุล ส่วนทางทิศตะวันตกจะใช้ซอยสุเหร่าบางมะเขือ ภาพขวา แสดงเส้นทางที่ใช้เดินทางเข้า-ออกในชุมชนเป็นทางเดินเท้าคอนกรีต

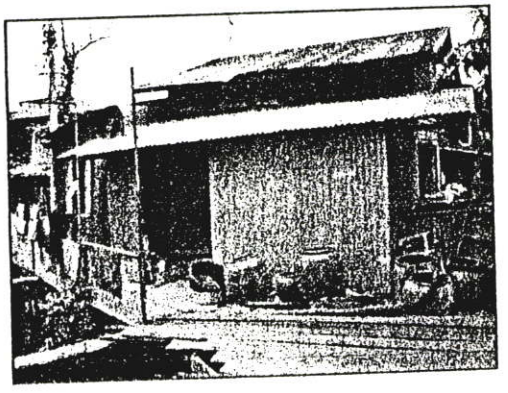

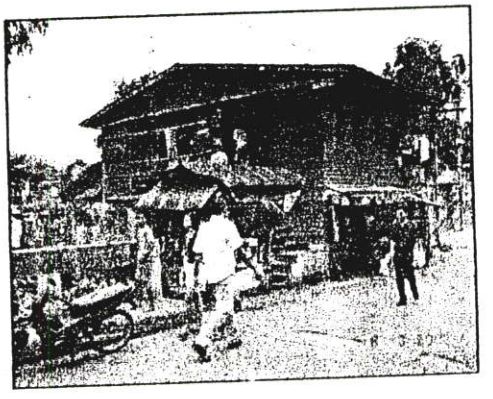

ภาพซ้ายและภาพขวา แสดงรูปแบบและขนาดที่พักอาศัยส่วนใหญ่เป็นการเช่าที่ดินปลูกบ้าน

ภาพซ้าย แสดงลักษณะของสภาพชุมชนที่บุกรุกคลองบางมะเขือ ส่วนภาพขวา แสดงเส้นทางที่ใช้ในการเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)

ภาพที่ 4.12 แสดงสภาพลักษณะทางกายภาพของชุมชนสุเหร่าบางมะเขือ

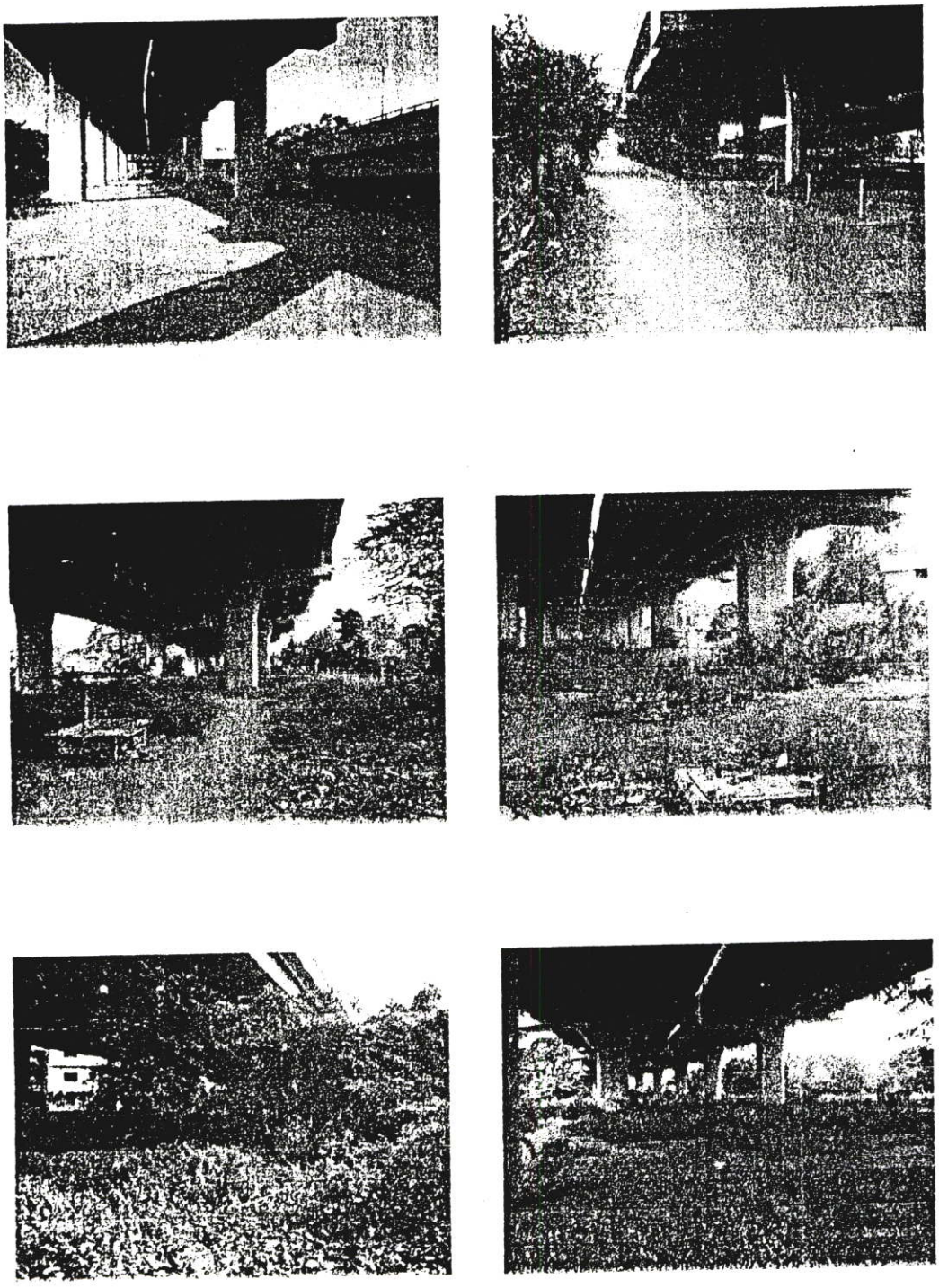

ภาพที่ 4.13 แสดงลักษณะทางกายภาพบริเวณพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)
พื้นที่ส่วนใหญ่ยังเป็นที่ว่างยังไม่ได้รับการพัฒนา

บทที่ 5
การวิเคราะห์ความต้องการพื้นที่สาธารณะของชุมชน

การวิเคราะห์และการแปลความหมายของข้อมูลในการศึกษา เพื่อหาปัจจัยที่ที่มีผลต่อความต้องการใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตการทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) กรณีศึกษา : ทางด่วนฉลองรัช (รามอินทรา - อาจณรงค์) ช่วงคลองพระโขนงถึงสี่แยกคลองตัน ในการศึกษา ผู้วิจัยได้แยกเสนอ ผลการวิเคราะห์ ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ความต้องการพื้นที่สาธารณะและลักษณะการใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ลักษณะของการมีส่วนร่วมและแนวทางการจัดการของชุมชนในการดำเนินงานกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)

จากการศึกษาข้อมูลพื้นที่เบื้องต้น พบว่า ลักษณะทางกายภาพ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ศึกษา (ทั้ง 3 กลุ่ม) ทั้งที่อยู่ภายในและนอกพื้นที่ชุมชน ไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กันทางด้านประวัติศาสตร์อย่างใกล้ชิด ดังนั้นในการศึกษา ผู้ศึกษาจึงได้แบ่งการศึกษาในแต่ละกลุ่มออกเป็น 2 ส่วน คือ ในพื้นที่ชุมชน และ นอกพื้นที่ชุมชน เพื่อใช้ในการศึกษา วิเคราะห์ภาพรวมของชุมชน และในส่วนการศึกษาเพื่อใช้เปลียบเทียบความต้องการกิจกรรมต่างๆระหว่างชุมชนทั้งในและนอกพื้นที่นั้นผู้ศึกษาจะใช้ความแตกต่างทางด้านระยะทางในการเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ทางด่วน) ซึ่งค่อนข้างชัดเจน มาใช้ในการแบ่งกลุ่มวิเคราะห์ (รายละเอียดในบทที่ 3)

5.1 วิเคราะห์ความต้องการพื้นที่สาธารณะและลักษณะการใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)ของชุมชน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์และแปล ความหมาย ข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้การทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับระดับความต้องการของชุมชน ได้ง่ายและไม่สับสน ผู้วิจัยจึงได้ให้ระดับของคะแนนของความต้องการไว้ 5 ระดับ และความหมายไว้ดังนี้ คือ

ระดับที่ 1 เป็นระดับความต้องการของแต่ละบุคคล (ครัวเรือน) ที่ “ ต้องการอย่างมาก “ มีระดับของคะแนน เท่ากับ 5

ระดับที่ 2 เป็นระดับความต้องการของแต่ละบุคคล (ครัวเรือน) ที่ “ต้องการ “มีระดับของคะแนน เท่ากับ 4

ระดับที่ 3 เป็นระดับความต้องการของแต่ละบุคคล (ครัวเรือน) ที่ " เฉย ๆ " มีระดับของคะแนน เท่ากับ 3

ระดับที่ 4 เป็นระดับความต้องการของแต่ละบุคคล (ครัวเรือน) ที่ " ไม่ต้องการ " มีระดับของคะแนน เท่ากับ 2

ระดับที่ 5 เป็นระดับความต้องการของแต่ละบุคคล (ครัวเรือน) ที่ " ไม่ต้องการอย่างมาก " มีระดับของคะแนน เท่ากับ 1

5.1.1 ด้านความไม่มี (หรือความขาดแคลน) และความต้องการพื้นที่สาธารณะไว้ใช้ สอยของชุมชน

จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจทางภาคสนาม พบว่า ในพื้นที่ศึกษา กลุ่มที่ 1 ประชากรศึกษา ทั้งพื้นที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชน ไม่มีพื้นที่สาธารณะสำหรับ ใช้สอยในชุมชนเลย ส่วนทางด้านของความต้องการพื้นที่สาธารณะในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) เพื่อที่จะนำมาใช้ดำเนินการในกิจกรรมของชุมชนนั้น ทั้งในชุมชนและนอกชุมชนในกลุ่มที่ 1 เห็นด้วยร้อยละ 96.3 และร้อยละ 97.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 5.1)

ส่วนพื้นที่ศึกษา กลุ่มที่ 2 นั้น ประชากรศึกษาได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะในชุมชน ออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายแรก เห็นว่า ภายในชุมชนมีพื้นที่สาธารณะไว้ใช้สอย และฝ่ายที่ 2 เห็นว่า ในชุมชนไม่มีพื้นที่สาธารณะ (ในชุมชน ร้อยละ 45 และนอกชุมชน ร้อยละ 55) โดยฝ่ายแรก ได้ให้ความเห็นว่า ชุมชนสามารถนำพื้นที่ในมัสยิดฮีดาย่าตุ้ลอิสลาม (สามอิน) และมัสยิดบัดรุ้ลมุนีนีน(ศาลาลอย) มาใช้เป็นพื้นที่สาธารณะของชุมชนได้ ส่วนทางด้านความต้องการที่จะนำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการของชุมชนมาใช้ดำเนินการในพื้นที่ว่าง ในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) นั้น ส่วนใหญ่เห็นด้วย (ในชุมชนเห็นด้วย ร้อยละ 91.3 และนอกชุมชนเห็นด้วย ร้อยละ 90)

เช่นเดียวกับพื้นที่ชุมชนศึกษาในกลุ่มที่ 3 ส่วนหนึ่งเห็นว่า ภายในชุมชนมีพื้นที่สาธารณะ ซึ่งพื้นที่สาธารณะที่ชุมชนกล่าวถึงนั้น เป็นลานกีฬาที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ของเอกชน มีขนาดประมาณ 20 ตารางวา โดยมีนักการเมืองท้องถิ่น สมาชิกสภาเขตวัฒนา (สข.) และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เขตวัฒนา(สก.) จัดหาไว้ให้ชุมชน สำหรับออกกำลังกาย (เป็นลานกีฬา) ส่วนความต้องการที่จะนำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการของชุมชนมาใช้ดำเนินการในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ส่วนใหญ่เห็นด้วย (ในชุมชนร้อยละ 92.5 และนอกชุมชน ร้อยละ95)

5.1.2 ด้านพฤติกรรมและความต้องการกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)

จากผลของการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการของประชากรในพื้นที่ศึกษา พบว่า มีกิจกรรมหลักอยู่ 9 ประเภท ที่ชุมชนต้องการใช้สอยและดำเนินการในพื้นที่ว่าง ใน

เขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) คือ กิจกรรมทางด้านลานกีฬา สนามเด็กเล่น ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน ลานเต้นแอโรบิค สวนสาธารณะชุมชน ตลาดนัดชุมชน และห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน

ผลจากการวิเคราะห์ (ตารางที่ 5.2) พบว่า ระดับค่าเฉลี่ยคะแนน ของความต้องการใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) เพื่อกิจกรรมประเภทต่าง ๆ นั้น ในแต่ละกลุ่มของชุมชนศึกษามีความต้องการที่แตกต่างกัน โดยพบว่าในพื้นที่ศึกษา กลุ่มที่ 1 สมาชิกในชุมชนจะมีความต้องการกิจกรรมด้านตลาดนัดชุมชนมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ (ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.56) รองลงมาจะเป็นทางด้านสนามเด็กเล่นและลานกีฬาตามลำดับ (ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.43 และ 4.30) ตามลำดับ ส่วนพื้นที่นอกชุมชน ประเภทกิจกรรมที่ชุมชนศึกษาต้องการส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่น ลำดับรองลงมาเป็นกิจกรรมทางด้านลานกีฬาและกิจกรรมด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน (ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.38 , 4.36 , และ 4.21) ตามลำดับ ในกลุ่มที่ 2 กิจกรรมในพื้นที่ชุมชน ต้องการส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมประเภทสวนสาธารณะชุมชน รองลงมาเป็นกิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน และลานกีฬา (ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.18 , 4.16 และ 4.07) ตามลำดับ ส่วนพื้นที่นอกชุมชนนั้น ต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน (ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.46) และในกลุ่มที่ 3 ส่วนใหญ่ประชากรศึกษาทั้งในชุมชนและพื้นที่นอกชุมชน มีความต้องการกิจกรรมที่เหมือนกัน คือ กิจกรรมด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน (ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.55 และ 4.74)

5.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับความต้องการกิจกรรม

1. กิจกรรมทางด้านลานกีฬา

ผลจากการวิเคราะห์

ระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านการกีฬาในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) เมื่อพิจารณาตามลักษณะของประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนในพื้นที่ศึกษาแต่ละกลุ่ม พบว่า

ตารางที่ 5.1 แสดงการขาดแคลนพื้นที่สาธารณะในชุมชนและความต้องการใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)

พื้นที่	มีพื้นที่สาธารณะ (ร้อยละ)	ต้องการใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) (ร้อยละ
กลุ่มที่ 1		
ในชุมชน	0.00	96.30
นอกชุมชน	0.00	97.50
กลุ่มที่ 2		
ในชุมชน	45.00	91.30
นอกชุมชน	55.00	90.00
กลุ่มที่ 3		
ในชุมชน	45.00	92.50
นอกชุมชน	55.00	95.00
รวม(ในชุมชน)	90.00	279.93
รวม(นอกชุมชน)	110.00	282.50
รวมทั้งหมด	200.00	-

ที่มา : จากการสำรวจทางภาคสนาม

ตารางที่ 5.2 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการ การใช้พื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) เพื่อกิจกรรมประเภทต่างๆ

กิจกรรม / ชุมชน	1	2	3	4	5	6	7	8	9
กลุ่มที่ 1									
ในชุมชน($\overline{X}$)	4.30	4.43	3.95	4.08	4.14	2.97	3.99	4.56	3.90
(SD)	0.69	0.52	0.76	0.81	0.74	0.58	0.53	0.64	0.70
พื้นที่นอกชุมชน($\overline{X}$)	4.36	4.38	3.95	4.21	4.10	2.92	4.10	3.90	3.74
(SD)	0.54	0.54	0.89	0.73	0.85	0.96	0.55	1.07	0.99
กลุ่มที่ 2									
ในชุมชน($\overline{X}$)	4.07	4.03	4.16	3.89	3.99	3.08	4.18	3.05	3.97
(SD)	0.58	0.68	0.62	0.73	0.69	0.82	0.65	0.83	0.68
พื้นที่นอกชุมชน($\overline{X}$)	4.23	4.26	4.46	4.09	4.11	3.31	4.34	3.31	4.26
(SD)	0.60	0.70	0.51	0.56	0.63	0.68	0.68	0.96	0.51
กลุ่มที่ 3									
ในชุมชน($\overline{X}$)	4.12	4.16	4.46	4.12	4.55	2.41	4.12	4.23	3.94
(SD)	0.68	0.72	0.55	0.89	0.72	0.90	0.40	0.48	0.60
พื้นที่นอกชุมชน	4.37	4.42	4.37	4.26	4.74	2.56	4.32	4.21	4.03
(SD)	0.63	0.60	0.49	0.55	0.45	0.81	0.62	0.47	0.59
รวม(ในชุมชน)	4.16	4.21	4.19	4.03	4.23	2.82	4.10	3.95	3.94
รวม(นอกชุมชน)	4.32	4.35	4.26	4.19	4.32	2.93	4.25	3.81	4.01
รวม(ทั้งหมด)	4.24	4.28	4.23	4.11	4.27	2.88	4.18	3.88	3.97

ที่มา : จากการสำรวจทางภาคสนาม

หมายเหตุ 1.ลานกีฬา 3.ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน 5.ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน 7.สวนสาธารณะชุมช 9.ห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน

2.สนามเด็กเล่น 4.ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน 6.ลานเต้นแอโรบิค 8.ตลาดนัดชุมช

ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชน พบว่าในกลุ่มที่ 1 จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านกีฬาสูงกว่าในกลุ่มอื่น ๆ รองลงมาเป็นกลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการ 4.30, 4.12 และ4.07 ตามลำดับ)

ส่วนประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่นอกที่ของชุมชน พบว่า ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่นอกชุมชน กลุ่มที่ 3 จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านกีฬามากกว่าชุมชนอื่น รองลงมาเป็นประชากรที่อาศัยอยู่นอกชุมชน กลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนของความต้องการ 4.37, 4.36 และ 4.23 ตามลำดับ)

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างในการอาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการ กิจกรรมทางด้านลานกีฬา (ตาราง ผ.1 , ผ.2 และ ผ.3) พบว่าทั้ง 3 กลุ่มศึกษา ตัวแปรทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์กัน (กลุ่มที่ 1 $X^2 = 2.764$, Sig. $X^2 = 0.446$, กลุ่มที่ 2 $X^2 = 1.870$, Sig. $X^2 = 0.415$, และ กลุ่มที่ 3 $X^2 = 3.409$, Sig. $X^2 = 0.191$) โดยส่วนใหญ่ ในแต่ละกลุ่มของชุมชนศึกษา ทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชน ล้วนมีความต้องการกิจกรรมทางด้านลานกีฬา (โดยมีสัดส่วนความต้องการระหว่างประชากรศึกษาใน กลุ่มที่ 1 ร้อยละ 48.05, 58.97 กลุ่มที่ 2 ร้อยละ 66.22, 60.00 และ กลุ่มที่ 3 ร้อยละ 52.70, 47.37) ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างในการอาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านลานกีฬาเป็นไปในลักษณะทิศทางเดียวกัน

2. กิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่น

ผลจากการวิเคราะห์

ระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่น เมื่อพิจารณาตามลักษณะของประชากรที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชนในแต่ละกลุ่ม พบว่า (ตารางที่ 5.2 , ผ.1 , ผ.2 และ ผ.3)

- ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชน พบว่า ในกลุ่มที่ 1 มีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่นสูงกว่าในกลุ่มอื่น ๆ (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการ 4.43) รองลงมาเป็น กลุ่มที่ 3 และ กลุ่มที่ 2 (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการ 4.16 และ 4.03) ส่วนประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่นอกที่ของชุมชน พบว่า ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในกลุ่มที่ 3 จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่นมากกว่าชุมชนอื่น (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนของความต้องการ 4.42) รองลงมาเป็น กลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการ 4.38 และ 4.26) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการ กิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่น พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มศึกษา ตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์กัน (กลุ่มที่ 1 $X^2 = 0.316$, Sig. $X^2 = 0.927$, กลุ่มที่ 2 $X^2 = 6.966$, Sig. $X^2 = 0.100$, และ กลุ่มที่ 3 $X^2 = 3.611$, Sig. $X^2 = 0.296$) โดยส่วนใหญ่ ในแต่ละกลุ่มของชุมชนศึกษา

ทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชน ล้วนมีความต้องการกิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่น (โดยมีสัดส่วนความต้องการระหว่างประชากรศึกษาใน กลุ่มที่ 1 ร้อยละ 54.55, 56.41 กลุ่มที่ 2 ร้อยละ 64.86, 54.29 และ กลุ่มที่ 3 ร้อยละ 56.76, 47.37) ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างในการอาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่นเป็นไปในลักษณะทิศทางเดียวกัน

3. กิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน

ผลจากการวิเคราะห์

ระดับความต้องการกิจกรรมทางศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน เมื่อพิจารณาตามลักษณะของประชากรที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชนในแต่ละกลุ่ม พบว่า (ตารางที่ 5.2 , ผ.1 , ผ.2 และ ผ.3)

ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชน พบว่า ในกลุ่มที่ 3 มีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชนมากกว่าชุมชนกลุ่มอื่น (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการ 4.46) รองลงมาเป็น กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 1 (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการ 4.16 และ 3.95) ส่วนประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่นอกที่ของชุมชน พบว่า ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่ชุมชนกลุ่มที่ 2 จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชนมากกว่าชุมชนกลุ่ม 2 และกลุ่มที่ 1 (มีระดับค่าเฉลี่ยคะแนนของความต้องการ 4.37, 4.46 และ 3.95) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการ กิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชนพบว่า ทั้ง 3 กลุ่มศึกษา ตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์กัน (กลุ่มที่ 1 $X^2 = 1.508$, Sig. $X^2 = 0.683$, กลุ่มที่ 2 $X^2 = 6.157$, Sig. $X^2 = 0.075$, และ กลุ่มที่ 3 $X^2 = 2.798$, Sig. $X^2 = 0.264$) โดยส่วนใหญ่ ในแต่ละกลุ่มของชุมชนศึกษา ทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชน ล้วนมีความต้องการกิจกรรมทางด้านด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน (โดยมีสัดส่วนความต้องการใน กลุ่มที่ 1 ร้อยละ 54.55, 46.15 กลุ่มที่ 2 ร้อยละ 63.15, 54.29 และ กลุ่มที่ 3 ร้อยละ 48.65, 63.16) ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างในการอาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชนเป็นไปในลักษณะทิศทางเดียวกัน

4. กิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน

ผลจากการวิเคราะห์

ระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน เมื่อพิจารณาตามลักษณะของประชากรที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชนในแต่ละกลุ่ม พบว่า (ตารางที่ 5.2 , ผ.1 , ผ.2 และ ผ.3)

ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ทั้งในและนอกพื้นที่ของชุมชน ในกลุ่มที่ 3 จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนสูงกว่าในกลุ่มอื่น ๆ (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการ 4.12 และ 4.26 ตามลำดับ) รองลงมาเป็นกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 (ระดับค่าเฉลี่ย คะแนนความต้องการ 4.08, 4.21 และ 3.89, 4.09 ตามลำดับ)

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการ กิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มศึกษาตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์กัน(กลุ่มที่ 1 X^2 = 1.863, Sig. X^2 = 0.671, กลุ่มที่ 2 X^2 = 2.219, Sig. X^2 = 0.769, และ กลุ่มที่ 3 X^2 = 3.808, Sig. X^2 = 0.453) โดยในแต่ละกลุ่มของชุมชนศึกษาส่วนใหญ่ มีความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน (โดยมีสัดส่วนความต้องการระหว่างประชากรศึกษาในและนอกพื้นที่ของชุมชน ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ร้อยละ 46.75, 43.59 กลุ่มที่ 2 ร้อยละ 64.86, 68.57 และ กลุ่มที่ 3 ร้อยละ 51.35, 63.16) ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างในการอาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน เป็นไปในลักษณะทิศทางเดียวกัน

5. กิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน

ผลจากการวิเคราะห์

ระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน เมื่อพิจารณาตามลักษณะของประชากรที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชนในแต่ละกลุ่ม พบว่า (ตารางที่ 5.2 , ผ.1 , ผ.2 และ ผ.3)

ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ทั้งในและนอกพื้นที่ของชุมชน ในกลุ่มที่ 3 จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชนสูงกว่าในกลุ่มอื่น ๆ (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการ 4.55 และ 4.74) รองลงมาเป็นกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการ 4.14, 4.10 และ 3.99, 4.11) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการ กิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มศึกษาตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์กัน (กลุ่มที่ 1 X^2 = 2.215, Sig. X^2 = 0.550, กลุ่มที่ 2 X^2 = 1.097, Sig. X^2 = 0.860, และ กลุ่มที่ 3 X^2 = 2.498, Sig. X^2 = 0.417) โดยพบว่ากลุ่มที่ 3 ชุมชนศึกษา มีความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชนมากกว่า กลุ่มที่ 1 และ 2 (สัดส่วนความต้องการระหว่างประชากรศึกษาในและนอกพื้นที่ของชุมชน ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ร้อยละ 51.95, 51.28 และกลุ่มที่ 2 ร้อยละ 63.51, 60.00 และ กลุ่มที่ 3 ร้อยละ 64.86, 73.68) ส่วนทิศทางของความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน ทั้ง 3 ชุมชนนั้น จะมีทิศทางไปในทางเดียวกัน

6. กิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิค

ผลจากการวิเคราะห์

ระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิค เมื่อพิจารณาตามลักษณะของประชากรที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชนในแต่ละกลุ่ม พบว่า(ตารางที่ 5.2 , ผ.1 , ผ.2 และ ผ.3)

ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ทั้งในและนอกพื้นที่ของชุมชน ในกลุ่มที่ 2 จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิค สูงกว่าในกลุ่มอื่น ๆ (ระดับค่าเฉลี่ย คะแนนความต้องการ 3.08 และ 3.31) รองลงมาเป็น กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 (ระดับค่าเฉลี่ย คะแนนความต้องการ 2.97, 2.92 และ 2.41, 2.56) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการ กิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิค ทั้ง 3 กลุ่ม ของประชากรศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กันใน 2 ลักษณะ คือ กลุ่มที่ 1 พบความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการ กิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิค (X^2 = 10.201 Sig. X^2 = 0.030) โดยใน กลุ่มที่ 1 ของชุมชนศึกษา ส่วนใหญ่ไม่ระบุความต้องการกิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิคที่ชัดเจนแต่มีแนวโน้มจะเป็นไปในทางที่ไม่ต้องการกิจกรรมนี้(สัดส่วนความต้องการระหว่างประชากรศึกษาในและนอกพื้นที่ของชุมชน ร้อยละ 70.13, 48.72) ส่วนทิศทางของระดับความต้องการของประชากรศึกษาทั้งที่อยู่ในพื้นที่และนอกพื้นที่ศึกษาในกลุ่มที่ 1 นี้ จะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกัน ส่วนพื้นที่ศึกษาใน กลุ่มที่ 2 และ กลุ่มที่ 3 นั้น ตัวแปรทั้ง 2 ไม่พบความสัมพันธ์(กลุ่มที่ 2 X^2 = 4.577, Sig. X^2 = 0.334, และ กลุ่มที่ 3 X^2 = 2.111, Sig. X^2 = 0.781) โดยในกลุ่มที่ 2 ประชาการศึกษาทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชน ส่วนใหญ่ไม่ระบุความ

ต้องการกิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิคที่ชัดเจนแต่มีแนวโน้มจะเป็นไปในทางที่ต้องการกิจกรรมนี้ (ร้อยละ 44.59 และ 45.71) ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มที่ 3 นั้น ประชากรในพื้นที่ชุมชนศึกษา และที่อาศัยอยู่นอกชุมชน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 43.66 และ 38.89) ไม่มีความต้องการกิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิค ส่วนทิศทางของระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิคนั้นทั้งพื้นที่ศึกษาใน กลุ่มที่ 2 และ กลุ่มที่ 3 จะเป็นไปในลักษณะทิศทางเดียวกัน

7. กิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชน

ผลจากการวิเคราะห์

ระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชน เมื่อพิจารณาตามลักษณะของประชากรที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชนในแต่ละกลุ่ม พบว่า (ตารางที่ 5.2 , ผ.1 , ผ.2 และ ผ.3)

ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ทั้งในและนอกพื้นที่ของชุมชน ในกลุ่มที่ 2 จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชนสูงกว่าในกลุ่มอื่น ๆ (ระดับค่าเฉลี่ย คะแนน

ความต้องการ 4.18 และ 4.34) รองลงมาเป็นกลุ่มที่ 3 และ กลุ่มที่ 1 (ระดับค่าเฉลี่ย คะแนนความต้องการ 4.12, 4.32 และ 3.39, 4.10) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการ กิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชน พบว่า ทั้ง 3 กลุ่ม ของประชากรศึกษา มีความสัมพันธ์กันที่แตกต่างกัน โดย พื้นที่ศึกษา กลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2 พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์กัน (กลุ่มที่ 1 X^2 = 2.073, Sig. X^2 = 0.673, กลุ่มที่ 2 X^2 = 5.623, Sig. X^2 = 0.196) โดยในแต่ละกลุ่มของชุมชนศึกษา (กลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 2) ส่วนใหญ่ มีความต้องการกิจกรรมด้านสวนสาธารณะชุมชนใกล้เคียงกัน (โดยมีสัดส่วนความต้องการระหว่างประชากรศึกษาในและนอกพื้นที่ของชุมชน ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ร้อยละ 76.62, 69.23 กลุ่มที่ 2 ร้อยละ 66.22, 51.43) โดยมีความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะทิศทางเดียวกัน ส่วนพื้นที่ศึกษา กลุ่มที่ 3 พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชน (X^2 = 10.014, Sig. X^2 = 0.006) ผลจากการมีความสัมพันธ์พบว่าประชากรศึกษาในและนอกชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.43 และ 60.53) มีความต้องการกิจกรรมด้านสวนสาธารณะชุมชน ที่เหมือนกัน แต่จะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกัน

8. กิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน

ผลจากการวิเคราะห์

ระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุม เมื่อพิจารณาตามลักษณะของประชากรที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชนในแต่ละกลุ่ม พบว่า (ตารางที่ 5.2 , ผ.1 , ผ.2 และ ผ.3)

ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชน พบว่าในกลุ่มที่ 1 จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชนสูงกว่าในกลุ่มอื่นๆ (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการ 4.56) รองลงมาเป็น กลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 2 (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการ 4.23 และ 3.05) ตามลำดับ ส่วนประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่นอกที่ของชุมชน พบว่า ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่ชุมชนกลุ่มที่ 3 จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชนมากกว่าชุมชนอื่น(โดยมีระดับค่าเฉลี่ยคะแนนของความต้องการ 4.21)

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการ กิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม ของประชากรศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์กันใน 2 ลักษณะ คือ กลุ่มที่ 1 พบความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการ กิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน (X^2 = 23.535, Sig. X^2 = 0.000) โดยใน กลุ่มที่ 1 ของชุมชนศึกษา ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59.74) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชนมากกว่าประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่ของชุมชน (ร้อยละ 38.46) ส่วนทิศทางของระดับความต้องการของ

ประชากรศึกษาทั้งที่อยู่ในพื้นที่และนอกพื้นที่ศึกษาในกลุ่มที่ 1 นี้จะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกัน ส่วนพื้นที่ศึกษาใน กลุ่มที่ 2 และ กลุ่มที่ 3 นั้น ไม่พบความสัมพันธ์ทั้ง 2 ตัวแปร (กลุ่มที่ 2 $X^2 = 8.723$, Sig. $X^2 = 0.059$, และ กลุ่มที่ 3 $X^2 = 0.055$, Sig. $X^2 = 0.917$) โดยในกลุ่มที่ 2 นั้น ประชากรในพื้นที่ชุมชนศึกษา ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48.65) ไม่ระบุความต้องการที่ชัดเจนแต่มีแนวโน้มที่ต้องการกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน ส่วนประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่นอกชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.43) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน ส่วน กลุ่มที่ 3 ประชาการศึกษาทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชน ส่วนใหญ่มีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน (ร้อยละ 71.62 และ 73.68) ตามลำดับ ส่วนทิศทางของระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน นั้นทั้งพื้นที่ศึกษาใน กลุ่มที่ 2 และ กลุ่มที่ 3 จะเป็นไปในลักษณะทิศทางเดียวกัน

9. กิจกรรมทางด้านสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน

ผลจากการวิเคราะห์

ระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน เมื่อพิจารณาตามลักษณะของประชากรที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชนในแต่ละกลุ่ม พบว่า (ตารางที่ 5.2 , ผ.1 , ผ.2 และ ผ.3)

ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ทั้งในและนอกพื้นที่ของชุมชน ในกลุ่มที่ 2 จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านด้านสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชนสูงกว่าในกลุ่มอื่น ๆ (ระดับค่าเฉลี่ย คะแนนความต้องการ 3.97 และ 4.26) รองลงมาเป็น กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่ 1 (ระดับค่าเฉลี่ยคะแนนความต้องการ 3.94, 4.03 และ 3.90, 3.74) ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการ กิจกรรมทางด้านสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชนทั้ง 3 กลุ่มศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กันใน 2 ลักษณะ คือ กลุ่มที่ 1 พบความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชนกับความต้องการ กิจกรรมทางด้านสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน ($X^2 = 23.535$, Sig. $X^2 = 0.000$) โดยประชาการศึกษาทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 58.44 และ 53.85 ตามลำดับ) มีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชนที่เหมือนกัน ส่วนทิศทางของระดับความต้องการของประชากรศึกษาทั้งที่อยู่ในพื้นที่และนอกพื้นที่ศึกษาในกลุ่มที่ 1 นี้จะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกัน ส่วนพื้นที่ศึกษาใน กลุ่มที่ 2 และ กลุ่มที่ 3 นั้น ไม่พบความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 2 (กลุ่มที่ 2 $X^2 = 5.623$, Sig. $X^2 = 0.194$, และ กลุ่มที่ 3 $X^2 = 0.690$, Sig. $X^2 = 0.870$) โดยในแต่ละกลุ่มของชุมชนศึกษา(กลุ่มที่ 2 และ กลุ่มที่ 3) ส่วนใหญ่ มีความต้องการกิจกรรมด้านสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน (โดยมีสัดส่วนความต้องการระหว่างประชากรศึกษาในและนอกพื้นที่

ของชุมชน ดังนี้ กลุ่มที่ 2 ร้อยละ 66.22 , 51.43 กลุ่มที่ 3 ร้อยละ 72.22 , 73.68) และเป็นไปในลักษณะทิศทางเดียวกัน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับความต้องการกิจกรรมต่างๆทั้ง 9 ประเภท ได้แก่ กิจกรรมทางด้านลานกีฬา สนามเด็กเล่น ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน ลานเต้นแอโรบิค สวนสาธารณะชุมชน ตลาดนัดชุมชน และห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน พบว่า ความต้องการกิจกรรมประเภทต่างๆ และระดับความต้องการของกลุ่มศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชน ไม่มีความแตกต่างกัน

5.1.4 ปัจจัยทางด้านลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการกิจกรรม จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครอบครัวหรือคู่สมรสกับระดับความต้องการกิจกรรมสาธารณะในแต่ละประเภทในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) (ตารางที่ ผ.4) พบว่า

1.1 กิจกรรมทางด้านลานกีฬา จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับระดับความต้องการกิจกรรมด้านลานกีฬา ในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 2 ($X^2 = 9.911$, Sig. $X^2 = 0.141$)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย และผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 56.28 และ 55.36)มีความต้องการกิจกรรมทางด้านลานกีฬาสูงกว่าผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการกิจกรรมด้านลานกีฬา นั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

1.2 กิจกรรมทางด้านลานสนามเด็กเล่น จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับระดับความต้องการกิจกรรมด้านสนามเด็กเล่นในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์กัน ($X^2 = 14.619$ Sig. $X^2 = 0.093$)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย และผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 33.17 และ 33.04) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านลานสนามเด็กเล่นสูงกว่าผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการกิจกรรมด้านลานสนามเด็กเล่นนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

1.3 กิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชม จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับระดับความต้องการกิจกรรมด้านด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชนใน

พื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 มีความสัมพันธ์กัน (X^2 = 18.864, Sig. X^2 = 0.006)

ผลจากการมีความสัมพันธ์ พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย และผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 25.13 และ 34.82) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชนสูงกว่าผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางกลับกันเดียวกัน

1.4 กิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน จากการวิเคราะห์หา

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับระดับความต้องการกิจกรรมด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์กัน (X^2 = 12.576, Sig, X^2 = 0.117)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย และผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 53.77 และ 55.36)มีความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนสูงกว่าผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการกิจกรรมด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

1.5 กิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับระดับความต้องการกิจกรรมด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์ (X^2 = 12.896, Sig. X^2 = 0.111)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย และผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 37.69 และ 47.32)มีความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชนสูงกว่าผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการกิจกรรมด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

1.6 กิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิค จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับระดับความต้องการกิจกรรมด้านลานเต้นแอโรบิคในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์กัน (X^2 = 12.821, Sig. X^2 = 0.116)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย ผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี และผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 45.45, 51.79และ 50.00) ไม่ระบุความต้องการที่ชัดเจนแต่มีแนวโน้มที่ไม่ต้องการกิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิค ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการ

กิจกรรมด้านลานเต้นแอโรบิคนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

1.7 กิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับระดับความต้องการกิจกรรมด้านสวนสาธารณะชุมชนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์ ($X^2 = 4.935$, Sig. $X^2 = 0.740$)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย และผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.85 และ 71.43) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชนสูงกว่าผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการกิจกรรมด้านสวนสาธารณะชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

1.8 กิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน ในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์ ($X^2 = 13.471$, Sig. $X^2 = 0.091$)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย และผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.21 และ 58.04) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านด้านตลาดนัดชุมชนสูงกว่าผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการกิจกรรมด้านตลาดนัดชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

1.9 กิจกรรมทางด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับระดับความต้องการกิจกรรมด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ตัวแปรทั้ง 2 ไม่มีความสัมพันธ์กัน ($X^2 = 5.657$, Sig. $X^2 = 0.674$)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย และผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64.47 และ 65.18) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชนสูงกว่าผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความต้องการกิจกรรมด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

จากการศึกษาปัจจัยทางด้านลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะระดับการศึกษากับความต้องการกิจกรรมประเภทต่าง ๆ พบว่า ส่วนใหญ่ ผู้มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย และผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี มีความต้องการกิจกรรมประเภท กิจกรรมทางด้านลานกีฬา สนามเด็กเล่น ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน สวนสาธารณะชุมชน ตลาดนัดชุมชน และห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน มากกว่า ผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วน

กิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิค ทั้งผู้มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย ผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี และผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ยังไม่ระบุความต้องการที่ชัดเจน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมประเภทต่างกับผู้มีระดับการศึกษาจะพบในกิจกรรมเดียว คือ กิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้กับความต้องการกิจกรรม

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนกับระดับความต้องการกิจกรรมสาธารณะในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) (ตารางที่ ผ.5) พบว่า

2.1 กิจกรรมทางด้านลานกีฬา จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านลานกีฬา ในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ ($X^2 = 4.217$, Sig. $X^2 = 0.920$)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า คนที่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนที่มีระดับรายได้น้อย (ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท และผู้มีระดับรายได้ 5,000 – 10,000 บาท) ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.7 และ ร้อยละ 56.76) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านลานกีฬามากกว่าคนที่มีรายได้สูง (ผู้มีระดับรายได้ 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท และผู้มีรายได้มากกว่า 15,000) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้กับความต้องการกิจกรรมทางด้านลานกีฬา นั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

2.2 กิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่น จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านสนามเด็กเล่นในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า มีความสัมพันธ์ ($X^2 = 26.126$, Sig. $X^2 = 0.008$)

ผลจากการมีความสัมพันธ์ สามารถ สรุปได้ว่า คนที่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนที่มีระดับรายได้น้อย (ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท และผู้มีระดับรายได้ 5,000 – 10,000 บาท) ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 61.7 และ ร้อยละ 58.11) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่นมากกว่าคนที่มีรายได้สูง (ผู้มีระดับรายได้ 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท และผู้มีรายได้มากกว่า 15,000) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านลานสนามเด็กเล่นนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางกลับกัน

2.3 กิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ ($X^2 = 15.976$, Sig. $X^2 = 0.064$)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า คนที่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนที่มีระดับรายได้สูง (ผู้มีระดับรายได้ 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท และผู้มีรายได้มากกว่า 15,000) ส่วนใหญ่(ร้อยละ 63.44 และ ร้อยละ 51.02) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชนมากกว่าคนที่มีรายได้น้อย (ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท และผู้มีระดับรายได้ 5,000 –10,000 บาท) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้กับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

2.4 กิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ ($X^2 = 9.689$, Sig. $X^2 = 0.064$)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า คนที่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนที่มีระดับรายได้น้อย (ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท และผู้มีระดับรายได้ 5,000 – 10,000 บาท) ส่วนใหญ่(ร้อยละ 36.17 และ ร้อยละ 29.73) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนมากกว่าคนที่มีรายได้สูง (ผู้มีระดับรายได้ 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท และผู้มีรายได้มากกว่า 15,000) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้กับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

2.5 กิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน จากการวิเคราะห์หาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า มีความสัมพันธ์ ($X^2 = 26.126$, Sig. $X^2 = 0.045$)

ผลจากการมีความสัมพันธ์ สรุปได้ว่า คนที่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนที่มีระดับรายได้น้อย (ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท และผู้มีระดับรายได้ 5,000 – 10,000 บาท) ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 31.91 และ ร้อยละ 46.62) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชนมากกว่าคนที่มีรายได้สูง (ผู้มีระดับรายได้ 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท และผู้มีรายได้มากกว่า 15,000) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้กับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางกลับกัน

2.6 กิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิค จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านลานเต้นแอโรบิคในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ ($X^2 = 18.324$, Sig. $X^2 = 0.102$)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า คนที่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนที่มีระดับรายได้สูง (ผู้มีระดับรายได้ 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท และผู้มีรายได้มากกว่า 15,000)

ส่วนใหญ่(ร้อยละ 25.0 และ ร้อยละ 25.0) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิคให้กับชุมชนมากกว่าคนที่มีรายได้น้อย (ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท และผู้มีระดับรายได้ 5,000 –10,000 บาท) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้กับความต้องการกิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิคนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

2.7 กิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านสวนสาธารณะชุมชนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ (X^2 = 8.073, Sig. X^2 = 0.791)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า คนที่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนที่มีระดับรายได้น้อย (ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท และผู้มีระดับรายได้ 5,000 – 10,000 บาท) ส่วนใหญ่(ร้อยละ 68.69 และ ร้อยละ 70.95) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชนใกล้เคียงกับคนที่มีรายได้สูง (ผู้มีระดับรายได้ 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท และผู้มีรายได้มากกว่า 15,000) (ร้อยละ 72.04 และ ร้อยละ 67.35) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้กับความต้องการกิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

2.8 กิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านตลาดนัดชุมชนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) พบว่า มีความสัมพันธ์ (X^2 = 37.135, Sig. X^2 = 0.000)

ผลจากการมีความสัมพันธ์ พบว่า คนที่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนที่มีระดับรายได้น้อย (ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท และผู้มีระดับรายได้ 5,000 – 10,000 บาท) ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 31.91 และ ร้อยละ 33.78) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชนมากกว่าคนที่มีรายได้สูง (ผู้มีระดับรายได้ 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท และผู้มีรายได้มากกว่า 15,000) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้กับระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางกลับกัน

2.9 กิจกรรมทางด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า มีความสัมพันธ์กัน (X^2 = 24.699 ,Sig. X^2 = 0.017)

ผลจากการมีความสัมพันธ์ พบว่า คนที่มีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนที่มีระดับรายได้น้อย (ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท ผู้มีระดับรายได้ 5,000 – 10,000 บาท และผู้มีระดับรายได้ 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท) ส่วนใหญ่(ร้อยละ 63.83 ,63.01 และ ร้อยละ

64.52) มีความต้องการกิจกรรมทางด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชนมากกว่าคนที่มีรายได้สูง (ผู้มีรายได้มากกว่า 15,000) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้กับระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้กับระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางกลับกัน

จากการศึกษาปัจจัยทางด้านลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะระดับรายได้กับความต้องการกิจกรรมประเภทต่าง ๆ พบว่า มีความแตกต่างกัน โดย ในส่วนของผู้มีรายได้น้อย (ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท และผู้มีระดับรายได้ 5,000 – 10,000 บาท) จะมีความต้องการกิจกรรมทางด้าน กิจกรรมทางด้านลานกีฬา สนามเด็กเล่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน ตลาดนัดชุมชน และห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน มากกว่า ผู้มีรายได้สูง ส่วนของผู้มีรายได้สูง (ผู้มีระดับรายได้ 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท และผู้มีรายได้มากกว่า 15,000 บาท) จะมีความต้องการกิจกรรมทางด้าน ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน และลานเต้นแอโรบิค มากกว่า ผู้มีรายได้ต่ำ (ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท ผู้มีระดับรายได้ 5,000 – 10,000 บาท) ส่วนกิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชน ทุกระดับรายได้มีความต้องการที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีระดับรายได้กับความต้องการกิจกรรม ประเภท กิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่น กิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน และกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน

5.1.5 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรม

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับระดับความต้องการกิจกรรมสาธารณะในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) (ตารางที่ ผ.6) พบว่า

1. กิจกรรมทางด้านลานกีฬา จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับระดับระดับความต้องการกิจกรรมด้านลานกีฬา ในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์($X^2 = 3.559$, Sig. $X^2 = 0.891$)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบครัวเรือน (เดี่ยว) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก , รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย , รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ลูกจ้าง ,และรูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง (และ) ญาติ มีความต้องการกิจกรรมทางด้านลานกีฬา ในระดับที่ ไม่แตกต่างกันมากนัก(ร้อยละ 54.59 , 60.47 ,56.52 และ 50.00) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านลานกีฬา นั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

2. กิจกรรมทางด้านลานสนามเด็กเล่น จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านลานสนามเด็กเล่นในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ (X^2 = 10.539, Sig. X^2 = 0.516)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบครัวเรือน (เดี่ยว) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ,จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านลานสนามเด็กเล่นน้อยกว่า (ร้อยละ 35.27) รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย , , รูปแบบครัวเรือน(ขยาย)ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก(และ) ลูกจ้าง ,และ รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง (และ) ญาติ (ร้อยละ 30.23 , 30.43 , และ 50.00) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านลานสนามเด็กเล่นนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

3. กิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) พบว่า มีความสัมพันธ์ (X^2 = 15.523, Sig. X^2 = 0.078)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบครัวเรือน (เดี่ยว) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ,จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชนเล่นน้อยกว่า (ร้อยละ 31.88) รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย , รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ลูกจ้าง ,และ รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง (และ) ญาติ (ร้อยละ 23.26 , 40.58 , และ 55.56) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

4. กิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ (X^2 = 5.848, Sig. X^2 = 0.920)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบครัวเรือน (เดี่ยว) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ,จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนน้อยกว่า (ร้อยละ 27.54) รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย , รูปแบบครัวเรือน(ขยาย)ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก(และ) ลูกจ้าง ,และ รูปแบบครัวเรือน(ขยาย)ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง (และ) ญาติ (ร้อยละ 25.59 , 31.88 , และ 33.33) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

5. กิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ (X^2 = 18.306, Sig. X^2 = 0.123)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบครัวเรือน(เดี่ยว)ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก , จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชนน้อยกว่า (ร้อยละ 39.13) รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย , รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ลูกจ้าง ,และ รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง (และ) ญาติ (ร้อยละ 51.16 , 33.33 , และ 61.11) ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรมทางด้าศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

6. กิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิค จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านลานเต้นแอโรบิคในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า มีความสัมพันธ์ (X^2 = 33.388, Sig. X^2 = 0.002)

ผลจากการมีความสัมพันธ์ พบว่า รูปแบบครัวเรือน (เดี่ยว) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ,จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิคน้อยกว่า (ร้อยละ 17.39) รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย , รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ลูกจ้าง ,และ รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง (และ) ญาติ (ร้อยละ 12.2 , 28.99 , และ 13.33) ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิคนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางกลับกัน

7. กิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านสวนสาธารณะชุมชนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ (X^2 = 18.998, Sig. X^2 = 0.188)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบครัวเรือน (เดี่ยว) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ,จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชนน้อยกว่า (ร้อยละ 72.46) รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย , รูปแบบครัวเรือน(ขยาย)ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ลูกจ้าง ,และ รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง (และ) ญาติ (ร้อยละ 69.77 , 59.42 , และ 88.89) ส่วนและความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

8. กิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านลานสนามเด็กเล่นในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า มีความสัมพันธ์ (X^2 = 24.942, Sig. X^2 = 0.018)

ผลจากการมีความสัมพันธ์ พบว่า รูปแบบครัวเรือน(เดี่ยว)ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ,จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชนน้อยกว่า (ร้อยละ 42.03) รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย , รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ลูกจ้าง ,และ รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง (และ) ญาติ (ร้อยละ 55.81 , 65.22 , และ 76.47) ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางกลับกัน

9. กิจกรรมทางด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับระดับความต้องการกิจกรรมด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชนในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ (X^2 = 18.986, Sig. X^2 = 0.103)

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบครัวเรือน (เดี่ยว) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ,จะมีระดับความต้องการกิจกรรมทางด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชนน้อยกว่า (ร้อยละ 66.99) รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย , รูปแบบครัวเรือน(ขยาย)ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก (และ) ลูกจ้าง ,และ รูปแบบครัวเรือน (ขยาย) ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง (และ) ญาติ (ร้อยละ 53.49 , 65.22 , และ76.47) ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรมทางด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชนนั้นจะมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

จากการศึกษาปัจจัยทางด้านลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรมประเภทต่าง ๆ พบว่า มีความแตกต่างกัน ดังนี้ รูปแบบของครอบครัวเดี่ยวมีความต้องการกิจกรรม สนามเด็กเล่น ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน ลานเต้นแอโรบิค สวนสาธารณะชุมชน ตลาดนัดชุมชน และห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน น้อยกว่ารูปแบบของครอบครัวขยาย ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรมประเภทต่าง ๆ พบความสัมพันธ์กับกิจกรรมประเภท ลานเต้นแอโรบิค กับตลาดนัดชุมชน

ผลจากการศึกษาความต้องการพื้นที่สาธารณะและลักษณะการใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) จะพบว่า

ประชากรในพื้นที่ศึกษาทั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และนอกพื้นที่ชุมชน ส่วนใหญ่ไม่มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับใช้สอยในชุมชน ส่วนทางด้านความต้องการที่จะนำเอาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)มาใช้ดำเนินการในกิจกรรมส่วนรวมของชุมชนนั้น ประชากรในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วย และกิจกรรมที่ประชากรศึกษามีความต้องการที่จะนำมาใช้ดำเนินการในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)นั้นพบว่ามีกิจกรรมหลักอยู่ 9 ประเภท คือ กิจกรรมทางด้านลานกีฬา สนามเด็กเล่น ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน ลานเต้นแอโรบิค สวนสาธารณะชุมชน ตลาดนัดชุมชน และห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชนซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ในแต่ละพื้นที่ของชุมชนศึกษาจะมีระดับความต้องการที่แตกต่างกัน

ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับความต้องการกิจกรรมสาธารณะที่ต้องการดำเนินการในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) พบว่า ประชาการศึกษาทั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชนและนอกพื้นที่ของชุมชนจะมีความต้องการกิจกรรมส่วนใหญ่ (ในระดับ " 4 " หรือ "ต้องการ ") ส่วนทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประชากรศึกษาทั้งที่อาศัยอยู่ในชุมชนและนอกชุมชมกับความต้องการกิจกรรมสาธารณะประเภทต่าง ๆ พบว่า ส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน

และปัจจัยทางด้านลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 3 ปัจจัย คือ ระดับการศึกษา รายได้ และรูปแบบของครัวเรือน จากการศึกษาและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยเหล่านี้กับระดับความต้องการกิจกรรม ทั้ง 9 ประเภท พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งผลจากการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ประชากรศึกษาทุกระดับการศึกษา ทุกระดับของรายได้ และทุกรูปแบบของครัวเรือน มีความต้องการกิจกรรม (ในระดับที่ 4 หรือ ระดับที่ " ต้องการ ") ส่วนระดับของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย กับระดับความต้องการกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะทิศทางเดียวกัน

5.2 วิเคราะห์ลักษณะของการมีส่วนร่วม และแนวทางการจัดการของชุมชน ในการดำเนินการกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)

5.2.1 ลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. ชุมชนกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)

ในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) จากการศึกษาและวิเคราะห์ ลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชนศึกษาที่มีต่อด้านการสนับสนุนทรัพยากรในกิจกรรมทั้ง 9 ประเภท ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว พบว่า ในแต่ละกลุ่มชุมชนศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม จะมี

ลักษณะของการมีส่วนร่วมอยู่ 4 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร ด้านการช่วยแรงงาน ช่วยค่าบำรุง ช่วยเมื่อให้ใช้บริการ และไม่ช่วยให้สำนักงานเขตวัฒนาเป็นผู้ดำเนินงาน เมื่อพิจารณาลักษณะของการมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรม จะพบว่า (ตารางที่ ผ.7)

2. กิจกรรมทางด้านลานกีฬา พบว่า ในกลุ่มที่ 1 ประชากรศึกษาส่วนใหญ่ทั้งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และนอกพื้นที่ของชุมชน จะให้การสนับสนุนทรัพยากรทางด้านแรงงานอย่างเดียว (ร้อยละ 55.3 และ 56.4) รองลงมาเป็นการช่วยค่าบำรุงอย่างเดียวเช่นกัน (ร้อยละ 22.4 และ 25.6) ตามลำดับ ส่วนในกลุ่มที่ 2 ประชากรศึกษาทั้งหมด (ในและนอกพื้นที่ของชุมชน) ส่วนใหญ่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนทรัพยากรในกิจกรรมประเภทลานกีฬา แต่มีความต้องการให้สำนักงานเขตวัฒนาเป็นผู้ดำเนินการ (ในพื้นที่ชุมชน ร้อยละ 38.4 และนอกพื้นที่ชุมชน ร้อยละ 30 ง) และพื้นที่ประชากรศึกษาในกลุ่มที่ 3 ลักษณะของการมีส่วนร่วมในการให้ความสนับสนุนทรัพยากรในกิจกรรมทาง

ด้านลานกีฬา จะมีความแตกต่างกัน โดยประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่จะให้การสนับสนุนทรัพยากรด้าน การช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว (ร้อยละ 31.9) ส่วนประชากรศึกษาที่อาศัยในพื้นที่นอกชุมชน จะให้การสนับสนุนกิจกรรมนี้ เมื่อไปใช้บริการ (ร้อยละ 39.5)

3. กิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่น พบว่า ส่วนใหญ่ประชากรในพื้นที่ศึกษากลุ่มที่ 1 ทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชน จะให้การสนับสนุนทรัพยากรด้านการมีส่วนร่วมในการ ช่วยแรงงานอย่างเดียว (โดยมีสัดส่วนร้อยละ 53.2 และ 43.6 ตามลำดับ) รองลงมาเป็นด้านช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว (โดยมีสัดส่วนร้อยละ 22.1 และ 30.8 ตามลำดับ) ส่วนพื้นที่ศึกษาในกลุ่มที่ 2 ประชากรศึกษาทั้งในและนอกพื้นที่ของชุมชน ไม่ต้องการการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรในกิจกรรมทางด้านกีฬา ส่วนใหญ่ต้องการให้สำนักงานเขตเป็นผู้ดำเนินการ (ในพื้นที่และนอกพื้นที่ของชุมชน ไม่ต้องการให้การสนับสนุนทรัพยากรในกิจกรรมทางด้านกีฬา แต่ต้องการให้สำนักงานเขตดำเนินการ ร้อยละ 36.1 และ 33.3) และพื้นที่ในกลุ่มที่ 3 ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 37.8) จะให้การสนับสนุนการช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว รองลงมา (ร้อยละ 17.6) จะช่วยเมื่อไปใช้บริการ

4. กิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน พบว่า ในกลุ่มที่ 1 ประชากรศึกษาทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชน ส่วนใหญ่จะมีลักษณะของการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรด้าน การช่วยค่าบำรุงอย่างเดียวและช่วยแรงงาน(และ)ช่วยเมื่อไปใช้บริการตามลำดับ (ในสัดส่วนร้อยละ 28.6 , 20.8 และ 38.5 , 28.23 ตามลำดับ) ส่วนในกลุ่มที่ 2 การสนับสนุนทรัพยากรในกิจกรรมด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน จะให้การสนับสนุนที่แตกต่างกัน คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 28.2) จะให้การสนับสนุนด้าน การ

ช่วยเมื่อไปใช้บริการ รองลงมา ชุมชนไม่ต้องการให้การสนับสนุนกิจกรรม แต่ต้องการให้สำนักงานเขตเป็นผู้ดำเนินการ (ร้อยละ 26.8) ส่วนประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นอกชุมชนนั้น ส่วนใหญ่จะให้การสนับสนุนในการช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว และช่วยค่าบำรุง(และ)ช่วยเมื่อไปใช้บริการ (ร้อยละ 38.9 และ 22.2) และกลุ่มที่ 3 ลักษณะของการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรของชุมชน ทั้งในและนอกพื้นที่ชุมชนจะมีลักษณะที่คล้ายกัน คือ ส่วนใหญ่จะให้การสนับสนุนทรัพยากรทางด้านการช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว (ร้อยละ 31.1 และ 21.1) ตามลำดับ

5. กิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน พบว่า ในกลุ่มพื้นที่ศึกษา กลุ่มที่ 1 ประชากรที่อาศัยอยู่ชุมชน ส่วนใหญ่ จะช่วยสนับสนุนกิจกรรมด้าน การช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว (ร้อยละ 32.5) รองลงมาจะให้การสนับสนุนกิจกรรม เมื่อไปใช้บริการ (ร้อยละ 23.4) ส่วนประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่นอกชุมชนส่วนใหญ่ จะช่วยเพื่อไปใช้บริการ (ร้อยละ 25.6) และช่วยแรงงาน(และ)ช่วยเมื่อไปใช้บริการ(ร้อยละ 23.1) ส่วนในพื้นที่ประชากรศึกษาในกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 นั้น ประชากรศึกษาส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชน จะให้การสนับสนุนกิจกรรมคล้ายกัน คือ ด้าน การช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว (ในสัดส่วนร้อยละ 55.6 , 47.4) ตามลำดับ

6. กิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนในแต่ละพื้นที่จะให้การสนับสนุนทรัพยากร ในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยในกลุ่มที่ 1 ประชากรศึกษาส่วนใหญ่ในชุมชน (ร้อยละ 39.0) จะให้การสนับสนุนทรัพยากร เมื่อไปใช้บริการ รองลงมา จะช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว (ร้อยละ 33.8) ส่วนประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นอกชุมชนนั้น ส่วนใหญ่จะให้การสนับสนุนทรัพยากรด้านการช่วยค่าบำรุงอย่างเดียวและช่วยเมื่อไปใช้บริการ ตามลำดับ (ร้อยละ 25.6 และ 20.5) กลุ่มที่ 2 ประชากรในส่วนที่อาศัย

อยู่ในชุมชน ส่วนใหญ่จะให้การสนับสนุนทรัพยากร เมื่อไปใช้บริการ (ร้อยละ 39.4) รองลงมา ประชากรในชุมชนต้องการให้สำนักงานเขตวัฒนาเป็นผู้ดำเนินการ(ร้อยละ 26.8) เช่นเดียวกับประชากรที่อาศัยอยู่นอกพื้นที่ของชุมชนนั้น ส่วนใหญ่(ร้อยละ 30.6) ต้องการให้สำนักงานเขตวัฒนาเป็นผู้ดำเนินการและในกลุ่มที่ 3 ส่วนใหญ่ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จะให้การสนับสนุนกิจกรรม เมื่อไปใช้บริการ รองลงมาจะเป็นการช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว (ร้อยละ 56.8 และ 31.1) ส่วนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นอกชุมชนนั้น ส่วนใหญ่จะให้การสนับสนุนทรัพยากรด้านการช่วยค่าบำรุงและช่วยเมื่อไปใช้บริการ (ร้อยละ 42.1 และ 34.2) ตามลำดับ

7. กิจกรรมประเภทลานเต้นแอโรบิคพบว่า ส่วนใหญ่ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชน ในพื้นที่ศึกษาทั้งกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรม แต่ต้องการให้สำนักงานเขตเป็นผู้ดำเนินการ (ในกลุ่มที่ 1 ในชุมชน

ร้อยละ 70.8 นอกชุมชน ร้อยละ 69.7 กลุ่มที่ 2 ในชุมชน ร้อยละ 73.4 และนอกชุมชน ร้อยละ 70.6 และในกลุ่มที่ 3 ในชุมชน ร้อยละ 76.0 นอกชุมชน ร้อยละ 73.7)

8. กิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชน ในกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่ประชากรศึกษาทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชน (ร้อยละ 32.5 และ 33.3) ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนกิจกรรม แต่ต้องการให้สำนักงานเขตวัฒนาเป็นผู้ดำเนินการ รองลงมาจะให้การสนับสนุนทรัพยากรด้านการช่วยเหลือแรงงานอย่างเดียว (ร้อยละ 31.2 และ 30.8) ส่วนในพื้นที่ศึกษา ในกลุ่มที่ 2 การสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรมมีลักษณะแบบเดียวกับกลุ่มที่ 1 โดยส่วนใหญ่ประชากรศึกษาทั้งในและนอกชุมชนในพื้นที่ศึกษาไม่

ต้องการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรม (ร้อยละ 62.0 และ 58.3) ตามลำดับ แต่ต้องการให้สำนักงานเขตวัฒนาเป็นผู้ดำเนินการ และในพื้นที่ศึกษาในกลุ่มที่ 3 ประชากรในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ ในชุมชน (ร้อยละ 33.3) ไม่ต้องการในการสนับสนุนกิจกรรม แต่ต้องการให้สำนักงานเขตเป็นผู้ดำเนินการ รองลงมาเป็นการสนับสนุนทรัพยากร เมื่อไปใช้บริการ (ร้อยละ 30.6) ส่วนในพื้นที่

นอกชุมชนนั้นประชากรศึกษาส่วนใหญ่ จะให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านการช่วยค่าบำรุงและช่วยเมื่อไปใช้บริการ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 28.9 เท่ากัน)

9. กิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน พบว่า ในพื้นที่ศึกษากลุ่มที่ 1 ประชากรศึกษาในชุมชนส่วนใหญ่จะให้การสนับสนุนทรัพยากร เมื่อไปใช้บริการ (ร้อยละ 26.0) รองลงมาจะให้การสนับสนุนทางด้านแรงงานอย่างเดียว (ร้อยละ 24.7) ส่วนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นอกชุมชนนั้น ส่วนใหญ่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร แต่ต้องการให้สำนักงานเขตวัฒนาเป็นผู้ดำเนินการ (ร้อยละ 43.2) รองลงมาจะให้การสนับสนุนในการช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว (ร้อยละ 35.1) ในพื้นที่ศึกษา กลุ่มที่ 2 ประชากรศึกษาส่วนใหญ่ทั้งในและนอกพื้นที่ชุมชน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 50.8 และ 32.3) ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรม แต่มีความต้องการให้สำนักงานเขตวัฒนาเป็นผู้ดำเนินการ รองลงมาประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชน ต้องการมีส่วนร่วมในด้านการสนับสนุนทรัพยากรด้านการช่วยค่าบำรุง (และ) ช่วยเมื่อไปใช้บริการ (ร้อยละ 16.9) ส่วนประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่นอกชุมชนจะให้การสนับสนุนทางด้านการช่วยแรงงานอย่างเดียว (ร้อยละ 32.3) และในพื้นที่ศึกษาในกลุ่มที่ 3 ส่วนใหญ่ประชากรศึกษาทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชน (ร้อยละ 44.6 และ 52.6) จะให้การสนับสนุนทรัพยากร เมื่อไปใช้บริการ รองลงมาจะเป็นการช่วยค่างบำรุงอย่างเดียว (ร้อยละ 40.5 และ 26.3) ตามลำดับ

10. กิจกรรมทางด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน พบว่าในกลุ่มที่ 1 ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชน ส่วนใหญ่จะให้การสนับสนุนกิจกรรม ด้านการช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว (ร้อยละ 27.3) รองลงมาเป็นการช่วยเมื่อไปใช้บริการ (ร้อยละ 23.4) ส่วนประชากรที่อาศัยอยู่นอกชุมชนนั้น ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 40.5) จะให้การสนับสนุนในการช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว ส่วนในกลุ่มที่ 2 ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 38.6)ไม่ต้องการสนับสนุนในการมีส่วนร่วมแต่ต้องการให้สำนักงานเขตเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนพื้นที่นอกชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 52.8) จะช่วยทางด้านค่าบำรุงอย่างเดียว เช่นเดียวกับในกลุ่มที่ 3 ส่วนใหญ่ประชากรศึกษาทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชน จะให้การสนับสนุนกิจกรรมในด้าน การช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว

5.5.2 รูปแบบและวิธีการเข้าร่วมกิจกรรม ในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชากรศึกษาในพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม เลือกรูปแบบและวิธีการเดินทางเข้าถึงประเภทกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ที่สำคัญ มี 4 วิธี คือ การเดินเท้า จักรยาน 2 ล้อ จักรยานยนต์ หรือมอเตอร์ไซค์ และรถยนต์ ส่วนรูปแบบในการ

เดินทางอาจใช้วิธีการเดินทางด้วยวิธีการเดียวหรือหลายวิธีควบคู่กัน จากการศึกษาพบว่า (ตารางที่ ผ.8)

1. กิจกรรมทางด้านลานกีฬา ในพื้นที่ศึกษาพบว่า กลุ่มที่ 1 ประชากรศึกษาทั้งที่อาศัยอยู่ในชุมชนและนอกชุมชน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.70 และ 61.5 ตามลำดับ) จะเลือกรูปแบบและวิธีการเดินทางเข้าถึงกิจกรรมทางด้านลานกีฬาในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ด้วยการใช้มอเตอร์ไซค์ ส่วนในพื้นที่ศึกษาในกลุ่มที่ 2 นั้น ประชากรศึกษาในพื้นที่ของชุมชนจะเลือกการเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมค่อนข้างหลากหลายในสัดส่วน ร้อยละที่ใกล้เคียงกันระหว่างการเดินเท้า การใช้จักรยาน 2 ล้อ และการใช้มอเตอร์ไซค์ (โดยมีสัดส่วนร้อยละ 26.0 , 28.8 และ 26.00 ตามลำดับ) ส่วนประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นอกชุมชน ส่วนใหญ่ จะเลือกการเดินทางด้วยการใช้จักรยาน 2 ล้อและ มอเตอร์ไซค์ (ร้อยละ 41.7 และ 33.30) และในกลุ่มพื้นที่ศึกษากลุ่มที่ 3 จะมีการเลือกรูปแบบในการเข้าถึงพื้นที่ ที่ใกล้เคียงกัน คือ ส่วนใหญ่ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชนจะเลือกการเข้าถึงพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรม ด้วยการใช้การเดินเท้า จักรยาน 2 ล้อ และการใช้มอเตอร์ไซค์ โดยในพื้นที่ในชุมชน มีสัดส่วนร้อยละ 38.30 , 26.00 , 34.30 และนอกพื้นที่ชุมชนมีสัดส่วน ร้อยละ 31.60 , 28.9 , 39.5 ตามลำดับ

2. กิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่นพบว่า ในพื้นที่ศึกษาในกลุ่มที่ 1 ประชากรศึกษาส่วนใหญ่ทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ (ร้อยละ 72.80 และ 53.90) จะเลือกรูปแบบและวิธีการเดินทางเข้าถึงกิจกรรมด้วยการใช้มอเตอร์ไซค์ ในสัดส่วนร้อยละค่อนข้างสูง เช่นเดียวกันกับกลุ่มที่ 3 ประชากรศึกษาทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกพื้นที่ของชุมชน จะมีวิธีการเลือกรูปแบบและการเดินทางเข้าถึงกิจกรรมที่คล้ายกัน โดยประชากรศึกษาในชุมชนและนอกชุมชน ส่วนใหญ่จะเลือกการเข้าถึงกิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่น ในพื้นที่ใต้ทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ด้วยการใช้มอเตอร์ไซค์ (สัดส่วนร้อยละ 54.00 และ ร้อยละ52.70 ตามลำดับ) รองลงมาเป็นการใช้จักรยาน 2 ล้อ ส่วนในพื้นที่ศึกษาใน กลุ่มที่ 2 นั้นประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่นโดยใช้การเดินเท้า (ร้อยละ 30.1) รองลงมาจะเป็นการใช้จักรยาน 2 ล้อ (ร้อยละ 28.7)และการใช้มอเตอร์ไซค์ (ร้อยละ 24.60) ส่วนประชากรศึกษาที่อยู่นอกชุมชนส่วนใหญ่จะใช้มอเตอร์ไซค์ (ร้อยละ 44.40)

3. กิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน พบว่า ประชากรศึกษาในกลุ่มที่ 1 และ กลุ่มที่ 3 ทั้งในและนอกพื้นที่ของชุมชน ส่วนใหญ่จะเลือกการเข้าถึงกิจกรรมทางด้านศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน ในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ด้วยการใช้มอเตอร์ไซค์ (ในกลุ่มที่ 1 ในชุมชน ร้อยละ 65.20 นอกชุมชน ร้อยละ 69.30 และกลุ่มที่ 3 ในชุมชน ร้อยละ 63.50 นอกชุมชน ร้อยละ 68.40) ส่วนในกลุ่มที่ 2 นั้น ในพื้นที่ชุมชนประชากรศึกษาส่วนใหญ่จะเลือกการเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมด้วยการเดินเท้า การใช้จักรยาน 2 ล้อ และมอเตอร์ไซค์ในสัดส่วนร้อยละที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 25.0 , 29.10 และ ร้อยละ27.70) ส่วนประชากรศึกษานอกพื้นที่ชุมชนนั้น ส่วนใหญ่ จะเลือกการเดินทางด้วยมอเตอร์ไซค์(ร้อยละ 52.80) ตามลำดับ

4. กิจกรรมทางด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน พบว่าประชากรในพื้นที่ศึกษา ทั้งในและนอกพื้นที่ของชุมชน ทั้ง 3 กลุ่มพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่เลือกรูปแบบและการเข้าถึงกิจกรรมด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวันเรียน ในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ด้วยการใช้มอเตอร์ไซค์ (ในกลุ่มที่ 1 ในพื้นที่ชุมชน ร้อยละ 80.50 พื้นที่นอกชุมชน ร้อยละ 84.50 ในกลุ่มที่ 2 ในพื้นที่ชุมชน ร้อยละ 34.80 พื้นที่นอกชุมชน ร้อยละ 63.90 และในกลุ่มที่ 3 พื้นที่ในชุมชน ร้อยละ 63.90 นอกชุมชน ร้อยละ 69.67)

5. กิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่ในพื้นที่ศึกษา ทั้ง 3 กลุ่ม จะมีรูปแบบและการเข้าถึงกิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน ในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) ที่เหมือนกันกัน โดยพบว่า ในพื้นที่ศึกษา กลุ่มที่ 1 ประชากรศึกษาส่วนใหญ่ในชุมชนจะเลือกและวิธีการเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมด้วยการใช้มอเตอร์ไซค์ (ร้อยละ 67.60) รองลงมาเป็นการใช้จักรยาน 2 ล้อ (ร้อยละ 28.60) ส่วนในพื้นที่

ศึกษานอกชุมชนส่วนใหญ่ประชาการศึกษาจะเลือกรูปแบบในการเข้าถึงกิจกรรมด้วยการใช้มอเตอร์ไซค์ (ร้อยละ 84.6) เช่นเดียวกับ กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ประชากรศึกษาส่วนใหญ่ทั้งในและนอกชุมชนจะเลือกวิธีการเข้าถึงกิจกรรมด้วยมอเตอร์ไซค์ (ในสัดส่วนร้อยละ ของประชากรศึกษา กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 ที่อาศัยอยู่ในชุมชนและนอกชุมชน เป็น ร้อยละ 33.30 , 58.40 และ 52.80 , 37.40 ตามลำดับ)

6. กิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิค พบว่า ในการเข้าถึงพื้นที่ดำเนินกิจกรรม ในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ของกิจกรรมทางด้านลานเต้นแอโรบิคนั้น ส่วนใหญ่ในกลุ่มศึกษาพื้นที่ 1 ทั้งประชากรศึกษาที่อาศัยในและนอกพื้นที่ชุมชน จะใช้รูปแบบและวิธีการเข้าถึงพื้นที่ด้วยการใช้มอเตอร์ไซค์(ร้อยละ 57.10 และ 63.60) ส่วน ในกลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่ประชากรศึกษาทั้งในและนอกพื้นที่ศึกษาจะเลือกรูปแบบการเข้าถึงกิจกรรมด้วยการใช้จักรยาน 2 ล้อ (ร้อยละ 32.80 และ 50.00) และ พื้นที่ในกลุ่มที่ 3 นั้น ทั้งในและนอกชุมชนประชากรศึกษาจะเลือกวิธีการเข้าถึงพื้นที่ดำเนินกิจกรรมที่เหมือนกัน โดยในชุมชน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 36.0) และพื้นที่นอกชุมชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 52.9) จะเลือกการเดินทางโดยการใช้การเดินเท้า

7. กิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชน พบว่า ในพื้นที่ศึกษากลุ่มที่ 1 ประชากรศึกษาที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่จะเลือกรูปแบบและวิธีการเดินทางเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) เพื่อดำเนินกิจกรรมทางด้านสวนสาธารณะชุมชน มอเตอร์ไซค์ (ร้อยละ 70.20) รองลงมาจะเป็นการใช้จักรยาน 2 ล้อ (ร้อยละ 28.60) ส่วนประชากรที่อาศัยอยู่นอกชุมชนนั้น ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.20) จะใช้มอเตอร์ไซค์ ส่วนในกลุ่มที่ 2 ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชน ส่วนใหญ่จะเลือกการเดินทางด้วย การใช้จักรยาน 2 ล้อ (ร้อยละ 34.7) รองลงมาจะเป็นการเดินเท้า (ร้อยละ 30.60) ส่วนประชากรที่อาศัยอยู่นอกชุมชนส่วนใหญ่จะใช้การเดินทางด้วยมอเตอร์ไซค์ (ร้อยละ 50.00) และในกลุ่มที่ 3 ประชากรศึกษาในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเลือกวิธีการเข้าถึงพื้นที่ด้วยการใช้มอเตอร์ไซค์ (ร้อยละ 39.2) และนอกพื้นที่ส่วนใหญ่จะเลือกวิธีการเข้าถึงพื้นที่ด้วยการเดินเท้าอย่างเดียว (ร้อยละ 47.40) ตามลำดับ

8. กิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน พบว่า ในแต่ละชุมชนจะมีรูปแบบในการเดินทางเพื่อที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมทางด้านตลาดนัดของชุมชน ที่เหมือนกันกัน กล่าวคือ ทุกชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม จะเลือกวิธีการเข้าถึงกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) โดยส่วนใหญ่จะใช้ มอเตอร์ไซค์ (โดยมีสัดส่วน ดังนี้ ในกลุ่มที่ 1 ประชากรศึกษาทั้งในและนอกชุมชน เลือกวิธีการเข้าถึงกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน โดยใช้ มอเตอร์ไซค์ ร้อยละ 55.90 และ 48.60 ในกลุ่มที่ 2 ประชากรศึกษาทั้งในและนอกชุมชน เลือกวิธีการเข้าถึงกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน โดยใช้ มอเตอร์ไซค์ ร้อยละ 37.60 และ 59.50 และในกลุ่มที่ 3

ประชากรศึกษาทั้งในและนอกชุมชน เลือกวิธีการเข้าถึงกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน โดยใช้ มอเตอร์ไซค์ ร้อยละ 48.70 และ 55.30 ตามลำดับ)

9. กิจกรรมทางด้านห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน พบว่า ในกลุ่มที่ 1 ประชากรศึกษาทั้งในและนอกชุมชนจะเลือกวิธีการเข้าถึงกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) เหมือนกัน โดยพบว่า ส่วนใหญ่จะเลือกการเข้าถึงด้วยการใช้มอเตอร์ไซค์ (ร้อยละ 45.30 และ 40.50) ส่วนในพื้นที่ศึกษาในกลุ่มที่ 2 รูปแบบที่ประชากรศึกษาเลือกใช้ในการเข้าถึงกิจกรรมมีความแตกต่าง ประชากรในพื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่จะเลือกการเข้าถึง

พื้นที่ด้วยวิธีการใช้จักรยาน 2 ล้อ (ร้อยละ 28.10) ส่วนประชากรนอกชุมชนนั้นจะใช้การเดินทางด้วยมอเตอร์ไซค์ (ร้อยละ 55.60) และกลุ่มที่ 3 ประชากรในและนอกพื้นที่ของชุมชนศึกษาส่วนใหญ่จะเลือกรูปแบบในการเข้าถึงพื้นที่ด้วยการใช้มอเตอร์ไซค์ ในสัดส่วนร้อยละ ที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 56.40 และ 55.60) ตามลำดับ

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการเข้าร่วมกิจกรรม ในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ของชุมชนศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ส่วนใหญ่ มีรูปแบบในการเดินทางเข้าถึงกิจกรรมที่คล้ายกัน โดยจะเห็นว่าในกลุ่มที่ 1 จากข้อมูลทางด้านลักษณะทางกายภาพในบทที่ 4 พบว่า ระยะทางในการเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) มีระยะทางที่ไกลที่สุด (ประมาณ 800 เมตร) รองลงมาเป็นกลุ่มที่ 2 (ระยะทาง 650 เมตร) และกลุ่มที่ 3 มีระยะทางใกล้ที่สุด(ระยะทางประมาณ 400 เมตร) แต่เมื่อพิจารณา การเข้าร่วมกิจกรรมและรูปแบบการเดินทาง พบว่า ในกลุ่มที่ 1 การเดินทางเข้าร่วมกิจกรรม โดยเฉพาะ กิจกรรมทางด้านนันทนาการ เช่น ลานกีฬา สนามเด็กเล่น ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน และสวนสาธารณะชุมชน จะมีสัดส่วน (ร้อยละ) ในการเข้าถึงพื้นที่เพื่อร่วมกิจกรรมสูงมาก (ร้อยละ 70 – 80) และเมื่อพิจารณารูปแบบ เส้นทางในการเข้าถึง พบว่า ตำแหน่งที่ตั้งกิจกรรมนั้น มีระบบโครงข่ายของถนนที่สะดวก ยวดยานพาหนะที่ใช้ถนน มีน้อยเนื่องจากเป็นถนน หรือซอย ปลายตัน และสิ้นสุดเส้นทางที่ใกล้เขตทางพิเศษ (ทางด่วน) พอดี เขตทางมีความร่มรื่น สามารถเข้าถึงด้วยการเดินเท้า หรือยวดยานพาหนะ เช่น มอเตอร์ไซค์ และจักรยาน 2 ล้อได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของของแบงส์และมาห์เลอร์ ที่พบว่า สวนสาธารณะที่มีผู้นิยมเข้าไปใช้เป็นจำนวนมาก คือ สวนสาธารณะที่สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก และสวนสาธารณะที่อยู่ห่างจากที่พักอาศัยมาก ยังมีผู้ใช้อยู่ ถ้าสามารถเข้าถึงได้ด้วยการเดินเท้าที่ดีและไม่อยู่ลับตาคน ส่วนในกลุ่มที่ 2 และ กลุ่มที่ 3 การเข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) รูปแบบในการเข้าถึงพื้นที่จะมีรูปแบบคล้ายกับกลุ่มที่ 1 แต่จะพบว่า เมื่อระยะทางในการเข้าถึงมีระยะทางที่น้อยลง(สั้นขึ้น) รูปแบบและการเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมสัดส่วน

ในการเดินทางระหว่าง การเดินเท้า จักรยาน 2 ล้อ และมอเตอร์ไซค์ จะมีสัดส่วนที่ใกล้กันเพิ่มขึ้น

5.2.3 ด้านการวางแผนและแนวทางการจัดการพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)

ในการศึกษาด้านการวางแผนและแนวทางในการจัดการพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) เพื่อใช้ดำเนินการกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละชุมชนนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ จะแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ ทางด้านการจัดการ ได้แก่ การติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ การทางพิเศษแห่งประเทศไทยในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน กรุงเทพมหานคร (ซึ่งเป็นหน่วยงานท้องถิ่นดูแลพื้นที่และดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดิน ได้แก่ สำนักงานเขตวัฒนา และสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร) การลงทุนพัฒนาเบื้องต้น ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง การบริหารทางด้านการดูแลและการบำรุงรักษา

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล (ตารางที่ 5.3) พบว่า ในการวางแผนการดำเนินงานในการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ชุมชนในพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม มีความต้องการให้หน่วยงานหลัก 3 หน่วยงาน คือ สำนักงานเขตวัฒนา สมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร (สก.) เขตวัฒนา ร่วมกับสมาชิกสภาเขตวัฒนา (สข.) ดำเนินการร่วมกัน และชุมชนในพื้นที่ดำเนินการ

นอกจากนี้ยังพบว่า จาก 3 หน่วยงานหลักที่ชุมชนศึกษา ทั้ง 3 กลุ่ม มีความต้องการให้มาดำเนินการทางด้านการวางแผนและการดำเนินงานนั้น สำนักงานเขตวัฒนาจะเป็นหน่วยงานที่ชุมชนศึกษาต้องการให้มาดำเนินการมากที่สุด ทั้ง 4 ขั้นตอน โดยจะเห็นว่า

ตารางที่ 5.3 แสดงค่าร้อยละของการดำเนินการที่ประชาชนต้องการให้หน่วยงานต่างๆมีส่วนร่วม

วิธีการ / พื้นที่ศึกษา	การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			การลงทุนพัฒนาเบื้องต้น (ค่าใช้จ่าย)			การบริหาร (ดูแล)			การบริหาร (บำรุงรักษา)		
	สำนักงานเขตดำเนินการ	ชุมชนดำเนินการ	สมาชิกสภาเขต สมาชิกสภากทม..	สำนักงานเขตดำเนินการ	ชุมชนดำเนินการ	สมาชิกสภาเขต สมาชิกสภากทม..	สำนักงานเขตดำเนินการ	ชุมชนดำเนินการ	สมาชิกสภาเขต สมาชิกสภากทม..	สำนักงานเขตดำเนินการ	ชุมชนดำเนินการ	สมาชิกสภาเขต สมาชิกสภากทม..
กลุ่มที่ 1												
ในชุมชน($\bar{X}$)	75.19	4.81	20.00	78.31	4.68	17.01	59.48	16.99	23.38	63.25	9.22	27.53
(SD)	23.26	10.08	25.18	20.67	11.54	21.34	27.43	26.74	28.96	25.63	16.60	28.62
พื้นที่นอกชุมชน($\bar{X}$)	70.77	15.38	13.85	82.31	8.21	10.00	53.59	31.82	14.62	69.74	14.10	16.15
(SD)	24.64	18.62	23.58	17.69	14.12	17.47	37.77	38.69	27.42	26.16	18.95	27.78
กลุ่มที่ 2												
ในชุมชน($\bar{X}$)	72.50	13.65	13.81	86.22	6.62	7.16	35.41	43.51	20.81	39.73	40.68	20.14
(SD)	30.84	18.70	25.16	20.65	13.17	14.67	32.36	36.20	32.59	34.64	35.82	32.12
พื้นที่นอกชุมชน($\bar{X}$)	68.29	13.71	17.43	84.86	2.86	12.29	53.14	32.86	13.71	49.43	24.57	26.29
(SD)	31.48	18.64	29.14	20.05	9.57	18.48	36.44	33.39	32.73	36.54	35.34	35.98
กลุ่มที่ 3												
ในชุมชน($\bar{X}$)	77.84	9.45	15.99	80.68	3.38	15.81	68.30	23.24	10.00	74.32	9.73	15.95
(SD)	23.60	20.47	24.50	25.77	10.76	23.41	32.32	30.79	19.51	29.10	20.87	24.04
พื้นที่นอกชุมชน($\bar{X}$)	77.63	3.42	18.95	75.00	0.79	24.21	75.79	8.42	15.79	24.21	5.26	20.53
(SD)	22.71	7.45	21.53	29.66	4.87	29.37	26.47	16.36	21.89	26.88	13.50	23.24
ค่าเฉลี่ย($\bar{X}$)	74.23	9.76	16.66	81.34	4.60	14.09	56.41	26.61	17.00	61.07	17.95	21.13
(SD)	26.19	17.02	24.84	22.80	11.49	21.45	34.17	33.11	27.83	32.67	28.17	28.88

ที่มา : ประชากรศึกษาที่สุ่มตัวอย่างทางภาคสนาม

ในพื้นที่ศึกษา กลุ่มที่ 1 ประชากรศึกษาทั้งที่อยู่ในชุมชนและพื้นที่นอกชุมชน มีความต้องการให้สำนักงานเขตวัฒนาเป็นผู้ดำเนินการด้านการจัดการทางด้านการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 75.19 และร้อยละ 70.77 ด้านการลงทุนในการพัฒนาเบื้องต้น (ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการก่อสร้าง) ประชากรในชุมชนต้องการให้สำนักงานเขตเป็นผู้ดำเนินการ ร้อยละ 78.31 ส่วนพื้นที่นอกชุมชนนั้น ร้อยละ82.31 และในส่วนของการบริหารด้านการดูแลและการบำรุงรักษานั้น ในชุมชนต้องการให้สำนักงานเขตดำเนินการ ร้อยละ 59.48 และ 63.25 และส่วนพื้นที่นอกชุมชนต้องการใช้สำนักงานเขตดำเนินการ ร้อยละ 53.59 และ 69.74 ตามลำดับ

พื้นที่การศึกษา กลุ่มที่ 2 ด้านการจัดการและการลงทุนพัฒนาเบื้องต้น ประชากรศึกษาส่วนใหญ่ ทั้งในชุมชนและพื้นที่นอกชุมชน มีความต้องการให้สำนักงานเขตวัฒนาเป็นผู้ดำเนินการ (ด้านการจัดการในชุมชนต้องการให้เขตวัฒนาดำเนินการ ร้อยละ 72.5 พื้นที่นอกชุมชน ร้อยละ 68.29 ต้องการลงทุนพัฒนาเบื้องต้น ในชุมชน ร้อยละ 86.22 พื้นที่นอกชุมชน ร้อยละ 4.86) ส่วนการบริหารทางด้านการดูแล การบำรุงรักษา พื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) นั้น บทบาทของชุมชนจะมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น โดยจะเห็นว่าในพื้นที่ กลุ่มที่ 2 ประชากรศึกษามีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารทางด้านการดูแลในสัดส่วน ร้อยละ 43.51 ส่วนพื้นที่นอกชุมชน ชุมชนศึกษาต้องการเข้ามามีส่วนร่วมร้อยละ 32.86 ส่วนการบริหาร ด้านการบำรุงรักษาพื้นที่ประชากรในชุมชนศึกษา มีความต้องการดำเนินการในสัดส่วน ร้อยละ 40.68 และประชากรในพื้นที่นอกชุมชน ร้อยละ 24.57

พื้นที่การศึกษา กลุ่มที่ 3 ส่วนใหญ่ประชากรศึกษาในพื้นที่กลุ่มนี้ ไม่ว่าจะอยู่ในชุมชนหรือพื้นที่นอกชุมชน มีความต้องการให้สำนักงานเขตวัฒนาเป็นผู้ดำเนินการทั้งหมดทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนทางด้านการจัดการในการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ในชุมชนให้เขตวัฒนาดำเนินการ ร้อยละ 77.84 นอกชุมชน ร้อยละ77.63) การลงทุนพัฒนาเบื้องต้น (ในชุมชนให้เขตวัฒนาดำเนินการ ร้อยละ 80.68 พื้นที่นอกชุมชน ร้อยละ 75.00) และด้านการบริหารดูแลและบำรุงรักษา (ในชุมชนให้เขตวัฒนาดำเนินการ ร้อยละ 68.30 และ 74.32 ส่วนพื้นที่นอกชุมชน ร้อยละ 75.79 และ 74.21) ตามลำดับ.

จากการศึกษาถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมในการวางแผนและแนวทางในการจัดการพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ของชุมชนตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าชุมชนจะไม่ได้ดำเนินการทั้งหมด แต่ลักษณะของการมีส่วนร่วมของชุมชนในแต่ละกลุ่ม กลุ่มของชุมชนศึกษา ได้แสดงถึงบทบาทและหน้าที่ของความเป็นพลเมืองในการร่วมกัน ระบุปัญหา (ความขาดแคลนพื้นที่ดำเนินการกิจกรรมด้านต่างๆตามความต้องการของชุมชน) ตลอดจนแนวทางในการดำเนินการกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ทางด่วน) ซึ่งเป็นแนวทางของธรรมรัฐ เพื่อที่จะให้การดำเนินงาน มีความโปร่งใส มีหน่วยงานที่สำนึกรับผิดชอบ และ

ให้ผู้ส่วนใช้กิจกรรมมีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกัน

ผลจากการศึกษาลักษณะของการมีส่วนร่วมและแนวทางการจัดการของชุมชนในการดำเนินงานในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า

ในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนศึกษาต้องการดำเนินงานในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) จากการศึกษาพบว่า ชุมชน มีลักษณะการมีส่วนร่วมอยู่ 4 ลักษณะ คือ การสนับสนุนทรัพยากรทาง ด้านการช่วยแรงงาน ช่วยค่าบำรุงเมื่อไปใช้บริการ และไม่ช่วยให้สำนักงานเขตดำเนินการ จากการศึกษา พบว่า ในแต่ละกลุ่มชุมชนศึกษา ทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชนจะให้การสนับสนุนกิจกรรมในลักษณะที่แตกต่างและไม่เหมือนกับ แต่ก็พอจะสังเกตได้ว่า ถ้าเป็นกิจกรรมสาธารณะที่เด่นชัด เช่น ลานเต้นแอโรบิค สวนสาธารณะชุมชน ตลาดนัดชุมชนและห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน กิจกรรมเหล่านี้ ชุมชนจะมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนน้อยและให้หน่วยงานภาครัฐ(สำนักงานเขตวัฒนา)ดำเนินการ แต่ถ้าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชากรในชุมชน ที่ชุมชนมีส่วนแบ่งในผลประโยชน์ ส่วนใหญ่ชุมชนจะให้การสนับสนุน เช่น ลานกีฬา สนามเด็กเล่น ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน เหล่านี้ ชุมชนจะให้การสนับสนุน เช่นเดียวกับรูปแบบวิธีการเดินทางเข้าร่วมในกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่าชุมชนศึกษามีรูปแบบในการเข้าถึงกิจกรรมหลักอยู่ 4 รูปแบบ คือ การเดินเท้า จักรยาน 2 ล้อ จักรยานยนต์หรือมอเตอร์ไซค์ และรถยนต์ จากการศึกษาพบว่า ในแต่ละกลุ่มพื้นที่ศึกษาทั้งในและนอกชุมชนมีการเข้าถึงกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางด่วนมีลักษณะในการเข้าถึงโดยใช้รูปแบบที่ต่างกัน. ส่วนทางด้านแนวทางการจัดการของชุมชมในการดำเนินงานกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางด่วน นั้น พบว่า ส่วนใหญ่ ทุกชุมชนศึกษาต้องการให้สำนักงานเขตวัฒนาเป็นผู้ดำเนินงาน.

บทที่ 6
สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิเคราะห์

จากการเข้าไปสำรวจและศึกษาข้อมูลในพื้นที่ของชุมชนต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่โดยรอบทางด่วนฉลองรัช ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงตั้งแต่สี่แยกคลองตันถึงคลองพระโขนง (ฝั่งขวาของ ถนนสุขุมวิท 77) พบว่ามีชุมชนในพื้นที่ จำนวน 6 ชุมชน คือ ชุมชนข้างสะพานคลองตัน ชุมชนพัฒนาบ้านสามอิน ชุมชนศาลาลอย ชุมชนเกษมสำราญ ชุมชนมีสุวรรณ 3 และชุมชนสุเหร่าบางมะเขือ ชุมชนเหล่านี้จ เกการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีต้นกำเหนิดมาจากชุมชนเดียว คือ ชุมชนพัฒนาบ้านสามอิน ซึ่งมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มาตั้งแต่ สมัยรัชการที่ 5 ประชากรที่อาศัยอยู่ส่วนใหญ่ (เดิม) ค่อนข้างมีฐานะ และมีที่ดินมาก ส่วนใหญ่จะให้ ลูกหลานญาติ เข้าไปอาศัย โดยให้เช่าในราคาที่ถูก หรือให้อาศัยอยู่โดยไม่เก็บค่าเช่า เมื่ออยู่ไปนาน ๆ ก็มีสมาชิกในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น พื้นที่อาศัยอยู่ก็คับแคบลง พื้นที่ใช้สอยมีจำกัด ไม่มีพื้นที่ใช้สอยสำหรับดำเนินกิจกรรมของชุมชน

จากการวิเคราะห์และการแปลความหมายของข้อมูล เพื่อหาปัจจัยที่ที่มีผลต่อความต้องการใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตการทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) กรณีศึกษา : ทางด่วนฉลองรัช (รามอินทรา - อาจณรงค์) ช่วงคลองพระโขนงถึงสี่แยกคลองตัน สามารถสรุปได้ดังนี้

6.1.1 ทางด้านความต้องการพื้นที่สาธารณะและลักษณะการใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)ของชุมชน พบว่า พื้นที่ศึกษาส่วนใหญ่ ทั้งพื้นที่อาศัยอยู่ในและนอกชุมชนไม่มีพื้นที่สาธารณะสำหรับ ใช้สอยในชุมชน ส่วนทางด้านของความต้องการพื้นที่สาธารณะในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) เพื่อที่จะนำมาพัฒนาใช้ดำเนินการในกิจกรรมของชุมชนนั้น ส่วนใหญ่(ร้อยละ 90) ทั้งในชุมชนและนอกชุมชนเห็นด้วย

6.1.2 ด้านพฤติกรรมและความต้องการกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า มีกิจกรรมหลักอยู่ 9 ประเภท ที่ชุมชนต้องการใช้สอยและดำเนินการในพื้นที่ว่าง ในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) คือ กิจกรรมทางด้านลานกีฬา สนามเด็กเล่น ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน ลานเต้นแอโรบิค สวนสาธารณะชุมชน ตลาดนัดชุมชน และห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน ส่วนทางด้านของความต้องการใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) เพื่อกิจกรรมประเภทต่าง ๆ นั้น พบว่าในแต่ละกลุ่มของชุมชนศึกษาทั้งในและนอกพื้นที่มีความต้องการกิจกรรมที่ไม่แตกต่างกัน

6.1.3 ปัจจัยทางด้านลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ พบว่า

1. ระดับการศึกษากับความต้องการกิจกรรมประเภทต่าง ๆ พบว่า ส่วนใหญ่ ผู้มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมปลาย และผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี มีความต้องการกิจกรรมประเภท กิจกรรมทางด้านลานกีฬา สนามเด็กเล่น ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน สวนสาธารณะชุมชน ตลาดนัดชุมชน และห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน มากกว่า ผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

2. ระดับ รายได้กับความต้องการกิจกรรมประเภทต่าง ๆ พบว่ามีความแตกต่างกัน โดยในส่วนของผู้มีรายได้น้อย (ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท และผู้มีระดับรายได้ 5,000 – 10,000 บาท) จะมีความต้องการกิจกรรมทางด้าน กิจกรรมทางด้านลานกีฬา สนามเด็กเล่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน ตลาดนัดชุมชน และห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน มากกว่า ผู้มีรายได้สูง (ผู้มีระดับรายได้ 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท และผู้มีรายได้มากกว่า 15,000 บาท) ส่วนของผู้มีรายได้สูง จะมีความต้องการกิจกรรมทางด้าน ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน และลานเต้นแอโรบิค มากกว่า ผู้มีรายได้น้อย นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับรายได้มีความสัมพันธ์กับระดับความต้องการกิจกรรม บางประเภท เช่น กิจกรรมทางด้านสนามเด็กเล่น กิจกรรมทางด้านศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน และกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน

3. ด้านรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรมประเภทต่าง ๆ พบว่า รูปแบบของครอบครัวเดี่ยว มีความต้องการกิจกรรม สนามเด็กเล่น ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน ลานเต้นแอโรบิค สวนสาธารณะชุมชน ตลาดนัดชุมชน และห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน น้อยกว่ารูปแบบของครอบครัวขยาย ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างรูปแบบครัวเรือนกับความต้องการกิจกรรมประเภทต่าง ๆ พบมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมบางประเภท เช่น ลานเต้นแอโรบิค กับตลาดนัดชุมชน

6.1.4 ด้านลักษณะของการมีส่วนร่วม และแนวทางการจัดการของชุมชน ในการดำเนินการกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) พบว่า ชุมชนกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)จะมีลักษณะของการมีส่วนร่วมอยู่ 4 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร ด้านการช่วยแรงงาน ช่วยค่าบำรุง ช่วยเมื่อให้ใช้บริการ และไม่ช่วยให้สำนักงานเขต (เขตวัฒนา) เป็นผู้ดำเนินงาน

6.1.5 ส่วนรูปแบบและวิธีการเข้าร่วมกิจกรรม ในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) พบว่า ประชากรศึกษาในพื้นที่ศึกษา ทั้งในและนอกพื้นที่ เลือกรูปแบบและวิธีการเดินทางเข้าถึงประเภทกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ที่สำคัญ มี 4 วิธี คือ การเดินเท้า จักรยาน 2 ล้อ จักรยานยนต์ หรือมอเตอร์ไซค์ และรถยนต์ ส่วนรูปแบบในการเดินทางอาจใช้

วิธีการเดินทางด้วยวิธีการเดียวหรือหลายวิธีควบคู่กัน นอกจากนี้ยังพบว่า ถ้าชุมชนอยู่ไกลพื้นที่ เช่นชุมชนข้างสะพานคลองตัน การเดินทาง จะใช้ยวดยานพาหนะ เช่น มอเตอร์ไซค์ จักรยาน 2 ล้อ แต่ถ้าชุมชนอยู่ใกล้สัดส่วนการใช้ การเดินเท้า จักรยาน 2 ล้อ จักรยานยนต์ หรือมอเตอร์ไซค์ จะมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน

6.1.6 ด้านการวางแผนและแนวทางการจัดการพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) พบว่า ในการวางแผนและแนวทางในการจัดการพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) เพื่อใช้ดำเนินการกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละชุมชนนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ จะแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ ทางด้านการจัดการ ได้แก่ การติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่ง ได้แก่ การทางพิเศษแห่งประเทศไทยในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน กรุงเทพมหานคร (ซึ่งเป็นหน่วยงานท้องถิ่นดูแลพื้นที่และดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดิน ได้แก่สำนักงานเขตวัฒนา และสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร) การลงทุนพัฒนาเบื้องต้น ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง การบริหารทางด้านการดูแลและการบำรุงรักษา จากการศึกษาพบว่า ในการวางแผนการดำเนินงานในการพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ชุมชนในพื้นที่ศึกษามีความต้องการให้หน่วยงานหลัก 3 หน่วยงาน คือ สำนักงานเขตวัฒนา สมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร (สก.) เขตวัฒนา ร่วมกับสมาชิกสภาเขตวัฒนา (สข.) ดำเนินการร่วมกัน กับชุมชนในพื้นที่ดำเนินการ นอกจากนี้ยังพบว่า จาก 3 หน่วยงานหลักที่ชุมชนศึกษา มีความต้องการให้มาดำเนินการทางด้านการวางแผนและการดำเนินงานนั้น สำนักงานเขตวัฒนาจะเป็นหน่วยงานที่ชุมชนศึกษาต้องการให้มาดำเนินการมากที่สุด ทั้ง 4 ขั้นตอน

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากข้อสรุปข้างต้นส่งผลให้เกิดข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในส่วนของความต้องการกิจกรรมของชุมชนในพื้นที่ศึกษา ทั้ง 9 ประเภท นั้นควรจะมีการวางแผนในการดำเนินการให้ชัดเจนเพราะว่าบางกิจกรรมจะมีลักษณะดำเนินการที่แตกต่างกัน เช่น กิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านการเล่นกีฬา กับกิจกรรมทางด้านตลาดนัดชุมชน ควรจะมีการแยกพื้นที่ให้ชัดเจน

2. ในส่วนของการสนับสนุนทรัพยากรในแต่ละกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ประชากรศึกษามีข้อจำกัดในการสนับสนุน โดยเฉพาะการสนับสนุนทางด้านกำลังทรัพย์(การเงิน) เพราะส่วนใหญ่ประชากรมีรายได้น้อย ซึ่งจะมีผลต่อระดับของการมีส่วนร่วม ดังนั้น ภาครัฐ(สำนักงานเขตวัฒนา)ควรจะให้การสนับสนุนทางด้านการเงิน ที่ไม่ใช่เป็นการให้เปล่าหรือลงทุนให้ทั้งหมด แต่เป็นลักษณะการลงทุนร่วมในสัดส่วนที่ประชาการในชุมชนพอรับได้ ซึ่งจะส่งผลให้ ชุมชนเห็นคุณค่าในการพัฒนาพื้นที่และรู้สึกเป็นเจ้าของ ทำให้

การพัฒนาพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ง่ายและมีความยั่งยืน.

3. ในส่วนของพื้นที่ว่างบริเวณใต้ทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) ที่จะนำมาใช้ในการกำหนดเป็นที่ตั้งกิจกรรมประเภทต่าง ๆตามความต้องการของชุมชนในแต่ละกลุ่มนั้น เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่ม และความเหมาะ สามารถพิจารณา และเสนอแนะกิจกรรมได้ ดังนี้

3.1 กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย พื้นที่ของชุมชน ข้างสะพานคลองตัน ชุมชนเกษมสำราญและพื้นที่นอกชุมชน จุดที่เหมาะสมที่น่าจะนำมาใช้พิจารณาเป็นจุดที่ตั้งกิจกรรม ได้แก่ จุดที่แสดงหมายเลข 1 (ภาพที่ 6.1) เพราะเป็นจุดที่ใกล้ที่สุดของชุมชน มีระบบโครงข่ายถนนเข้าถึงพื้นที่โดยสะดวก เส้นทางที่ใช้ สามารถเข้าถึงโดย ใช้ซอยจิตรอารี ซอยพาณิชอนันต์ ซึ่งถนน ซอย มีความกว้าง 6 เมตร ส่วนกิจกรรมที่นำมาใช้นั้น น่าจะเป็นกิจกรรมทางด้านนันทนาการ เช่น ลานกีฬา สนามเด็กเล่น ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ศูนย์บริการสาธารณะสุขชุมชน ลานเต้นแอโรบิค สวนสาธารณะชุมชน ห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือ เป็นต้น

3.2 กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย พื้นที่ของชุมชน พัฒนาบ้านสามอิน ชุมชนศาลาลอย และพื้นที่นอกชุมชน จุดที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กำหนดเป็นที่ตั้งกิจกรรม ได้แก่ หมายเลข 2 (ภาพที่ 6.1) การเข้าถึงพื้นที่สามารถใช้เส้นทาง ทางด้านหลังหมู่บ้านเกษมสำราญ เป็น ถนน ซอย ที่มีความกว้าง 6 เมตร ชุมชนที่อาศัยในบริเวณนี้ ส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยว มีฐานะดี กิจกรรมที่น่าจะนำมาใช้ในบริเวณนี้ น่าจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวของทางด้านนันทนาการ เช่น เดียวกับบริเวณ ในกลุ่มที่ 2

3.3 กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย พื้นที่ของชุมชน มีสุวรรณ 3 ชุมชนสุเหร่าบางมะเขือ และพื้นที่นอกชุมชน จุดที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กำหนดเป็นที่ตั้งกิจกรรม ได้แก่ หมายเลข 4 (ภาพที่ 6.1) การเข้าถึงพื้นที่สามารถใช้เส้นทางในซอยแสงทิพย์ หรือเส้นทางด้านหลังของชุมชนสุเหร่าบางมะเขือ มีความกว่าง 6 เมตร มีประชากรอยู่หนาแน่น เป็นพื้นที่ที่พัฒนาแล้ว กิจกรรมที่จะนำมาดำเนินการในจุดนี้สามารถนำมาดำเนินการได้เหมาะสมทั้ง 9 กิจกรรม (ตามความต้องการของชุมชน)

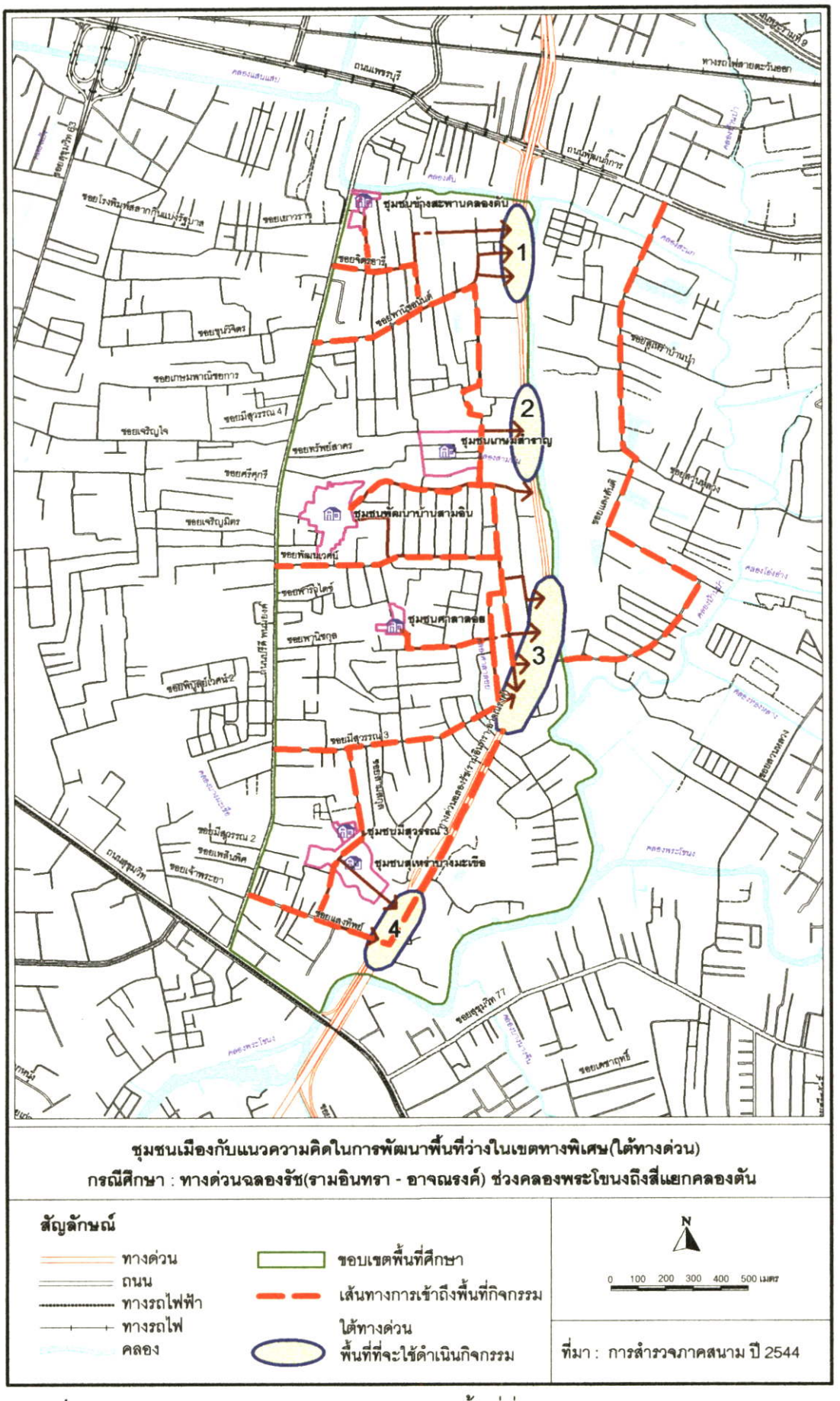

ภาพที่ 6.1 แสดงศักยภาพและความเหมาะสมของพื้นที่ที่จะนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรม

เมื่อพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ (ภาพรวม) ของกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษาทั้งหมด โดยพิจารณา จากโครงสร้างทางกายภาพ (บทที่ 4) ได้แก่ จำนวนประชากร ระบบโครงข่ายถนน และการเข้าถึงพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) รวมทั้งความเป็นไปได้ที่ชุมชนจะดำเนินกิจกรรมให้มีความยั่งยืนและสัมฤทธิผล จะพบว่า ตำแหน่งหมายเลข 3 น่าจะมีความเหมาะสมที่สุด ที่จะนำกิจกรรม ทั้ง 9 กิจกรรมมาใช้ เพราะจะเห็นว่า ทางด้านโครงข่ายถนนนั้น สามารถเข้าออกได้ ตั้งแต่ถนนพัฒนาการ เข้าตามซอยแสงสันติ แล้วเข้ามายังพื้นที่ได้ และยังสามารถเดินทางออกทางด้านถนนสุขุมวิท (ทางตอนใต้) และถนน เพชรบุรี (ทางตอนเหนือ) โดยใช้ซอยสุขุมวิท 71 ส่วนโครงข่ายถนนย่อยสามารถเข้าถึงได้ทุกชุมชน.และเส้นทางนี้ยังผ่านพื้นที่ใต้ทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

ชัยพร วิชชาวุธ. 2521. พฤติกรรมของมนุษย์. ในสุจิต บุญบงกร, ไพฑูรย์ สินลารัตน์, และศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล (บรรณาธิการ), มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรยุทธ บุญมี. 2541. สังคมเข้มแข็ง ธรรมรัฐแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สายธาร.

สุธาวัลย์ เสถียรไทย. 2544. ธรรมาภิบาลการมีส่วนร่วมของประชาชนและขบวนการทางสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : บริษัท โรงพิมพ์เดือนตุลา จำกัด.

สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. 2540. การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์.

พิทยา ว่องกุล. 2541. ธรรมรัฐ : จุดเปลี่ยนประเทศไทย. กรุงเทพฯ : บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

ไพบูลย์ เจริญทรัพย์. 2534. การส่งเสริมและการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท นวกนกจำกัด.

ประยูรศักดิ์ ชลายนเดชะ. 2539. มุสลิมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โครงการ หอสมุดกลาง อิสลาม สุลต่านสุไลมาน.

วิทยานิพนธ์ และงานวิจัย

กรรณิกา ชมดี. 2524. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เนตรนภิส นาควัชระ และ สุวัฒนา สุกใส. 2521. ทัศนคติและความพอใจต่อสภาวะแวดล้อมของผู้พักอาศัยในหมู่บ้านจัดสรร. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. 2523. พฤติกรรมของผู้อยู่อาศัยกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเคหะสงเคราะห์แบบแฟลต : โครงการเคหะสงเคราะห์ดินแดงห้วยขวาง ประชานิเวศน์บอนไก่. กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

----------. 2524. พฤติกรรมของผู้อยู่อาศัยกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเคหะสงเคราะห์แบบแฟลต : โครงการเคหะสงเคราะห์ดินแดงห้วยขวาง ประชานิเวศน์บอนไก่. กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีระ อินพันทัง. 2523. อิทธิพลของสภาพแวดล้อมในสำนักงานที่มีต่อพฤติกรรมของผู้ใช้ การศึกษากรณีตัวอย่างสำนักงานใหญ่ของธนาคารกสิกรไทยและธนาคารศรีนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พันธุดา บุญเหลือหล่อ. 2523. อิทธิพลของลักษณะทางกายภาพของเคหชุมชนเมืองที่มีต่อความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้อยู่อาศัย : การศึกษาชุมชนที่มีถนนแบบปลายตันกับแบบตาราง. วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุเมธ ทรายแก้ว. 2524. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วารสาร เอกสาร และหนังสือพิมพ์

การเคหะแห่งชาติ. 2519. "มาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของการเคหะแห่งชาติ." กรุงเทพฯ : การเคหะแห่งชาติ, กระทรวงมหาดไทย.

โกวิท กระจ่างธรรม. "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ." วารสารสังคมพัฒนา.ปีที่ 9 ฉบับที่ 8 (พ.ย. – ธ.ค.2524) : 31-37.

ขนิฏฐา กาญจนรังษีนนท์. 2541. "เครื่องมือส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชุมชน." เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนักพัฒนาทรัพยากรบุคคล, กรมการพัฒนาชุมชน,

เสน่ห์ จามริก. "Good Governance และธรรมรัฐ"ผู้จัดการรายวัน. (21 พฤษภาคม2541) : 8.

ประสาน มฤคพิทักษ์. "แท้ที่จริงธรรมรัฐ คือการสร้างความดีงามร่วมกัน." มติชน. (29 พฤษภาคม 2541) : 6.

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. "จิตวิทยาสภาพแวดล้อม : การแนะนำวิชา." วารสารวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2524) : 79-100.

หนังสือภาษาอังกฤษ

Bell, Gwen, Randall, Edwina, and Roeder, Judith E.R. 1973. Urban Environments and Human Behavior : An Annotated Bibliography. Stroudsburg : Pennsylvania : Dowden,Hutchinson&Ross.

Hist, Paul and Graham Thompson. 1996. Globalization in Question. Oxford : Blackwell, Publishers, Ltd.

Morris, R.N. and Mogey, John. 1968. The Socciology of Housing : Studies at Berinsfield. 2d ed. Oxford: Alden&Mowbray.

Nottridge,Harold E. 1972. The sociology of Urban Living. London: Routledge & Kegan Paul.

Articles

Bangs, H.P.,Jr.and Mahler,S. Users of Local Parks

ภาคผนวก

ตารางที่ ผ.1 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมสาธารณะประเภทต่างๆ ของประชากรที่อยู่ในและนอกชุมชนในกลุ่มที่ 1

กิจกรรม	ระดับความต้องการ (ร้อยละ					x^2
	5	4	3	2	1	(Sig. X^2)
1) ลานกีฬา*						
ในชุมชน	41.56	48.05	9.09	1.30	0.00	2.764
นอกชุมชน	38.46	58.97	2.56	0.00	0.00	(0.446)
2) สนามเด็กเล่น*						
ในชุมชน	44.16	54.55	1.3	0.00	0.00	0.316
นอกชุมชน	41.03	56.41	2.56	0.00	0.00	(0.927)
3) ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน*						
ในชุมชน	22.08	54.55	19.48	3.90	0.00	1.508
นอกชุมชน	28.21	46.15	17.95	7.69	0.00	(0.683)
4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน*						
ในชุมชน	32.47	46.75	16.88	3.90	0.00	1.863
นอกชุมชน	33.46	43.59	17.95	0.00	0.00	(0.671)
5) ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน*						
ในชุมชน	32.47	51.95	12.99	2.60	0.00	2.215
นอกชุมชน	33.33	51.28	7.69	7.69	0.00	(0.550)
6) ลานเต้นแอโรบิค**						
ในชุมชน	1.30	11.69	70.13	16.88	0.00	10.201
นอกชุมชน	5.13	17.95	48.72	20.51	7.69	(0.030)
7) สวนสาธารณะชุมชน*						
ในชุมชน	11.69	76.62	10.39	1.30	0.00	2.073
นอกชุมชน	20.51	69.23	10.26	0.00	0.00	(0.673)
8) ตลาดนัดชุมชน***						
ในชุมชน	59.74	38.96	0.00	0.00	1.30	23.535
นอกชุมชน	33.33	38.46	15.38	10.26	2.56	(0.00)
9) ห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน***						
ในชุมชน	16.88	58.44	22.08	2.60	0.00	23.535
นอกชุมชน	17.95	53.85	17.95	5.13	5.13	(0.000)

หมายเหตุ 5-ต้องการอย่างมาก 4-ต้องการ 3-เฉย ๆ 2-ไม่ต้องการ 1-ไม่ต้องการอย่างมาก

*p< 0.10 **p < 0.05 ***p < 0.01

ตารางที่ ผ.2 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมสาธารณะประเภทต่างๆ ของประชากรที่อยู่ในและนอกชุมชนในกลุ่มที่ 2

กิจกรรม	ระดับความต้องการ (ร้อยละ)					x^2 (Sig. X^2)
	5	4	3	2	1	
1) ลานกีฬา*						
ในชุมชน	20.27	66.22	13.51	0.00	0.00	1.870
นอกชุมชน	31.43	60.00	8.57	0.00	0.00	(0.415)
2) สนามเด็กเล่น*						
ในชุมชน	20.27	64.86	13.51	0.00	1.35	6.966
นอกชุมชน	37.14	54.29	5.71	2.86	0.00	(0.100)
3) ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน*						
ในชุมชน	27.03	63.51	8.11	1.35	0.00	6.157
นอกชุมชน	45.71	54.29	0.00	0.00	0.00	(0.075)
4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน*						
ในชุมชน	14.86	64.86	16.22	2.70	1.35	2.219
นอกชุมชน	20.00	68.57	11.43	0.00	0.00	(0.769)
5) ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน*						
ในชุมชน	18.92	63.51	16.22	1.35	0.00	1.097
นอกชุมชน	25.71	60.00	14.29	0.00	0.00	(0.860)
6) ลานเต้นแอโรบิต*						
ในชุมชน	2.70	28.38	44.59	22.97	1.35	4.577
นอกชุมชน	0.00	42.86	45.71	11.43	0.00	(0.334)
7) สวนสาธารณะชุมชน*						
ในชุมชน	27.03	66.22	5.41	0.00	1.35	5.623
นอกชุมชน	42.86	51.43	2.86	2.86	0.00	(0.196)
8) ตลาดนัดชุมชน*						
ในชุมชน	2.70	25.68	48.65	20.27	2.70	8.723
นอกชุมชน	2.86	51.43	25.71	14.29	5.71	(0.059
9) ห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน*						
ในชุมชน	27.03	66.22	5.41	1.35	0.00	5.623
นอกชุมชน	42.86	51.43	2.86	2.86	0.00	(0.194)

หมายเหตุ 5-ต้องการอย่างมาก 4– ต้องการ 3-เฉย ๆ 2-ไม่ต้องการ 1-ไม่ต้องการอย่างมาก

*p< 0.10 **p < 0.05 ***p < 0.01

ตารางที่ ผ.3 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมสาธารณะประเภทต่างๆ ของประชากรที่อยู่ในและนอกชุมชนในกลุ่มที่ 3

กิจกรรม	ระดับความต้องการ (ร้อยละ)					x^2 (Sig. X^2)
	5	4	3	2	1	
1) ลานกีฬา*						
ในชุมชน	29.73	52.70	17.57	0.00	0.00	3.409
นอกชุมชน	44.74	47.37	7.89	0.00	0.00	(0.191)
2) สนามเด็กเล่น*						
ในชุมชน	31.08	56.76	10.81	1.35	0.00	3.611
นอกชุมชน	47.37	47.37	5.26	0.00	0.00	(0.296)
3) ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน*						
ในชุมชน	48.65	48.65	2.70	0.00	0.00	2.798
นอกชุมชน	36.84	63.16	0.00	0.00	0.00	(0.264)
4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน*						
ในชุมชน	35.14	51.35	5.41	6.76	1.35	3.808
นอกชุมชน	31.58	63.16	0.00	0.00	0.00	(0.453)
5) ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน*						
ในชุมชน	64.86	28.38	5.41	1.35	0.00	2.894
นอกชุมชน	73.68	26.32	0.00	0.00	0.00	(0.417)
6) ลานเต้นแอโรบิต*						
ในชุมชน	1.41	9.86	30.99	43.66	14.08	2.111
นอกชุมชน	0.00	11.11	41.67	38.89	8.33	(0.781)
7) สวนสาธารณะชุมชน*						
ในชุมชน	14.86	82.43	2.70	0.00	0.00	10.014
นอกชุมชน	36.84	60.53	0.00	2.63	0.00	(0.006)
8) ตลาดนัดชุมชน*						
ในชุมชน	25.68	71.62	2.70	0.00	0.00	0.055
นอกชุมชน	23.68	73.68	2.63	0.00	0.00	(0.917)
9) ห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน*						
ในชุมชน	12.50	72.22	12.50	2.78	0.00	0.690
นอกชุมชน	15.79	73.68	7.89	2.63	0.00	(0.870)

ที่มา : จากการสำรวจทางภาคสนาม

หมายเหตุ 5-ต้องการอย่างมาก 4– ต้องการ 3-เฉย ๆ 2-ไม่ต้องการ 1-ไม่ต้องการอย่างมาก

*p< 0.10 **p < 0.05 ***p < 0.01

ตารางที่ ผ.4 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมสาธารณะประเภทต่าง ๆ ของผู้มีการศึกษาในระดับต่าง ๆ

กิจกรรม	ระดับความต้องการ (ร้อยละ)					x^2 (Sig. X^2)
	5	4	3	2	1	
1) ลานกีฬา*						
ผู้มีระดับการศึกษา ไม่เกินมัธยมปลาย	29.15	56.28	14.07	0.50	0.00	9.911
ผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี	36.61	55.36	8.04	0.00	0.00	(0.141)
ผู้มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี	11.61	11.61	0.00	0.00	0.00	
2) สนามเด็กเล่น*						
ผู้มีระดับการศึกษา ไม่เกินมัธยมปลาย	33.17	59.80	7.04	0.00	0.00	14.619
ผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี	33.04	56.25	8.04	0.89	0.00	(0.093)
ผู้มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี	61.54	34.62	3.85	0.00	0.00	
3) ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน*						
ผู้มีระดับการศึกษา ไม่เกินมัธยมปลาย	25.13	53.77	16.58	4.02	0.5	18.864
ผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี	34.82	55.36	7.14	1.79	0.89	(0.006)
ผู้มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี	26.92	69.23	3.85	0.00	0.00	
4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน*						
ผู้มีระดับการศึกษา ไม่เกินมัธยมปลาย	25.13	53.77	16.58	4.02	1.50	12.576
ผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี	34.82	55.36	7.14	1.79	1.89	(0.117)
ผู้มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี	26.92	69.23	3.85	0.00	0.00	
5) ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน*						
ผู้มีระดับการศึกษา ไม่เกินมัธยมปลาย	37.69	45.73	14.07	2.01	0.50	12.896
ผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี	47.32	48.21	2.68	0.89	89.00	(0.111)
ผู้มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี	34.62	53.85	11.54	0.00	0.00	
6) ลานเต้นแอโรบิค*						
ผู้มีระดับการศึกษา ไม่เกินมัธยมปลาย	2.53	23.23	45.45	25.25	3.54	12.821
ผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี	0.89	11.61	51.79	26.79	8.63	(0.116)
ผู้มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี	0.00	18.18	50.00	31.82	0.00	
7) สวนสาธารณะชุมชน*						
ผู้มีระดับการศึกษา ไม่เกินมัธยมปลาย	23.62	70.85	4.52	1.01	0.00	4.935
ผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี	19.64	71.43	7.14	0.89	0.89	(0.740)
ผู้มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี	30.77	61.54	7.69	0.00	0.00	

ตารางที่ ผ.4 (ต่อ)

กิจกรรม	ระดับความต้องการ (ร้อยละ)					x^2 (Sig. X^2)
	5	4	3	2	1	
8) ตลาดนัดชุมชน*						
ผู้มีระดับการศึกษา ไม่เกินมัธยมปลาย	29.15	41.21	18.09	9.05	2.51	13.471
ผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี	24.11	58.04	11.61	5.36	0.89	(0.091)
ผู้มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี	19.23	61.54	19.23	0.00	0.00	
9) ห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน*						
ผู้มีระดับการศึกษา ไม่เกินมัธยมปลาย	18.78	64.47	13.20	2.51	1.02	5.657
ผู้มีระดับการศึกษา ปวช, ปวส, ปริญญาตรี	16.96	65.18	13.39	4.46	0.00	(0.674)
ผู้มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี	7.69	73.08	19.23	0.00	0.00	

หมายเหตุ 5-ต้องการอย่างมาก 4 - ต้องการ 3-เฉย ๆ 2-ไม่ต้องการ 1-ไม่ต้องการอย่างมาก

*p< 0.10 **p < 0.05 ***p < 0.01

ตารางที่ ผ.5 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมสาธารณะประเภทต่าง ๆ ของผู้มีรายได้ในระดับต่าง ๆ

กิจกรรม	ระดับความต้องการ (ร้อยละ)					x^2
	5	4	3	2	1	(Sig. X^2)
1) ลานกีฬา*						
ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท	27.66	61.70	10.64	0.00	0.00	
ผู้มีระดับรายได้ 5,000-10,000 บาท	32.43	56.76	10.14	0.68	0.00	4.217
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 10,000						
แต่ไม่เกิน 15,000 บาท	34.41	51.61	13.98	0.00	0.00	(0.920)
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 15,000	38.78	53.06	8.16	0.00	0.00	
2) ลานสนามเด็กเล่น***						
ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท	34.04	61.70	4.26	0.00	0.00	
ผู้มีระดับรายได้ 5,000-10,000 บาท	37.84	58.11	4.05	0.00	0.00	26.126
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 10,000						
แต่ไม่เกิน 15,000 บาท	41.94	43.01	11.83	1.08	2.15	(0.008)
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 15,000	16.33	73.47	10.20	0.00	0.00	
3) ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน*						
ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท	27.66	61.70	10.64	0.00	0.00	
ผู้มีระดับรายได้ 5,000-10,000 บาท	36.49	49.32	10.14	4.05	0.00	15.976
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 10,000						
แต่ไม่เกิน 15,000 บาท	25.81	63.44	9.68	1.08	0	0.064
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 15,000	46.94	51.02	2.04	0.00	0.00	
4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน*						
ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท	36.17	48.94	14.89	0.00	0.00	
ผู้มีระดับรายได้ 5,000-10,000 บาท	29.73	52.70	12.84	4.05	68.00	9.689
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 10,000						
แต่ไม่เกิน 15,000 บาท	26.88	58.06	9.68	4.3	1.08	(0.644)
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 15,000	20.41	65.31	14.29	0.00	0.00	
5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน*						
ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท	39.91	48.94	19.15	0.00	0.00	
ผู้มีระดับรายได้ 5,000-10,000 บาท	46.62	41.22	8.78	2.70	0.68	21.357
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 10,000						
แต่ไม่เกิน 15,000 บาท	44.09	49.46	4.3	1.08	1.08	(0.045)
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 15,000	24.49	59.18	16.33	0.00	0.00	

ตารางที่ ผ.5 (ต่อ)

กิจกรรม	ระดับความต้องการ (ร้อยละ)					x^2 (Sig. X^2)
	5	4	3	2	1	
6) ลานเต้นแอโรบิค*						
ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท	2.17	28.26	54.35	15.22	0.00	
ผู้มีระดับรายได้ 5,000-10,000 บาท	1.37	19.18	43.84	30.82	4.79	18.324
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท	2.08	25.00	35.45	29.17	8.33	(0.102)
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 15,000	2.08	25.00	35.42	29.17	8.33	
7) สวนสาธารณชุมชน*						
ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท	21.28	68.09	8.51	2.13	0.00	
ผู้มีระดับรายได้ 5,000-10,000 บาท	21.62	70.95	6.76	0.68	0.00	8.073
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท	21.51	72.04	4.3	1.08	1.08	(0.791)
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 15,000	30.61	67.35	2.04	0.00	0.00	
8) ตลาดนัดชุมชน*						
ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท	31.91	36.17	12.77	12.77	19.15	
ผู้มีระดับรายได้ 5,000-10,000 บาท	33.78	42.57	16.22	6.08	1.35	37.135
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท	16.13	65.59	12.9	4.3	1.08	(0.000)
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 15,000	20.41	44.90	24.49	4.08	6.12	
9) ห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน*						
ผู้มีระดับรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท	10.64	63.83	17.02	8.51	0.00	
ผู้มีระดับรายได้ 5,000-10,000 บาท	20.55	63.01	11.64	3.42	1.37	24.699
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท	12.90	64.52	21.51	1.08	0.00	(0.017)
ผู้มีระดับรายได้มากกว่า 15,000	22.45	75.51	2.04	0.00	0.00	

หมายเหตุ 5-ต้องการอย่างมาก 4 - ต้องการ 3-เฉย ๆ 2-ไม่ต้องการ 1-ไม่ต้องการอย่างมาก

*p< 0.10 **p < 0.05 ***p < 0.01

ตารางที่ ผ.6 แสดงการเปรียบเทียบความต้องการกิจกรรมสาธารณะประเภทต่าง ๆของรูปแบบครอบครัว

กิจกรรม	ระดับความต้องการ (ร้อยละ)					X2 (Sig. X^2)
	5	4	3	2	1	
1) อาชีพ*						
รูปแบบครัวเรือน(เดี่ยว) พ่อ แม่ ลูก	34.30	54.59	10.63	0.48	0.00	3.559
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)-ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย	30.23	60.47	9.30	0.00	0.00	(0.891)
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)ลูกจ้าง	33.33	56.52	10.14	0	0	
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง(และ)ญาติ	27.78	50	22.22	0	0	
2) สนามเด็กเล่น*						
รูปแบบครัวเรือน(เดี่ยว) พ่อ แม่ ลูก	35.27	57.49	6.28	0.48	0.48	10.539
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)-ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย	30.23	60.47	9.3	0	0	(0.516)
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)ลูกจ้าง	30.43	56.52	13.04	0.00	0.00	
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง(และ)ญาติ	50.00	44.44	5.56	0.00	0.00	

หมายเหตุ 5 - ต้องการอย่างมาก 4 - ต้องการ 3 - เฉย ๆ 2 - ไม่ต้องการ 1 - ไม่ต้องการอย่างมาก

* $p < 0.10$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

ตารางที่ ผ.6 (ต่อ)

กิจกรรม	ระดับความต้องการ (ร้อยละ)					x^2 (Sig. X^2)
	5	4	3	2	1	
3) ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน*						
รูปแบบครัวเรือน(เดี่ยว) พ่อ แม่ ลูก	31.88	55.56	10.63	1.93	0.00	15.523
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)-ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย	23.26	62.79	6.98	6.98	0.00	(0.078)
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)ลูกจ้าง	40.58	52.17	7.25	0.00	0.00	
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง(และ)ญาติ	55.56	44.44	0.00	0.00	0.00	
4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน*						
รูปแบบครัวเรือน(เดี่ยว) พ่อ แม่ ลูก	27.54	54.59	14.49	2.42	0.97	5.848
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)-ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย	25.58	62.79	6.98	4.65	0.00	(0.920)
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)ลูกจ้าง	31.88	53.62	11.59	2.90	0.00	
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง(และ)ญาติ	33.33	55.56	5.56	5.56	0.00	

หมายเหตุ 5 - ต้องการอย่างมาก 4 - ต้องการ 3 - เฉย ๆ 2 - ไม่ต้องการ 1 - ไม่ต้องการอย่างมาก

* $p < 0.10$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

ตารางที่ ผ.6 (ต่อ)

กิจกรรม	ระดับความต้องการ (ร้อยละ)					x^2 (Sig. X^2)
	5	4	3	2	1	
5) ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน*						
รูปแบบครัวเรือน(เดี่ยว) พ่อ แม่ ลูก	39.13	47.34	12.56	0.97	0.00	18.306
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)- ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย	51.16	37.21	4.65	4.65	2.33	(0.123)
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)ลูกจ้าง	33.33	56.52	7.25	1.45	1 45	
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง(และ)ญาติ	61.11	33.33	5.56	0.00	0.00	
6) สนามเด็นแอโรบิค**						
รูปแบบครัวเรือน(เดี่ยว) พ่อ แม่ ลูก	2.42	17.39	51.69	26.09	2.42	33.388
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)- ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย	2.44	12.20	56.10	21.95	7.32	(0.002)
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)ลูกจ้าง	0.00	28.99	40.58	21.74	8.70	
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง(และ)ญาติ	0.00	13.33	6.67	60.00	20.00	

หมายเหตุ 5 - ต้องการอย่างมาก 4 - ต้องการ 3 - เฉย ๆ 2 - ไม่ต้องการ 1 - ไม่ต้องการอย่างมาก

* $p < 0.10$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

ตารางที่ ผ.6 (ต่อ)

กิจกรรม	ระดับความต้องการ (ร้อยละ)					x^2 (Sig. X^2)
	5	4	3	2	1	
7) สวนสาธารณะชุมชน*						
รูปแบบครัวเรือน(เดี่ยว) พ่อ แม่ ลูก	22.22	72.46	4.35	0.97	0.00	18.998
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)-ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย	16.28	69.77	9.30	2.33	2.33	(0.188)
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)ลูกจ้าง	31.88	59.42	8.70	0.00	0.00	
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง(และ)ญาติ	11.11	88.89	0.00	0.00	0.00	
8) ตลาดนัดชุมชน**						
รูปแบบครัวเรือน(เดี่ยว) พ่อ แม่ ลูก	29.95	42.03	17.87	9.66	0.48	24.942
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)-ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย	18.60	55.81	13.95	6.98	4.65	(0.018)
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)ลูกจ้าง	17.39	65.22	14.49	2.90	0.00	
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง(และ)ญาติ	17.65	76.47	5.88	0.00	0.00	

หมายเหตุ 5 - ต้องการอย่างมาก 4 - ต้องการ 3 - เฉย ๆ 2 - ไม่ต้องการ 1 - ไม่ต้องการอย่างมาก

* $p < 0.10$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

ตารางที่ ผ.6 (ต่อ)

กิจกรรม	ระดับความต้องการ (ร้อยละ)					x^2
	5 (ร้อยละ)	4 (ร้อยละ)	3 (ร้อยละ)	2 (ร้อยละ)	1 (ร้อยละ)	(Sig. X^2)
9) ห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน*						
รูปแบบครัวเรือน(เดี่ยว) พ่อ แม่ ลูก	16.99	66.99	13.59	2.43	0.00	18.986
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)- ครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย	18.60	53.49	16.28	6.99	4.65	(0.103)
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก(และ)ลูกจ้าง	17.39	65.22	14.49	2.90	0.00	
รูปแบบครัวเรือน(ขยาย) พ่อ แม่ ลูก ลูกจ้าง(และ)ญาติ	17.65	76.47	5.88	0.00	0.00	

หมายเหตุ 5 - ต้องการอย่างมาก 4 - ต้องการ 3 - เฉย ๆ 2 - ไม่ต้องการ 1 - ไม่ต้องการอย่างมาก

* $p < 0.10$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

ตารางที่ ผ.7 แสดงลักษณะการสนับสนุนกิจกรรมประเภทต่าง ๆในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)(ค่าร้อยละ)

กลุ่ม / ประเภทกิจกรรม	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม		รวมทั้งหมด
	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	
1) สนามกีฬา									
ช่วยแรงงานอย่างเดียว	55.3	56.4	15.1	19.4	26.4	10.5	32.28	28.76	30.16
ช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว	22.4	25.6	8.2	19.4	31.9	21.1	20.84	22.03	21.19
ช่วยเมื่อไปใช้บริการ	3.9	7.7	20.5	16.7	20.8	39.5	15.07	21.29	17.97
ช่วยแรงงานและช่วยค่าบำรุง	1.3	5.1	6.8	11.1	6.9	7.9	5	8.03	6.44
ช่วยแรงงานและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	0	2.6	5.5	2.8	0	5.3	1.83	3.57	2.87
ช่วยค่าบำรุงและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	2.6	0	5.5	0	1.4	2.6	3.17	0.87	1.99
ไม่ช่วยให้สำนักงานเขตวัฒนาดำเนินการ	14.5	2.6	38.4	30.6	12.5	13.2	21.81	15.46	19.57
2) สนามเด็กเล่น									
ช่วยแรงงานอย่างเดียว	53.2	43.6	19.4	16.7	16.2	2.7	29.6	21	25.3
ช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว	22.1	30.8	6.9	22.2	37.8	37.8	22.27	30.27	26.27
ช่วยเมื่อไปใช้บริการ	6.5	10.3	20.8	11.1	17.6	21.6	14.97	14.33	14.65
ช่วยแรงงานและช่วยค่าบำรุง	6.5	0	6.9	11.1	9.5	13.5	7.63	8.2	7.92
ช่วยแรงงานและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	1.3	10.3	5.6	0	4.1	5.4	3.67	5.23	4.45
ช่วยค่าบำรุงและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	0	0	4.2	5.6	4.1	8.1	2.77	4.57	3.67
ไม่ช่วยให้สำนักงานเขตวัฒนาดำเนินการ	10.4	5.1	36.1	33.3	10.8	10.8	19.1	16.4	17.75

ตารางที่ ผ.7 (ต่อ)

กลุ่ม / ประเภทกิจกรรม	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม		รวมทั้งหมด
	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	
3) ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน									
ช่วยแรงงานอย่างเดียว	14.3	10.3	8.5	8.3	4.1	5.3	8.96	7.96	8.46
ช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว	28.6	38.5	22.5	38.9	31.1	21.1	27.38	32.82	30.10
ช่วยเมื่อไปใช้บริการ	5.2	12.8	28.2	8.3	17.6	15.8	16.99	12.30	14.64
ช่วยแรงงานและช่วยค่าบำรุง	16.9	0	5.6	11.1	13.5	13.2	11.99	8.10	10.04
ช่วยแรงงานและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	20.8	28.2	5.6	0	12.2	18.4	12.86	15.53	14.19
ช่วยค่าบำรุงและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	5.2	7.7	2.8	22.2	16.2	18.4	8.06	16.09	12.08
ไม่ช่วยให้สำนักงานเขตวัฒนาดำเนินการ	9.1	2.6	26.8	11.1	5.4	7.9	13.76	7.20	10.48
4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน									
ช่วยแรงงานอย่างเดียว	15.6	7.7	9.9	8.3	2.8	5.3	9.43	7.10	8.27
ช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว	32.5	20.5	29.6	47.2	55.6	47.4	39.22	38.38	38.80
ช่วยเมื่อไปใช้บริการ	11.7	25.6	16.9	2.8	23.6	31.6	17.39	20.01	18.70
ช่วยแรงงานและช่วยค่าบำรุง	10.4	17.6	5.6	13.9	8.3	5.3	8.10	12.27	10.18
ช่วยแรงงานและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	23.4	23.1	7	0	1.4	0	10.60	7.70	9.15
ช่วยค่าบำรุงและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	2.6	2.6	11.3	16.7	6.9	5.3	6.93	8.20	7.57
ไม่ช่วยให้สำนักงานเขตวัฒนาดำเนินการ	3.9	2.6	19.7	11.1	1.4	5.3	8.33	6.34	7.33

ตารางที่ ผ.7 (ต่อ)

กลุ่ม / ประเภทกิจกรรม	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม		รวมทั้งหมด
	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	
5) ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน									
ช่วยแรงงานอย่างเดียว	6.5	15.4	11.3	8.3	4.1	2.6	7.29	8.76	8.03
ช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว	33.8	25.6	11.3	11.1	31.1	42.1	25.37	26.26	25.82
ช่วยเมื่อไปใช้บริการ	39	20.5	39.4	27.8	56.8	34.2	45.02	27.49	36.26
ช่วยแรงงานและช่วยค่าบำรุง	1.3	2.6	2.8	16.7	5.4	5.3	3.16	8.20	5.68
ช่วยแรงงานและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	13	17.9	4.2	0	0	5.3	5.73	7.73	6.73
ช่วยค่าบำรุงและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	2.6	7.7	4.2	5.6	1.4	0	2.73	4.43	3.58
ไม่ช่วยให้สำนักงานเขตวัฒนาดำเนินการ	3.9	10.3	26.8	30.6	1.4	10.5	10.69	17.13	13.91
6) ลายเต้นแอโรบิค									
ช่วยแรงงานอย่างเดียว	20.8	9.1	7.8	8.8	4	5.3	10.87	7.73	9.30
ช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว	4.2	0	1.6	2.9	4	10.5	3.27	4.47	3.87
ช่วยเมื่อไปใช้บริการ	4.2	18.2	10.9	11.8	16	10.5	10.37	13.50	11.93
ช่วยแรงงานและช่วยค่าบำรุง	0	3	1.6	5.9	0	0	0.53	2.97	1.75
ช่วยแรงงานและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	0	0	4.7	0	0	0	1.57	0.00	0.78
ช่วยค่าบำรุงและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	0	0	0	0	0	0	0.00	0.00	0.00
ไม่ช่วยให้สำนักงานเขตวัฒนาดำเนินการ	70.8	69.7	73.4	70.6	76	73.7	73.40	71.33	72.37

ตารางที่ ผ.7 (ต่อ)

กลุ่ม / ประเภทกิจกรรม	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม		รวมทั้งหมด
	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	
7) สวนสาธารณะชุมชน									
ช่วยแรงงานอย่างเดียว	31.20	30.80	7.00	27.80	19.40	7.90	19.20	22.17	20.68
ช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว	23.40	25.60	5.60	2.80	12.50	28.90	13.83	19.10	16.47
ช่วยเมื่อไปใช้บริการ	7.80	10.30	16.90	5.60	30.60	28.90	18.43	14.93	16.68
ช่วยแรงงานและช่วยค่าบำรุง	1.30	0.00	2.80	2.80	1.40	2.60	1.83	1.80	1.82
ช่วยแรงงานและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	1.30	0.00	4.20	0.00	2.80	5.30	2.77	1.77	2.27
ช่วยค่าบำรุงและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	2.60	0.00	1.40	2.80	0.00	0.00	1.33	0.93	1.13
ไม่ช่วยให้สำนักงานเขตวัฒนาดำเนินการ	32.50	33.30	62.00	58.30	33.30	26.30	42.60	39.30	40.95
8) ตลาดนัดชุมชน									
ช่วยแรงงานอย่างเดียว	24.70	8.10	12.30	32.30	8.10	0.00	15.03	13.47	14.25
ช่วยค่าบำรุงอย่างเดียว	14.30	35.10	4.60	22.60	40.50	26.30	19.79	28.00	23.90
ช่วยเมื่อไปใช้บริการ	26.00	2.70	9.20	3.20	44.60	52.60	26.59	19.50	23.05
ช่วยแรงงานและช่วยค่าบำรุง	5.20	8.10	1.50	6.50	0.00	5.30	2.23	6.63	4.43
ช่วยแรงงานและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	6.50	2.70	4.60	3.20	1.40	2.60	4.17	2.83	3.50
ช่วยค่าบำรุงและช่วยเมื่อไปใช้บริการ	3.90	0.00	16.90	0.00	1.40	0.00	7.40	0.00	3.70
ไม่ช่วยให้สำนักงานเขตวัฒนาดำเนินการ	19.50	43.20	50.80	32.30	4.10	13.20	24.79	29.57	27.18

ตารางที่ ผ.8 แสดงการเดินทางเพื่อทำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ของแต่ละกลุ่ม (ร้อยละ)

กลุ่ม / ประเภทกิจกรรม	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม		รวมทั้งหมด
	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	
1) ลานกีฬา									
การเดินเท้า	5.20	23.00	26.00	11.10	38.30	31.60	23.19	21.93	45.12
จักรยาน 2 ล้อ	9.10	5.20	28.80	41.70	26.00	28.90	21.29	25.23	46.52
มอเตอร์ไซค์	85.70	61.50	26.00	33.30	34.30	39.50	48.65	44.77	93.42
รถยนต์	0.00	10.30	19.20	13.90	1.40	0.00	6.87	8.07	14.94
2) สนามเด็กเล่น									
การเดินเท้า	0.00	15.40	30.10	5.60	14.90	10.50	15.00	10.50	25.50
จักรยาน 2 ล้อ	27.30	15.40	28.70	36.10	29.70	36.80	28.57	29.42	57.99
มอเตอร์ไซค์	72.80	53.90	24.60	44.40	54.00	52.70	50.47	50.31	100.78
รถยนต์	0.00	15.40	16.50	13.90	1.40	0.00	5.97	9.76	15.73
3) ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน									
การเดินเท้า	6.20	12.80	25.00	2.80	10.80	13.20	12.20	9.60	21.80
จักรยาน 2 ล้อ	26.00	7.70	29.10	33.30	23.00	18.40	26.60	19.80	46.40
มอเตอร์ไซค์	65.20	69.30	27.70	52.80	63.50	68.40	53.20	63.50	116.70
รถยนต์	2.60	10.30	18.10	11.10	2.70	0.00	7.10	7.10	14.20

ตารางที่ ผ.8 (ต่อ)

กลุ่ม / ประเภทกิจกรรม	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม		รวมทั้งหมด
	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	
4) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน									
การเดินเท้า	3.90	5.10	18.10	0.00	9.70	18.40	10.67	7.84	18.51
จักรยาน 2 ล้อ	11.70	7.70	27.70	22.20	20.60	21.10	20.19	17.01	37.20
มอเตอร์ไซค์	80.50	84.50	34.80	63.90	63.90	60.50	60.31	69.67	65.01
รถยนต์	1.30	2.60	18.10	13.90	2.80	0.00	4.74	5.50	6.48
5) ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน									
การเดินเท้า	1.30	7.70	23.60	0.00	16.20	28.90	13.70	12.69	13.17
จักรยาน 2 ล้อ	28.60	5.10	27.70	30.50	29.70	23.70	28.66	20.45	24.62
มอเตอร์ไซค์	67.60	84.60	33.30	58.40	52.80	37.40	51.22	62.21	56.61
รถยนต์	1.30	2.60	13.90	11.10	1.40	0.00	5.53	4.72	5.13
6) ลานเต้นแอโรบิค									
การเดินเท้า	10.00	18.20	32.80	0.00	36.00	52.90	26.26	23.68	24.97
จักรยาน 2 ล้อ	31.50	9.10	32.80	50.00	28.00	23.60	30.76	27.55	29.16
มอเตอร์ไซค์	57.10	63.60	15.70	38.30	33.00	23.60	34.92	41.80	38.37
รถยนต์	1.40	9.10	17.20	11.80	4.00	0.00	7.53	6.96	7.25

ตารางที่ ผ.8 (ต่อ)

กลุ่ม / ประเภทกิจกรรม	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		รวม		รวมทั้งหมด
	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	ในชุมชน	นอกชุมชน	
7) สวนสาธารณะชุมชน									
การเดินเท้า	1.30	15.40	30.60	2.80	29.70	47.40	20.52	21.85	21.19
จักรยาน 2 ล้อ	28.60	12.90	34.70	33.30	29.80	13.20	30.75	19.78	25.40
มอเตอร์ไซค์	70.20	69.20	19.40	50.00	39.20	39.50	42.91	52.85	47.89
รถยนต์	0.00	2.60	13.90	13.90	1.40	0.00	5.10	5.50	5.30
8) ตลาดนัดชุมชน									
การเดินเท้า	15.60	29.70	15.90	0.00	12.20	26.30	14.56	18.66	16.61
จักรยาน 2 ล้อ	28.60	18.90	30.40	31.30	37.90	18.40	32.29	22.86	27.58
มอเตอร์ไซค์	55.90	48.60	37.60	59.50	48.70	55.30	47.38	54.45	50.90
รถยนต์									
9) ห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน									
การเดินเท้า	5.30	13.50	26.90	2.80	12.70	19.40	15.10	11.90	13.50
จักรยาน 2 ล้อ	42.70	37.80	28.10	30.50	29.60	25.00	33.77	31.11	32.44
มอเตอร์ไซค์	45.30	40.50	25.30	55.60	56.40	55.60	42.72	50.59	46.67
รถยนต์	6.70	8.10	15.50	11.10	1.40	0.00	7.49	6.40	7.17

ที่มา : จากการสำรวจทางภาคสนาม

แบบสอบถาม

โซนที่..... วันที่...../...../254.....

แบบสอบถามชุดที่.....ผู้เดินสำรวจ.....

(.....) สอบถามในชุมชน ชื่อชุมชน.....

(.....) สอบถามในชุมชน ชื่อชุมชน.....

****

กรุณาใส่เครื่องหมาย / หน้าหัวข้อที่ท่านเลือก

1. ความต้องการและความขาดแคลนพื้นที่สาธารณะ

1.1) ภายในชุมชนของท่านมีพื้นที่สาธารณะสำหรับดำเนินกิจกรรมของชุมชนหรือไม่

(.....) มี (.....) ไม่มี

1.2) ชุมชนของท่านมีความต้องการใช้พื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน) เพื่อดำเนินกิจกรรมของชุมชนหรือไม่

(.....) ต้องการ (.....) ไม่ต้องการ

2. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

2.1) ระดับการศึกษาสูงสุดของหัวหน้าครอบครัวหรือคู่สมรส

(.....) ไม่เกินมัธยมปลาย (.....) ปวช. ปวส. ปริญญาตรี

(.....) สูงกว่าปริญญาตรี (.....) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.2) รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน

(.....) ต่ำกว่า 5,000 บาท (.....) ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท

(.....) มากกว่า 10,000 แต่ไม่เกิน 15,000 บาท

(.....) มากกว่า 15,000 บาท

2.3) รูปแบบครัวเรือนของท่าน คือ

(.....) ครอบครัวเดี่ยว (.....) ครอบครัวขยาย

รวม ..... คน

(หมายเหตุ_ ครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก ส่วน ครอบครัวขยาย นอกจากพ่อ แม่ ลูก แล้ว ยังมี ญาติ พี่น้อง ลูกจ้าง หรือบุคคลอื่นอยู่ด้วย) ในกรณีที่ตอบครอบครัวขยายโปรดคำถาม ข้อ. 2.4

2.4) รูปแบบครอบครัวขยาย ของท่าน

(.....) พ่อ แม่ ลูก และครอบครัวของลูกที่แต่งงานแล้วมาอยู่ด้วย

(.....) พ่อ แม่ ลูก และญาติพี่น้อง

(.....) พ่อ แม่ ลูก และ ลูกจ้าง

(.....) พ่อ แม่ ลูก และบุคคลอื่น(โปรดระบุ.....)

2.5) นอกจากครัวเรือนของท่านแล้ว ยังมีครัวเรือนอื่นอาศัยอยู่อีกกี่ครัวเรือน(ไม่รวมครัวเรือนท่าน)

(.....) 1 ครัวเรือน (.....) 2 ครัวเรือน

(.....) 3 ครัวเรือน (.....) ไม่มี

(.....) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.6) โครงสร้างอายุของครัวเรือนของท่าน

ช่วงอายุ 0 – 5 ปี จำนวน.....คน

ช่วงอายุ 6-12 ปี จำนวน.....คน

ช่วงอายุ 13-18 ปี จำนวน.....คน

ช่วงอายุ 19-25 ปี จำนวน.....คน

ช่วงอายุ 26-60 ปี จำนวน.....คน

มากกว่า 60 ปี จำนวน.....คน

2.7) ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ..... ปี

ข้อมูลที่ใช้การสังเกตหรือใช้การสอบถาม

1) ขนาดพื้นที่พักอาศัย.....ตารางวา(1วา มี 2 เมตร หรือ 1 ตร.วา มี 4 ตร. ม.)

2) พื้นที่ใช้สอยในบ้าน.....ตารางวา

3) พื้นที่ว่าง(พื้นที่ปลูกบ้านกับอาคารที่พักอาศัย).....

4) โครงสร้างอาคารที่พักอาศัย

4.1) ( ) บ้านไม้ ..... ชั้น ( ) ครึ่งตึกครึ่งไม้ ..... ชั้น

( )อาคารตึก(คอนกรีต)....ชั้น ( ) บ้านแถวไม้ ..... ชั้น

( ) ตึกแถว ..... ชั้น ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

4.2) สภาพ

( ) ใช้การได้ดี ( ) ทรุดโทรม แต่ยังใช้การได้

( )ทรุดโทรม(ต้องปรับปรุง) ( ) อื่น ๆ.....

5) สภาพพื้นที่ว่าง(รอบ ๆ ที่พัก ไม่เกี่ยวกับที่พัก ที่อยู่นอกบ้าน)

( ) ใช้ประโยชน์ได้(กิจกรรมหรืออื่น ๆ)

( ) ใช้ประโยชน์ไม่ได้(น้ำท่วม รก.....)

( ) ไม่มี

1.3) ความต้องการใช้พื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

	ความต้องการใช้สอยพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน)					การเดินทางเข้าไปใช้พื้นที่				ในการดำเนินงานท่านยินดีช่วยเหลือ			
	ต้องการอย่างมาก(5)	ต้องการ(4)	เฉย ๆ(3)	ไม่ต้องการ(2)	ไม่ต้องการอย่างมาก(1)	เดินเท้า(1)	จักรยาน(2)	จักรยานยนต์(3)	รถยนต์(4)	ช่วยแรงงาน(1)	ช่วยค่าบำรุง(2)	ช่วยเมื่อใช้บริการ(3)	ไม่ให้เขตดำเนินการ
ลานกีฬา													
สนามเด็กเล่น													
ศูนย์ฝึกอาชีพให้กับชุมชน													
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน													
ศูนย์บริการสาธารณสุขชุมชน													
เต้นแอโรบิค													
สวนสาธารณะ													
ตลาดนัด													
ห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือของชุมชน													
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....													

3) ในการวางแผนและดำเนินการพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ(ใต้ทางด่วน) ควรให้ใครเป็นผู้ดำเนินการ ในสัดส่วนเท่าใด(ตอบเป็นร้อยละ)

วิธีการ	รัฐดำเนินงาน (สำนักงานเขต)	ชุมชนดำเนินการ	อื่น ๆ(โปรดระบุ)เช่น สก.สข. หน่วยงานหรือองค์การต่าง ๆ	รวม
การจัดการ -การติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	.....%	.....%	.....%	100%
การลงทุนในการพัฒนาเบื้องต้น - ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง	.....%	.....%	.....%	100%
การบริหาร - การดูแล - การบำรุงรักษา	.....% .....%	.....% .....%	.....% .....%	100% 100%

4) ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ลักษณะการสนับสนุนกิจกรรมในพื้นที่ว่างในเขตทางพิเศษ (ใต้ทางด่วน)มาใช้สอย	เต็มใจที่สุด	เต็มใจ	เฉย ๆ	ไม่เต็มใจ	ไม่เต็มใจอย่างมาก
ขณะพัฒนาโครงการ					
สนับสนุนด้านแรงงาน					
สนับสนุนทรัพย์(ค่าใช้จ่าย)					
สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์					
ขณะดำเนินการ(หลังพัฒนาโครงการแล้ว)					
ยินดีร่วมกันเสียค่าใช้จ่ายในการเช่า					
ยินดีเสียค่าบำรุงเมื่อเข้าไปใช้บริการ					
ยินดีที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ					

ประวัติผู้เขียน

นาย สุริยัณห์ แก้วเพิ่ม เกิดเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2502 ที่บ้านนาซำ อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2527 และเข้าศึกษาต่อในภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปัจจุบันรับราชการอยู่ที่ฝ่ายแผนที่ กองสำรวจและแผนที่ สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร.